

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

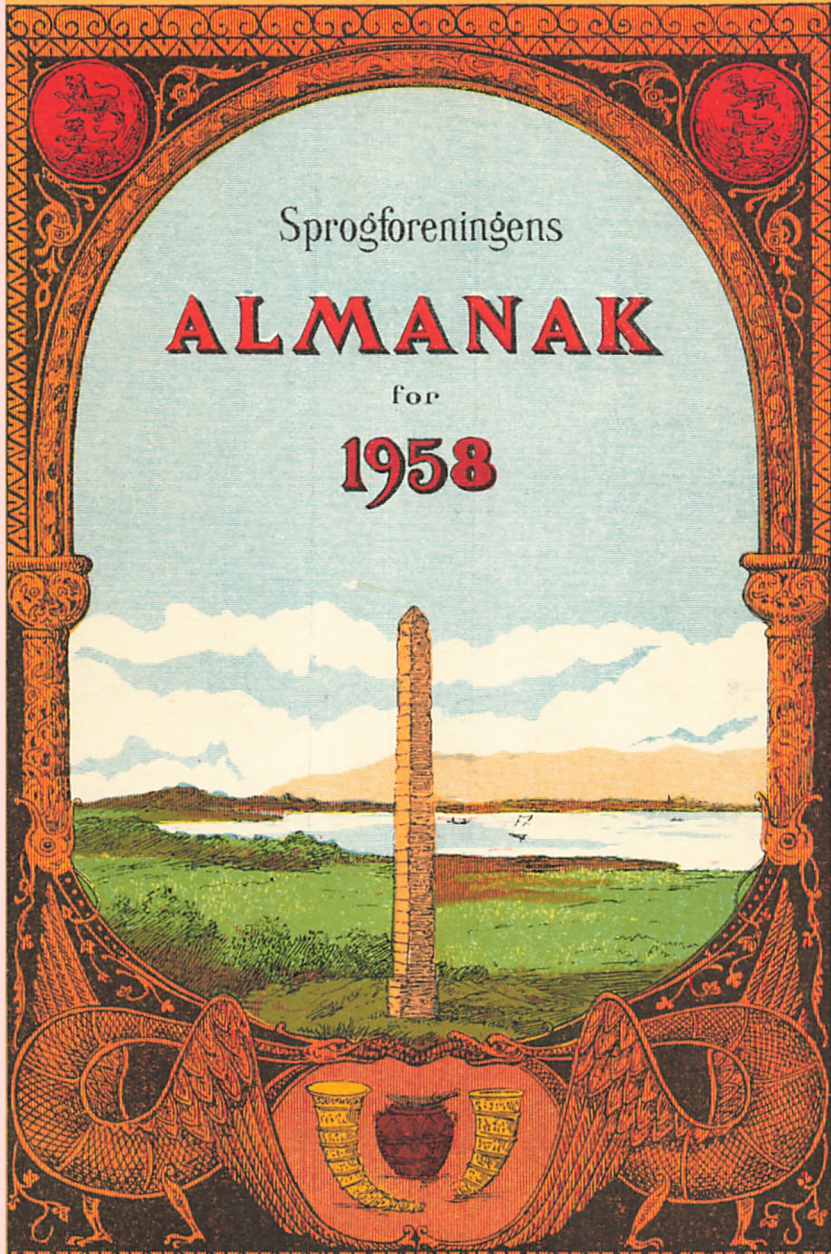
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens

ALMANAK

for

1958

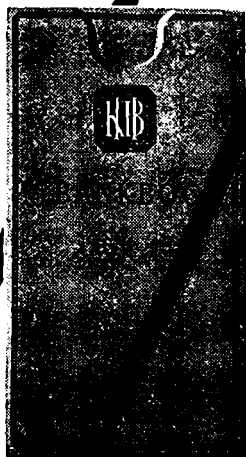

Udgivet af Sprogforeningen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskere Blotus

En
BANKBOG
har De
altid brug
for...

- det er
SIKKERT!

HANDELSBANKEN

Filialer og kontorer i Sønderjylland

Aabenraa
Agerskov
Arnum
Avnbøl
Bolderslev

Bovrup
Christiansfeld
Felsted
Graasten
Haderslev
Hellevad

Hjordkær
Højer
Krusaa
Kværs
Nordborg
Padborg

Sønderborg
Tinglev
Toftlund
Tønder

Sprogforeningens
ALMANAK 1958

Udgivet af
SPROGFORENINGEN

Redaktion: Morten Kamphøener

65. ÅRGANG

HEJMDAL'S BOGTRYKKERI . AABENRAA

Formørkelser i året 1958

1. Ringformet solformørkelse den 19. april, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i Asien, bortset fra den vestlige del og det nordvestlige Sibirien; endvidere ses den i Indonesien og Alaska samt i den nordøstlige del af det Indiske Ocean og den nordvestlige del af Stillehavet. Den ses ringformet i et bælte fra det Indiske Ocean over Bagindien til Stillehavet nord for Sandwich Øerne.

2. Partiel måneformørkelse den 3. maj, usynlig i Danmark.

3. Total solformørkelse den 12.—13. oktober, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i Stillehavets sydlige del, i det østlige Australien, på New Zealand og i Sydamerikas sydvestlige del. Den bliver total i et bælte tværs over Stillehavet fra nord for Salomon Øerne til Chile og Argentina.

Planeterne i året 1958

Merkur er i almindelighed solen så nær, at den ikke kan ses med blotte øjne. Den 29. marts, 26. juli og 20. november er den længst øst for solen og går omkring disse dage i København ned henholdsvis 2 timer, $\frac{3}{4}$ time og $\frac{3}{4}$ time efter denne. Den 16. januar, 14. maj, 9. september og 29. december er Merkur længst vest for solen og står omkring disse dage i København op henholdsvis $1\frac{1}{2}$ time, $\frac{1}{2}$ time, $1\frac{3}{4}$ time og 2 timer før solen.

Venus er den 28. januar i nedre og den 11. november i øvre konjunktion med solen. Den 9. april er planeten længst vest for solen og står da i København op $1\frac{1}{4}$ time før denne. Venus lyser stærkest den 4. marts.

Mars går ved årets begyndelse fra Skorpionen ind i Slangeholderen, sidst i januar går den ind i Skytten, midt i marts i Stenbukken, mod slutningen af april i Vandmanden og sidst i maj i Fiskene, hvor den, bortset fra et kort ophold i Hvalfisken, befinder sig til sidst i juli. Derefter går den ind i Vædderen og sidst i august ind i Tyren for omkring midten af november at vende tilbage til Vædderen, hvor den opholder sig til årets udgang. Mars er i opposition til solen den 16. november og står i syd: ved årets begyndelse kl. 10, sidst i marts kl. $8\frac{1}{2}$, først i juli kl. $6\frac{1}{2}$, først i oktober kl. $3\frac{1}{2}$ og ved årets udgang kl. $20\frac{1}{2}$.

Jupiter står det meste af året i Jomfruen, midt i oktober vandrer den ind i Vægten, hvor den forbliver til årets udgang. Planeten er i opposition til solen den 17. april, og den står i syd: ved årets begyndelse kl. 7½, sidst i marts kl. 1½, sidst i juni kl. 19, først i oktober kl. 13½ og ved årets udgang kl. 9.

Saturn står ved årets begyndelse i Slangeholderen og ved årets slutning i Skytten; grænsen mellem disse stjernebilleder overskrides tre gange i årets løb. Planeten er i opposition til solen den 14. juni og står i syd ved årets begyndelse kl. 10½, først i april kl. 5, sidst i juni kl. 23, sidst i september kl. 17 og ved årets udgang kl. 11½.

Uranus, som under særligt gunstige omstændigheder kan skimtes med blotte øjne, opholder sig hele året i Krebsen; den er i opposition til solen den 30. januar og står da omkring midnat i syd 53° over Københavns horisont.

Neptun, som ikke er synlig for blotte øjne, står hele året i Jomfruen; den er i opposition til solen den 24. april og står da omkring midnat i syd 23½° over Københavns horisont.

Pluto opholder sig hele året i Løven og er i opposition til solen den 20. februar. Planeten ses kun i store kikkerter.

Højvandet ved vestkysten

Højvandet er ligesom tidligere år her i almanakken beregnet for Havneby på Rømø. Udgangspunktet for beregningen er højvandet ved London Bridge, som er angivet i den almanak, der udgives af Københavns observatorium. Tidssangvelserne er mellemeuropæisk tid. Vil man kende vandtiderne ved andre punkter på vestkysten end Havneby, må man ved Odden på Rømø (Padborg) lægge 10 minutter til, ved Højer sluse 40, Koldby 30, Ballum sluse 15, Rejsby sluse 30, Vester Vedsted 20, Nordby 35 og ved Esbjerg 30 minutter til. Ved Sønderho må man trække 5 minutter fra.

Lavvandet indtræder i reglen 6—6¼ time efter højvandet.

Willy Buch.

Januar 1958

O.C.N.

Glugmåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande**1. uge. Fadervor, Matth. 6, 5—13. 1' række, Luk. 2, 21**

		ned			
O.	1	Nytår	3	40	Sol. op 8. 42', n. 15. 45' Tusmørket varer 52'
To.	2	Abel	4	47	
F.	3	Enoch	5	51	Jorden nærmest solen
L.	4	Methusalem	6	49	
					0.06 12.27
					0.59 13.21

**2. uge. Barnemordet i Bethlehem, Matth. 2, 13—18.
1' række, Matth. 2, 19 til enden**

			op		
S.	5	S. e. nytår	16	9	Sol. op 8. 39', n. 15. 54' Tusmørket varer 51'
M.	6	Hellig 3 konger	17	24	
Ti.	7	Knud hertug	18	45	☉ f. m. 21. 9'
O.	8	Erhardt	20	8	
To.	9	Julianus	21	32	☾ nærmest jorden
F.	10	Paul eremit	22	55	
L.	11	Hyginus	—	—	3.53 16.21
					4.35 17.07
					5.18 17.53
					6.03 18.39

**3. uge. Jesus velsigner de små børn, Mark. 10, 13—16.
1' række, Luk. 2, 42 til enden**

S.	12	1. s. e. h. 3. k.	0	17	Reinhold. ☽ s. kv. 15. 1'
M.	13	Hilarius	1	38	
Ti.	14	Felix	2	56	Sol. op 8. 32', n. 16. 6' Tusmørket varer 50'
O.	15	Maurus	4	9	
To.	16	Marcellus	5	15	Merkur størst vestl. elong.
F.	17	Antonius	6	12	
L.	18	Prisca	6	58	10.09 22.52
					11.30 —
					0.03 12.37
					1.04 13.36

4. uge. Zakæus, Luk. 19, 1—10. 1' række, Joh. 2, 1—11.

			ned		
S.	19	2. s. e. h. 3. k.	16	20	Pontianus. ☉ n. m. 23. 8'
M.	20	Fab. og Sebast.	17	28	
Ti.	21	Agnes	18	37	Sol. op 8. 24', n. 16. 20' Tusmørket varer 48'
O.	22	Vincentius	19	46	
To.	23	Emerentius	20	54	☾ fjernest jorden
F.	24	Timotheus	22	1	
L.	25	Pauli omvend.	23	7	3.51 16.19
					4.23 16.54
					4.55 17.28
					5.27 17.58

5. uge. Giv os mere tro, Luk. 17, 5—10. 1' række, Matth. 8, 1—13.

S.	26	3. s. e. h. 3. k.	—	—	Polycarpus
M.	27	Chrysostomus	0	14	
Ti.	28	Fred. 6. føds.	1	21	Carolus Magnus ☽ f. kv. 3. 16'
O.	29	Chr. 7. føds.	2	27	
To.	30	Adelgunde	3	32	Sol. op 8. 12', n. 16. 34' Tusmørket varer 47'
F.	31	Vigilius	4	32	
					9.09 22.01
					10.36 23.23

Februar 1958

O.C.N.

Blidemåned. 28 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

L.	1	Brigida	ned 5 26		11.58	—
6. uge. De betroede talenter, Matth. 25, 14—30. 1' række, Matth. 20, 1—16.						
S.	2	Septuagesima	6 12	Kyndelmisse	0.30	12.59
M.	3	Blasius	6 50		1.25	13.51
			op			
Ti.	4	Veronica	17 40	☉ f. m. 9. 5'	2.11	14.37
O.	5	Agathe	19 6	Sol. op 7. 59' n. 16. 49'	2.55	15.23
To.	6	Dorothea	20 33	Tusmørket varer 46'	3.39	16.08
F.	7	Richard	21 58	☾ nærmest jorden	4.23	16.52
L.	8	Corintha	23 22		5.06	17.36

7. uge. Sædens vækst Mark. 4, 26—32. 1' række, Luk. 8, 4—15

S.	9	Sexagesima	—	Apollonia	5.48	18.18
M.	10	Scholastica	0 43		6.30	19.01
Ti.	11	Euphrosyne	1 59	☾ s. kv. 0. 34'	7.17	19.51
O.	12	Eulalia	3 7	Sol op 7. 44', n. 17. 5'	8.18	20.58
				Tusmørket varer 44.		
To.	13	Benignus	4 6		9.41	22.23
F.	14	Valentinus	4 56		11.12	23.44
L.	15	Faustinus	5 35		—	12.25

8. uge. Op til Jerusalem, Luk. 18, 31 til enden.
1' række, Matth. 3, 13 til enden

S.	16	Fastelavn	6 7	Quinquagesima. Esto mihi	0.50	13.24
M.	17	Findanus	6 34	Juliane	1.41	14.11
			ned			
Ti.	18	Hvide tirsdag	17 33	Concordia. ☉ n. m. 16. 38'	2.23	14.48
				Ammon		
O.	19	Aske onsdag	18 41	Sol. op 7. 28', n. 17. 20'	2.58	15.23
				Tusmørket varer 43'		
To.	20	Eucharias	19 48	Pluto i opp. til solen	3.30	15.56
F.	21	Samuel	20 54	☾ fjernest jorden	4.01	16.28
L.	22	Peters stol	22 1		4.31	16.57

9. uge. Hvem er den største? Luk. 22, 24—32. 1' række, Matth. 4, 1—11.

S.	23	1. s. i fasten	23 7	Quadragesima. Invocavit	5.00	17.24
				Papias	5.28	17.50
M.	24	Matthias	—	Inger	5.56	18.19
Ti.	25	Victorinus	0 13	Sol. op 7. 12', n. 17. 35'	6.31	18.58
O.	26	Tamperdag	1 17	Tusmørket varer 42'	7.21	19.50
To.	27	Leander	2 17		8.29	21.01
F.	28	Øllegaard	3 12	☽ f. kv. 21. 51'		

Februar 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

Marts 1958

O.C.N.

Tordmåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

L.	1	Albinus	ned 4 1		9.57	22.32
10. ugc. Menneskets afmagt, Jesu magt, Mark. 9, 17—29. 1' række, Matth. 15, 21—28.						
S.	2	2. s. i fasten	4 42	Reminiscere. Simplicius	11.28	23.56
M.	3	Kunigunde	5 17		—	12.36
Ti.	4	Adrianus	5 47	Venus lyser stærkest	0.59	13.31
O.	5	Theophilus	op 17 59	Sol. op 6. 54', n. 17. 50' Tusmørket varer 42' ☉ f. m. 19. 28'	1.51	14.20
To.	6	Gotfred	19 27	☾ nærmest jorden	2.36	15.05
F.	7	Perpetua	20 55		3.22	15.50
L.	8	Beata	22 20		4.07	16.35

11. ugc. Løgnens fader, Joh. 8, 42—51. 1' række, Luk. 11, 14—28.

S.	9	3. s. i fasten	23 41	Oculi. 40 riddere	4.50	17.19
M.	10	Ædel	—		5.31	18.00
Ti.	11	Frederik 9' føds.	0 55	Thala	6.11	18.40
O.	12	Gregorius	1 59	Sol. op 6. 36', n. 18. 4' Tusmørket varer 42'	6.58	19.25
To.	13	Macedonius	2 52	☽ s. kv. 11. 48'	7.58	20.23
F.	14	Eutychius	3 35		9.21	21.46
L.	15	Zacharias	4 10		10.54	23.15

12. ugc. Jesus livets brød, Johs. 6, 35—51. 1' række, Johs. 6, 1—15.

S.	16	Midfaste	4 38	Lætare. Gudmund	—	12.09
M.	17	Gertrud	5 1		0.26	13.06
Ti.	18	Fred. 3. føds.	5 21	Alexander	1.22	13.50
O.	19	Joseph	ned 5 40	Sol. op 6. 18', n. 18. 18' Tusmørket varer 42'	2.02	14.30
To.	20	Gordius	18 45	☉ n. m. 10. 50' ☾ fjernest jorden	2.35	15.02
F.	21	Benedictus	19 51	Jævnøgn	3.06	15.32
L.	22	Paulus	20 57		3.36	16.01

13. ugc. Mariæ lovsang, Luk. 1, 46—56. 1' række, Luk. 1, 26—38.

S.	23	5. s. i fasten	22 3	Judica. Fidelis	4.06	16.30
M.	24	Ulrica	23 7		4.37	16.58
Ti.	25	Mariæ bebud.	—		5.09	17.26
O.	26	Gabriel	0 8	Sol. op 6. 0', n. 18. 32' Tusmørket varer 42'	5.42	17.57
To.	27	Kastor	1 4	Eustachius	6.18	18.34
F.	28	Dronn. Ingrid	1 53	☽ f. kv. 12. 18'	7.06	19.23
L.	29	Jonas	2 36	Merkur størst østl. elong.	8.08	20.31

14. ugc. Jesus salves i Bethania, Mark. 14, 3—9.

1' række, Matth. 21, 1—9.

S.	30	Palmesøndag	3 13	Quirinus	9.29	21.58
M.	31	Fred. 5' føds.	3 44	Balbina	10.58	23.25

Marts 1958

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

April 1958

O.C.N.

Fåremåned. 30 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

		ned		
Ti.	1 Hugo	4 11	—	12.10
O.	2 Theodosius	4 36	Sol. op 5. 42', n. 18. 46' Tusmørket varer 43.	0.33 13.06
To.	3 Skærtorsdag	5 1		
F.	4 Langfredag	19 47	Nicætas. ☾ nærm. jorden Ambrosius ☉ f. m. 4. 45'	1.28 13.56 2.14 14.42
L.	5 Irene	21 13		

15. uge. Kristi opstandelse, Matth. 28, 1—8.
1' række, Mark. 16, 1—7.

S.	6 Påskedag	22 33	Sixtus	3.46 16.11
M.	7 2. påskedag	23 44	Egesippus	4.31 16.54
Ti.	8 Chr. 9 føds.	—	Janus	5.15 17.35
O.	9 Procopius	0 44	Sol. op 5. 24', n. 19. 0' Tusmørket varer 44'	5.57 18.14
To.	10 Ezechiel	1 32		
F.	11 Leo	2 10	Venus størst vestl. elong.	6.42 18.57
L.	12 Chr. 4. føds.	2 41	☾ s. kv. 0. 50'	7.38 19.52
			Julius	8.52 21.08

16. uge. Vogt mine får, Joh. 21, 15—19. 1' rk., Joh. 20, 19 til enden.

S.	13 1. s. e. påske	3 6	Quasimodo. Justinus	10.20 21.42
M.	14 Tiburtius	3 27		11.38 23.59
Ti.	15 Flyttedag	3 46	Chr. 5. føds. Olympia	— 12.37
O.	16 Pr. Margrethe	4 5	Mariane Sol. op 5. 6', n. 19. 14' Tusmørket varer 45'	0.52 13.22
To.	17 Anicetus	4 23		
F.	18 Eleutherius	4 43	☾ fjernest jorden	1.33 13.57
			Jupiter i opp. til solen	2.07 14.30
L.	19 Daniel	19 54	ned ☉ n. m. 4. 23'	2.39 15.02

17. uge. Hyrden og fårene, Joh. 10, 22—30.
1' række, Joh. 10, 11—16.

S.	20 2. s. e. påske	20 59	Misericordia Domini Sulpicius	3.10 15.33
M.	21 Florentius	22 1		
Ti.	22 Cajus	22 59	Sol. op. 4. 49', n. 19. 28' Tusmørket varer 47'	4.13 16.32
O.	23 Georgius	23 51		
To.	24 Albertus	—	Neptun i opp. t. solen	5.18 17.32
F.	25 Mark. evang.	0 35		5.58 18.10
L.	26 Cletus	1 13	☽ f. kv. 22. 36'	6.45 19.01

18. uge. Vejen, sandheden og livet, Joh. 14, 1—11.
1' række, Joh. 16, 16—22.

S.	27 3. s. e. påske	1 45	Jubilate. Charl. Amalie Ananias	7.48 20.06
M.	28 Vitalis	2 12		
Ti.	29 Peter martyr	2 37	Sol. op 4. 33', n. 19. 42' Tusmørket varer 49'	10.28 22.54
O.	30 Severus	3 1		

April 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Maj 1958

O.C.N.

Majmåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

		ned		
To. 1	Philip og Jac.	3	25	Voldermisse
F. 2	Bededag	3	52	{ Athanasius
L. 3	Korsmisse	4	22	{ ☞ nærmest jorden
				{ ☉ f. m. 13. 23'

19. ugc. Sandheden gør fri, Joh. 8, 28—36. 1' række, Joh. 16, 5—15.

		op		
S. 4	4. s. e. påske	21	21	Cantate. Florian
M. 5	Danm. befr.	22	28	{ Gothard
Ti. 6	Johs. ante port.	23	24	{ De lyse nætter begynder
O. 7	Flavia	—	—	{ Sol. op 4. 18', n. 19. 56'
To. 8	Stanislaus	0	7	{ Tusmørket varer 52'
F. 9	Caspar	0	41	
L. 10	Gordianus	1	9	☞ s. kv. 15. 37'

20. ugc. Jesu bøn for disciplene, Joh. 17, 1—11.

1. række, Joh. 16, 23—28.

S. 11	5. s. e. påske	1	32	Rogate. Mamertus	8.23	20.27
M. 12	Pancratius	1	52		9.35	21.41
Ti. 13	Ingenuus	2	11	{ Sol. op 4. 4', n. 20. 9'	10.52	23.04
O. 14	Kristian	2	29	{ Tusmørket varer 55'	11.54	—
				{ ☞ fjernest jorden		
				{ Merkur størst vestl. elong.		
To. 15	Kristi himmelf.	2	48	Sophie	0.08	12.43
F. 16	Sara	3	9		0.55	13.22
L. 17	Bruno	3	33		1.35	13.59

21. ugc. At de alle må være eet, Joh. 17, 20 til enden.

1' række, Joh. 15, 26 til enden og 16, 1—4.

		ned		
S. 18	6. s. e. påske	19	54	{ Exaudi. Erik
M. 19	Potentiana	20	54	{ ☉ n. m. 20. 0'
Ti. 20	Angelica	21	48	
O. 21	Helene	22	35	{ Sol. op 3. 52', n. 20. 22'
To. 22	Castus	23	15	{ Tusmørket varer 59'
F. 23	Desiderius	23	49	
L. 24	Esther	—	—	

22. ugc. Helligåndens komme, Joh. 14, 15—21.

1' række, Joh. 14, 23 til enden.

S. 25	Pinsedag	0	17	Urbanus	6.42	18.53
M. 26	2. pinsedag	0	42	Beda. ☉ f. kv. 5. 38'	7.40	19.51
Ti. 27	Lucian	1	5	{ Vilhelm	8.46	21.02
O. 28	Tamperdag	1	28	{ Sol. op 3. 42', n. 20. 33'	10.01	22.23
To. 29	Maximinus	1	52	{ Tusmørket varer 62'	11.14	23.40
F. 30	Vigand	2	20	☞ nærmest jorden	—	12.17
L. 31	Petronella	2	52		0.40	13.12

Maj 1958

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Juni 1958

O. C. N. | Skærsommer. 30 dage

Se anm. 3. s.
Højvande23. uge. Dåb i den treenige Guds navn, Matth. 28, 18 til enden.
1' række, Joh. 3, 1—15.

		op				
S.	1	Trinitatis	20	8	Nikomedes ☉ f. m. 21. 55'	1.36 14.03
M.	2	Marcellinus	21	10		2.28 14.51
Ti.	3	Fred. 8. føds.	22	0	Erasmus	3.17 15.35
O.	4	Optatus	22	40	Sol. op 3. 34', n. 20. 42' Tusmørket varer 66'	4.03 16.18
To.	5	Grundlovsdag	23	11		
F.	6	Norbertus	23	36	Bonifacius	5.32 17.38
L.	7	Jeremias	23	58		6.16 18.18

24. uge. Den rige bonde, Luk. 12, 13—21.
1' række, Luk. 16, 19 til enden.

S.	8	1. s. e. trin.	—		Medardus	7.01 19.00
M.	9	Primus	0	17	☽ s. kv. 7. 59'	7.50 19.48
Ti.	10	Onuphrius	0	35	Sol. op 3. 29', n. 20. 49' Tusmørket varer 68'	8.45 20.45
O.	11	Barnabas ap.	0	54		
To.	12	Basilius	1	14		10.54 23.07
F.	13	Cyrillus	1	36		11.52 —
L.	14	Rufinus	2	2	Saturn i opp. til solen	0.06 12.41

25. uge. Kristi efterfølgelse, Luk. 14, 25 til enden.
1' række, Luk. 14, 16—24.

S.	15	2. s. e. trin.	2	34	Valdemarsdag. Vitus	0.58 13.25
M.	16	Tycho	3	13		1.42 14.06
Ti.	17	Botolphus	20	33	☉ n. m. 8. 59'	2.23 14.44
O.	18	Leontius	21	16	Sol. op 3. 28', n. 20. 54' Tusmørket varer 70'	3.03 15.21
To.	19	Gervasius	21	52		
F.	20	Sylverius	22	23		4.23 16.37
L.	21	Albanus	22	49	Solhverv, længste dag	5.06 17.17

26. uge. Den fortabte søn, Luk. 15, 11 til enden.
1' række, Luk. 15, 1—10.

S.	22	3. s. e. trin.	23	12	10.000 martyrer	5.51 18.00
M.	23	Paulinus	23	35		6.38 18.45
Ti.	24	St. Hansdag	23	58	☽ f. kv. 10. 44'	7.28 19.37
O.	25	Prosper	—		Sol. op 3. 29', n. 20. 55' Tusmørket varer 70'	8.24 20.38
To.	26	Pelagius	0	23		
F.	27	Syvsoverdag	0	52		10.43 23.12
L.	28	Caroline Am.	1	27	Eleonora	11.52 —

27. uge. Elsk Eders fjender, Matth. 5, 43 til enden.
1' række, Luk. 6, 36—42.

S.	29	4. s. e. trin.	2	10	Petrus Paulus	0.22 12.54
M.	30	Lucina	3	2		1.24 13.49

Juni 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Juli 1958

O.C.N.

Ormemåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

		op			
Ti.	1 Chr. 2 fød.	20	35	Fred. 2. føds. Theobaldus	2.19 14.39
				☉ f. m. 7. 4'	3.08 15.23
O.	2 Mariæ besøg.	21	10	Sol. op 3. 33', n. 20. 53'	3.52 16.03
To.	3 Cornelius	21	39	Tusmørket varer 68'	4.34 16.42
F.	4 Ulricus	22	2		
L.	5 Anshelmus	22	23	Jorden fjernest solen	5.14 17.17

28. uge. Peters bekendelse, Matth. 16, 13—26.
1' række, Luk. 5, 1—11.

S.	6 5. s. e. trin.	22	42	Dion	5.54 17.53
M.	7 Villebaldus	23	1		6.33 18.31
Ti.	8 Kjeld	23	20	Sol. op 3. 40', n. 20. 48'	7.12 19.10
O.	9 Sostrata	23	41	Tusmørket varer 66'	7.54 19.54
To.	10 Knud konge	—	—	☉ s. kv. 1. 21'	8.40 20.46
F.	11 Josva	0	5	☾ fjernest jorden	9.39 21.55
L.	12 Henrik	0	34		10.48 23.09

29. uge. Den rige yngling, Matth. 19, 16—26.
1. række, Matth. 5, 20—26.

S.	13 6. s. e. trin.	1	9	Margarethe	11.53 —
M.	14 Bonaventura	1	53		0.16 12.40
Ti.	15 Apost. deling	2	46		1.12 13.39
		ned		Sol. op 3. 50', n. 20. 40'	
O.	16 Susanne	19	51	Tusmørket varer 62'	2.01 14.22
To.	17 Alexius	20	25	☉ n. m. 19. 33'	2.45 15.03
F.	18 Arnolphus	20	54		3.28 15.43
L.	19 Justa	21	19		4.11 16.23

30. uge. Bekendelse uden frygt, Matth. 10, 24—31.
1' række, Mark. 8, 1—9.

S.	20 7. s. e. trin.	21	42	Elias	4.54 17.05
M.	21 Evenus	22	5	☾ nærmest jorden	5.38 17.48
Ti.	22 Maria Magd.	22	30	Hundredagene begynder	6.22 18.32
O.	23 Apollinaris	22	57	Sos. op 4. 1', n. 20. 30'	7.07 19.18
To.	24 Christina	23	29	Tusmørket varer 59'	7.57 20.13
F.	25 Jacobus	—	—	☽ f. kv. 15. 19'	8.59 21.26
L.	26 Anna	0	8	Merkur størst østl. elong.	10.15 22.51

31. uge. At høre og gøre derefter, Matth. 7, 22 til enden.
1' række, Matth. 7, 15—21.

S.	27 8. s. e. trin.	0	56	Martha	11.31 —
M.	28 Aurelius	1	52		0.08 12.39
Ti.	29 Oluf	2	56		1.13 13.38
		op		Sol. op 4. 13', n. 20. 18'	
O.	30 Abdon	19	40	Tusmørket varer 55'	2.10 14.27
To.	31 Germanus	20	6	☉ f. m. 17. 47'	2.56 15.09

Juli 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

August 1958

O.C.N.

Høstmåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

	op			
F. 1 Peters fængsel	20 28			3.38 15.46
L. 2 Hannibal	20 48			4.15 16.20
32. uge. At vente på Herren, Luk. 12, 32—48. 1' række, Luk. 16, 1—9				
S. 3 9. s. e. trin.	21 7	Nikodemus		4.50 16.53
M. 4 Dominicus	21 26			5.25 17.25
Ti. 5 Osvaldus	21 46	☾ fjernest jorden		5.57 17.58
O. 6 Kristi forkl.	22 9	{ Sol. op 4. 26', n. 20. 4'		6.29 18.32
To. 7 Donatus	22 35	{ Tusmørket varer 52'		7.01 19.37
F. 8 Ruth	23 7	☾ s. kv. 18. 49'		7.41 19.54
L. 9 Romanus	23 46	De lyse nætter ender		8.31 20.56

33. uge. Dom over denne slægt, Matth. 11, 16—24.
1' række, Luk. 19, 41 til enden.

S. 10 10. s. e. trin.	—	Laurentius		9.41 22.15
M. 11 Herman	0 34			11.02 23.36
Ti. 12 Chr. 3 føds.	1 32	Clara		— 12.14
O. 13 Hippolytus	2 39	{ Sol. op 4. 39', n. 19. 49'		0.43 13.12
To. 14 Eusebius	3 54	{ Tusmørket varer 49'		1.37 13.59
F. 15 Mariæ himmf.	19 21	☉ n. m. 4. 33'		2.24 14.42
L. 16 Rochus	19 46			3.07 15.22

34. uge. Jesus og synderinden, Luk. 7, 36 til enden.
1' række, Luk. 18, 9—14.

S. 17 11. s. e. trin.	20 10	{ Anastatius		3.50 16.03
M. 18 Agapetus	20 35	{ ☾ nærmest jorden		4.33 16.46
Ti. 19 Sebaldus	21 2			5.16 17.29
O. 20 Bernhard	21 33	{ Sol. op 4. 52', 19. 33'		5.59 18.12
To. 21 Salomon	22 10	{ Tusmørket varer 47'		6.42 18.56
F. 22 Symphorian	22 55	☽ f. kv. 20. 45'		7.28 19.50
L. 23 Zakæus	23 48	Hundredagene ender		8.27 21.05

35. uge. Bespottelse imod Ånden, Matth. 12, 31—42.
1' række, Mark. 7, 31 til enden.

S. 24 12. s. e. trin.	—	Bartholomæus		9.46 22.34
M. 25 Ludvig	0 48			11.12 23.55
Ti. 26 Irenæus	1 54			— 12.24
O. 27 Gebhardus	3 3	{ Sol. op 5. 6', n. 19. 16'		1.02 13.24
To. 28 Lovise	4 13	{ Tusmørket varer 45'		1.55 14.12
F. 29 Joh. halsh.	18 53	☉ f. m. 6. 53'		2.39 14.50
L. 30 Benjamin	19 13			3.16 15.23

36. uge. Den er størst, som tjener, Matth. 20, 20—28.
1' række, Luk. 10, 23—37.

S. 31 13. s. e. trin.	19 32	Bertha		3.48 15.54
-----------------------	-------	--------	--	------------

August 1958

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

September 1958 | O. C. N. | Fiskemåned. 30 dage | Se anm. 3. s. Højvande

		op		
M.	1	Ægidius	19 52	4.19 16.23
Ti.	2	Elisa	20 14	☾ fjernest jorden 4.50 16.52
O.	3	Scraphia	20 39	{ Sol. op 5. 19', n. 18. 58' 5.19 17.22 { Tusmørket varer 44'
To.	4	Juliane Marie	21 8	Theodosia 5.47 17.53
F.	5	Regina	21 43	6.15 18.27
L.	6	Magnus	22 26	☾ s. kv. 11. 24' 6.50 19.10

37. uge. Den syge ved Bethesda dam, Joh. 5, 1—15.
1' række, Luk. 17, 11—19.

S.	7	14. s. e. trin.	23 18	Louise. Robert	7.37 20.09
M.	8	Mariæ føds.	—		8.43 21.28
Ti.	9	Gorgonius	0 19	Merk. størst vestl. clong.	10.10 22.58
O.	10	Burchhardt	1 29	{ Sol. op 5. 32', n. 18. 40' 11.35 — { Tusmørket varer 43'	
To.	11	Hillebert	2 46		0.13 12.40
F.	12	Guido	4 7		1.10 13.31
L.	13	Cyprianus	18 11	☉ n. m. 13. 2'	1.58 14.16

38. uge. Eet er fornødent, Luk. 10, 38 til enden.
1' række, Matth. 6, 24 til enden.

S.	14	15. s. e. trin.	18 36	{ † ophøjelse 2.41 14.57 { ☾ nærmest jorden	
M.	15	Eskild	19 3		3.24 15.39
Ti.	16	Euphemia	19 34		4.38 16.22
O.	17	Tamperdag	20 10	{ Lambertus 4.50 17.06 { Sol. op 5. 46', n. 18. 22' { Tusmørket varer 42'	
To.	18	Chr. 8 føds	20 53	Titus	5.33 17.50
F.	19	Constantia	21 44		6.15 18.36
L.	20	Tobias	22 43	☽ f. kv. 4. 17'	6.59 19.30

39. uge. Lazarus' opvækkelse, Joh. 11, 19—45.
1' række, Luk. 7, 11—17.

S.	21	16. s. e. trin.	23 47	Matthæus	7.57 20.44
M.	22	Mauritius	—		9.16 22.15
Ti.	23	Linus	0 55	Jævn døg	10.48 23.37
O.	24	Tecla	2 4	{ Sol. op 5. 59', n. 18. 3' — 12.05 { Tusmørket varer 42'	
To.	25	Cleophas	3 13		0.42 13.03
F.	26	Chr. 10 føds.	4 21	Adolph	1.34 13.47
L.	27	Cosmus	5 28	☉ f. m. 22. 43'	2.12 14.24

40. uge. Jesus som gæst hos tolderen Levi, Mark. 2, 14—22.
1' række, Luk. 14, 1—11.

S.	28	17. s. e. trin.	17 58	Venceslaus	2.45 14.54
M.	29	St. Michael	18 19	☾ fjernest jorden	3.16 15.23
Ti.	30	Hieronimus	18 42		3.46 15.52

September 1958

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Oktober 1958

O.C.N.

Sædemåned. 31 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

O.	1	Remigius	op 19 10	} Sol. op 6. 13', n. 17. 45' 'Tusmørket varer 42'	4.15	16.22
To.	2	Ditlev	19 43		4.43	16.52
F.	3	Mette	20 23		5.10	17.22
L.	4	Franciscus	21 10		5.38	17.58

41. ugc. Det sande vintræ, Joh. 15, 1—11.
1' række, Matth. 22, 34 til enden

S.	5	18. s. e. trin.	22 6	Placidus	6.14	18.39
M.	6	Fred. 7 føds.	23 10	Broderus. ☽ s. kv. 2. 20'	6.59	19.36
Ti.	7	Fred. 1 føds.	—	Amalie	8.01	20.52
O.	8	Ingeborg	0 21	} Sol. op 6. 27', n. 17. 27' 'Tusmørket varer 42'	9.23	22.20
To.	9	Dionysius	1 38		10.51	23.37
F.	10	Gereon	3 0		—	12.03
L.	11	Fred. 4 føds.	4 24		0.38	12.58

42. ugc. De første disciple, Joh. 1, 35 til enden.
1' række, Matth. 9, 1—8.

S.	12	19. s. e. trin.	ned 17 1	Maxim.. ☉ n. m. 21. 52'	1.27	13.46
M.	13	Angelus	17 30	☽ nærmest jorden.	2.13	14.31
Ti.	14	Calixtus	18 5		2.57	15.16
O.	15	Hedevig	18 46	} Sol. op 6. 41', n. 17. 9' 'Tusmørket varer 42'	3.41	16.01
To.	16	Gallus	19 35		4.25	16.46
F.	17	Florentinus	20 33		5.08	17.32
L.	18	Lukas ev.	21 38		5.51	18.20

43. ugc. De utro vingårdsmænd, Matth. 21, 28—44.
1' række, Matth. 22, 1—14.

S.	19	20. s. e. trin.	22 46	Balthasar. ☽ f. kv. 15. 7'	6.37	19.15
M.	20	Felicianus	23 55		7.31	20.23
Ti.	21	Flyttedag	—	11.000 jomfruer	8.42	21.48
O.	22	Cordula	1 4	} Sol. op 6. 56', n. 16. 52' 'Tusmørket varer 43'	10.10	23.08
To.	23	Søren	2 12		11.32	—
F.	24	De forenede nationers dag	3 19	Proclus	0.12	12.30
L.	25	Crispinus	4 26		1.00	13.14

44. ugc. Markerne er hvide til høst, Joh. 4, 34—42.
1' række, Joh. 4, 46—53.

S.	26	21. s. e. trin.	5 32	Amandus	1.39	13.50
M.	27	Sem	6 38	} ☽ fjernest jorden ☉ f. m. 16. 41'	2.13	14.23
Ti.	28	Marie Soph. Fr.	op 17 13		Simon og Judas	2.44
O.	29	Narcissus	17 44	} Sol. op 7. 10', n. 16. 36' 'Tusmørket varer 44'	3.14	15.25
To.	30	Absalon	18 21		3.44	15.56
F.	31	Louise	19 6	Reformationens beg.	4.13	16.27

Oktober 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

November 1958

O. C. N.

Slagtemåned. 30 dage

Se anm. 3. s.
Højvande

L.	1	Alle helgen	op 19 59		4.42	17.00
----	---	-------------	-------------	--	------	-------

45. uge. Jordens salt og verdens lys, Matth. 5, 13—16.
1' række, Matth. 5, 1—12.

S.	2	22. s. e. trin.	20 59	Alle sjæle	5.14	17.37
M.	3	Hubertus	22 6		5.49	18.21
Ti.	4	Otto	23 18	☾ s. kv. 15. 19'	6.33	19.16
O.	5	Malachias	—	{ Sol. op 7. 25', n. 16. 21' (Tusmørket varer 45'	7.30	20.24
To.	6	Leonhardus	0 34		8.44	21.43
F.	7	Engelbrecht	1 54		10.08	23.00
L.	8	Claudius	3 17		11.26	—

46. uge. Enkens skærv, Mark. 12, 41 til enden.
1' række, Matth. 22, 15—22.

S.	9	23. s. e. trin.	4 42	Theodor	0.04	12.26
M.	10	Luther	6 8	☾ nærmest jorden	0.58	13.39
			ned			
Ti.	11	Morten bisp	16 34	☉ n. m. 7. 34'	1.47	14.09
O.	12	Torkild	17 20	{ Sol. op 7. 40', n. 16. 7' (Tusmørket varer 47'	2.34	14.58
To.	13	Arcadius	18 16		3.21	15.45
F.	14	Frederik	19 20		4.05	16.31
L.	15	Leopold	20 29		4.49	17.18

47. uge. Fra døden til livet, Joh. 5, 17—29. 1' række, Matth. 9, 18-26.

S.	16	24. s. e. trin.	21 40	{ Othenius Mars i opp. til solen	5.32	18.07
M.	17	Anianus	22 51		6.17	18.58
Ti.	18	Hesychnus	—	☽ f. kv. 5. 59'	7.06	19.57
O.	19	Elisabeth	0 1	{ Sol. op 7. 54', n. 15. 55' (Tusmørket varer 48'	8.03	21.06
To.	20	Volkmarus	1 9	Merkur størst østl. elong.	9.16	22.21
F.	21	Mariæ ofring	2 16		10.37	23.27
L.	22	Cecilia	3 22		11.43	—

48. uge. Når kommer Guds rige? Luk. 17, 20—33.
1' række, Matth. 24, 15—28.

S.	23	25. s. e. trin.	4 28	Clemens. ☾ fjern. jorden	0.16	12.32
M.	24	Chrysogonus	5 33		1.00	13.14
Ti.	25	Catharina	6 37		1.37	13.51
			op			
O.	26	Conradus	16 20	{ Sol. op 8. 8', n. 15. 46' (Tusmørket varer 50'	2.13	14.27
To.	27	Facundus	17 3	☉ f. m. 11. 16'	2.48	15.02
F.	28	Sophie Magd.	17 53		3.20	15.37
L.	29	Saturninus	18 51		3.51	16.11

49. uge. Jesu indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9.
2' række, Luk. 4, 16—30.

S.	30	1. s. i advent	19 56	Chr. 6. føds. Andreas	4.24	16.48
----	----	----------------	-------	-----------------------	------	-------

November 1958

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

December 1958 | O.C.N. | Kristmåned. 31 dage | Se anm. 3. s. Højvande

		op		
M.	1	Arnold	21 6	4.58 17.27
Ti.	2	Bibiana	22 20	5.36 18.11
O.	3	Svend	23 36	} Sol. op 8. 20', n. 15. 39' Tusmørket varer 51'
To.	4	Charl. Freder.	—	
F.	5	Sabina	0 55	} Barbara. ☿ s. kv. 2. 24'
L.	6	Nikolaus	2 16	
				8.11 21.06
				9.27 22.22

50. ugc. Når menneskesønnen kommer, Luk. 21, 25—36.
2' række, Matth. 25, 1—13.

S.	7	2. s. i advent	3 39	Agathon	10.48 23.31
M.	8	Mariæ undf.	5 2		11.59 —
Ti.	9	Rudolph	6 23	} ☿ nærmest jorden	0.32 12.59
			ned		
O.	10	Judith	15 56	} Tusmørket varer 52'	1.26 13.53
To.	11	Damasus	16 56		
F.	12	Epimachus	18 4		2.17 14.45
					3.05 15.34
L.	13	Lucia	19 17		3.50 16.21

51. ugc. Johannes Døber i fængsel, Matth. 11, 2—10.
2' række, Luk. 1, 67 til enden.

S.	14	3. s. i advent	20 31	Crispus	4.33 17.06
M.	15	Nikatius	21 43		5.15 17.50
Ti.	16	Lazarus	22 53	} Albina	5.57 18.36
O.	17	Tamperdag	—		
				} Tusmørket varer 53'	6.39 19.24
To.	18	Iovise	0 2		
F.	19	Nemesius	1 9		7.23 20.15
					8.13 21.14
L.	20	Abraham	2 15	☿ fjernest jorden	9.20 22.22

52. ugc. Johannes' vidnesbyrd, Joh. 1, 19—28.
2' række, Joh. 3, 25 til enden.

S.	21	4. s. i advent	3 20	Thomas	10.35 23.24
M.	22	Japetus	4 25	Solhverv, korteste dag	11.43 —
Ti.	23	Torlacus	5 27	} Adam	0.17 12.36
O.	24	Alexandrine	6 27		
To.	25	Juledag	7 21	} Tusmørket varer 53'	1.03 13.22
			op		
F.	26	St. Stephan	16 43	☉ f. m. 4. 54'	2.26 14.44
L.	27	Johannes ev.	17 47		3.01 15.21

53. ugc. Simeon og Anna, Luk. 2, 33—40.
2' række, Luk. 2, 25—32.

S.	28	S. im. jul og n.	18 55	Børnedag	3.35 15.58
M.	29	Noah	20 9	Merkur størst vestl. elong.	4.11 16.37
Ti.	30	David	21 25		4.58 17.18
O.	31	Sylvester	22 42	} Sol. op 8. 42', n. 15. 43'	5.26 18.00

December 1958

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Det danske kongehus

Kong *Frederik IX*, til Danmark, de Venders og Gølers, hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, født 11. marts 1899, succederede 20. april 1947, formælet 24. maj 1935 med dronning *Ingrid Victoria Sofia Louise Margareta*, prinsesse af Sverige, født 28. marts 1910.

Døtre: 1. Tronfølgeren *Margrethe Alexandrine Thorhildur Ingrid*, født 16. april 1940. 2) *Benedikte Astrid Ingeborg Ingrid*, født 29. april 1944. 3) *Anne-Marie Dagmar Ingrid*, født 30. aug. 1946.

Broder: Arveprins *Knud Christian Frederik Michael*, født 27. juli 1900, formælet 8. septbr. 1933 med *Caroline-Mathilde Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid* (se nedenfor). Børn: a) *Elisabeth Caroline-Mathilde Alexandrine Helena Olga Thyra Feodora Estrid Magarethe Désirée*, født 8. maj 1935. b) *Ingolf Christian Frederik Knud Harald Gorm Gustav Viggo Valdemar Aage*, født 17. februar 1940. c) *Christian Frederik Franz Knud Harald Carl Oluf Gustav Georg Erik*, født 22. oktober 1942.

Faders søskende: 1) *Haakon VII*, Norges konge (Christian Frederik Carl Georg Valdemar Axel), født 3. august 1872, formælet 22. juli 1896 med *Maud Charlotte Marie Victoria*, datter af kong Edward VII af England, født 26. november 1869, død 20. november 1938. 2) *Harald Christian Frederik*, født 8. oktober 1876, død 30. marts 1919, formælet 28. april 1909 med *Helena Adelheid Viktorla Marie*, prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født 1. juni 1888. Børn: a) *Feodora Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexandra Frederikke Johanne*, født 3. juli 1910, formælet 9. september 1937 med *Christian Nikolaus Wilhelm Friedrich Albert Ernst Stephan*, prins af Schaumburg-Lippe, født 20. februar 1898. b) *Caroline-Mathilde Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid*, født 27. april 1912, formælet 8. september 1933 (se ovenfor). c) *Alexandrine-Louise Caroline-Mathilde Dagmar*, født 12. december 1914, formælet 22. januar 1937 med greve *Luitpold Alfred Friedrich Karl* til Castell-Castell, født 14. november 1904, død 6. november 1941. d) *Gorm Christian Frederik Hans Harald*, født 24. februar 1919. 3) *Ingeborg Charlotte Caroline Frederikke Louise*, født 2. august 1878, formælet 27. august 1897 med Oskar *Carl Vilhelm*, prins af Sverige, hertug af Vestergötland, født 27. februar 1861, død 24. oktober 1951. 4) *Dagmar Louise Elisabeth*, født 23. maj 1890, formælet 23. nov. 1922 med hofjægermester kammerjunker *Jørgen Carl Gustav Castenskiold* til Kongstedlund, født 30. november 1893.

Farfaders broders børn: 1) *Axel Christian Georg*, født 12. august 1888, formælet 22. maj 1919 med *Margretha Sofia Lovisa Ingeborg*, prinsesse af Sverige, født 25. juni 1899. Søn: *Georg Valdemar Carl Axel*, født 16. april 1920, formælet 16. september 1950 med *Anne Ferelith Fenella*, født Bowes-Lyon, født 4. december 1917. 2) *Viggo* (se nedenfor) 3) *Margrethe Françoise Louise Marie Helene*, født 17. september 1895, formælet 9. juni 1921 med *Renatus Karl Maria Joseph*, prins af Bourbon-Parma, født 17. oktober 1894.

Viggo Christian Adolph Georg, født 25. december 1893, prins, greve af Rosenborg, formælet 10. juni 1924 med dr. med. James O. Greens datter *Eleanor Margaret*, prinsesse Viggo, grevinde af Rosenborg, født 5. nov. 1895.

Januar 1959

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Februar 1959

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

.....

15

16

17

18

19

.....

20

.....

21

.....

22

23

.....

24

25

26

27

28

.....

Marts 1959

1
2
3	
4	
5	
6	
7
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19
20	
21
22	Palmesøndag
23	
24	
25
26	Skærtorsdag
27	Langfredag
28
29	1. påskedag
30	2. påskedag
31

April 1959

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

511)

Hjem til Gaarden

Af Kelvin Lindemann

Selv om det var Juleaften, spadserede en stor Flok Gæs paa Landevejen foran Gadekæret, og den store Limousine maatte standse og vente til Gæssene skræppende var vraltet ud i Vandet.

Gaarden laa lige bag Kæret, og Passageren, en elegant klædt Dame midt i Trediverne, dirigerede gennem et Tale-rør den liberiklædte Chauffør den rette Vej.

Og et Øjeblik efter kørte Vognen ind gennem Porten i den ene Længe af hendes Barndomshjem — denne Port, som engang havde syntes hende stor som Himmelens Perleport, men som nu kun levnedede en Tomme Plads paa hver Side af den skinnende Vogn.

Chaufføren sprang ud og aabnede Døren, og Karen Marie Røge steg ud og saa sig om. Det var tre Aar siden, hun havde været hjemme. Ved Vandposten stod en trettenaars Pige og fyldte en Spand. Hun skottede til den usandsynlige Bil og Damen i Pelsen, men kikkede ned i Spanden da Karen Marie gengældte Blikket smilende.

— Er der ingen hjemme? spurgte Karen Marie.

— Deres Mor sover, men Deres Far og Anton er omme ved Svinestalden.

Den lille Pige vidste, hvem hun var. Hun havde ogsaa lagt Mærke til, at andre havde staaet og ventet paa at faa et Glimt af hende at se. Hun rakte Chaufføren en Drikkeskilling, som han afslog, for han var Tjenestemand. Hun bad ham lægge hendes Pakker ind i Forstuen.

— Og husk saa, at det er Kl. 3, De skal hente mig Anden Juledag. Jeg skal hilse paa Udenrigsministeren, inden vi kører ud i Lufthavnen.

Hun gik om til Svinestalden. Den var udvidet, og der var Hønschus under Taget. En lang Stige, som en høj Jernbanebro, førte fra Gavlen henover Vejen og ned i Hønsengaarden. Karen Marie smilede. Det maatte være Anton, som havde fundet paa det.

Hendes Fader og Anton stod sammen med en fremmed Mand og forsøgte at faa en stor So op paa en Lastbil. Soen hylede forskrækkeligt og gjorde Modstand.

Den fremmede, som stod oppe paa Vognladet og trak i Soens Hoved, fik først Øje paa hende.

— Dælme om det ikke er Karen Marie! — og først nu genkendte hun ham som Einar Kiær, en Skolekammerat.

Hendes Far og Anton vendte sig om og Smil spredte sig paa deres Ansigter.

Far var blevet gammel. Han gik besværet, Gigten, og de Hænder, han knugede hendes i, var blevet benede og havde Knuder.

— Velkommen hjem, Karen Marie. Du skal have Tak, fordi du vilde holde Jul med os.

— Aah Fader dog! Du skal da ikke takke mig! Hun kyssede ham paa Kinderne og ogsaa paa Ørerne, som hun havde gjort det som Barn. Faders Ører havde altid duftet som Gravenstener paa Loftet.

Anton stod og tørrede sin Haand af i et stort, blaat Lommetørklæde, for at den skulde være fin til Haandtrykket. Hun fik leende fat i den med Sosnavs og det hele og rystede den kraftigt.

— Du kunne jo skubbe med paa Soen, grinede Einar Kiær. Han havde benyttet Pausen til at tage sig en Skraa.

— Er du stadigvæk bange for Grise? spurgte Karen Marie, og de lo alle. Da de var Børn, havde der været noget

Hun steg ud af Bilen og saa sig om.

med, at Einar var blevet forfulgt af en So. Hun hængte sin Pels paa Kvædetræet, som hun og Anton engang havde plantet, og skubbede med paa Soen.

Da Lastbilen var kørt, spurgte Karen Marie, om Einar Kiær kørte for Slagteriet.

— Nej, sagde Anton. — Han har sin Faders Gaard. Soen skulde hjem til ham. Den har været til Orne her. Jeg har

en Ornecentral nu. Han havde hjulpet hende Pelsen paa.
— Det er en pæn Kaabe. Er det en Slags udenlandsk Kanin?

Anton havde et lunt Blink i Øjet.

— Ja, det er en Kanin, som hedder Nertz. Jeg har ikke selv købt den. Det er en Gave fra Kvindeforeningerne i Peru.

— Saa var det vel en Tak for dengang, du fik udryddet deres berygtede Kvindehuse? mente Fader. — Vi ved jo nok, hvad du laver derude.

— Hvordan har Moder det. spurgte Karen Marie.

— Hun har det godt, men hun er tit træt.

De gik ind i Svinestalden. Der var fire Søer med Grise og en Snes Ungsvin.

— Ja, det gaar jo fremad, sagde gamle Røge, og der kom en Masse Smilerynker i hans Øjenkroge. Kan du huske, dengang du og Anton hentede Brændenælder i Mosen til vor eneste Gris?

— Ja, Fader, du kan tro, jeg kan huske det.

De havde været tolv-tretten Aar dengang. Anton var deres Feriedreng fra København. Han elskede Landet og Livet paa Gaarden, men Karen Marie fandt det ydmygende at skulle hente Foder til Grisen paa den Maade. Hun gik i Købstadsskole. Hun var den eneste fra Landet af, hvor Krisen drev sit uhyggelige Spil.

— Og vi maatte sælge Jerseykoen og fik 75 Kr. for den! De Tider skal aldrig komme igen, Fader, hvis jeg kan gøre noget for det.

Kostalden var ogsaa bygget om. — Her er Mejeriet! sagde gamle Røge og aabnede en Dør ind til noget, der nærmest lignede et videnskabeligt Laboratorium. — Se Spandene her, valset ud i eet Stykke Staal! Fyrre Kroner Stykket!

— Det ser dejligt ud, sagde Karen Marie. — Jeg elsker at se Fremskridt overalt.

— Det er Anton, vi kan takke for det alt sammen, men det ved du naturligvis.

— Det har altid været en god Gaard, sagde Anton. — Uden Kvik og uden Tidsler.

— Ja, *det* har det, sagde Karen Marie. — Der er ingen Gaard som vores.

Anton havde slebet Øksen. — Vi har ventet med at hente Juletræet. Jeg tænkte, du gerne vilde være med til at vælge det.

— Det var pænt af dig, Anton. I gamle Dage havde Anton ogsaa været hos dem i Julen, sammen med sine Forældre, der nu var døde, og de to Børn havde faaet Lov til selv at hente Juletræet i Mosen.

— Moder er nok vaagnet, naar I kommer tilbage, sagde gamle Røge.

De gik langs Skellet med de gamle opstammede Enebærtræer. Om Foraaret groede der hvide og gule Anemoner her.

— Kommer vores Ugle stadigvæk i den Tjørn, spurgte Karen Marie.

— Om det er vores ved jeg ikke, men der sidder ofte en Ugle paa samme Gren og muser. I Foraaret havde den fire Unger.

Hvor Granerne var blevet store! Høje, slanke, duftende Træer, manende Viser paa deres private Livs-Ur. Dem havde hun og Anton ogsaa været med til at plante

— Du vilde jo altid have det største Træ, vi kunde finde, sagde Anton.

— Ja, og det vilde Moder ikke have! Men *nu* tænker jeg ogsaa paa, at de store er saa vanskelige at danse om, saa nu vil jeg gerne nøjes med et lillebitte eet!

— Jamen nu skal der jo ikke danses. Der kommer jo ingen Børn.

— Nej, det er sandt nok. Men lad os alligevel nøjes med et lille et.

— Ja, naar man bliver ældre, lader man sig ikke saadan imponere af Størrelse — det er andre Ting, det gælder. Den Erfaring har du vel ogsaa gjort, Kari?

— Ja, sagde hun og saa ud over Mosen.

Allting her mindede om noget. *Kari* det var et Kælenavn, som kun han havde brugt. Det var, som om der endnu i den skarpe Frostluft hang Ekkoet af hans Raab paa hende engang, hvor Isen ude paa Mosen var bristet under ham. Han var ude for at hente Sneglehuse med Vandedderkopper i, som de vilde have ind i et Syllletøjs-glas. Hun havde puffet nogle lange Pilebundter ud til ham og havde ogsaa faaet ham ind. Saa havde han, endnu kun en Dreng, spurgt om hun vilde gifte sig med ham engang. Men allerede dengang vidste alle, at hun var bestemt til noget stort. Som Voksen havde han friet til hende, rigtigt, en Sommeraften i en Høstak, men da var hun allerede juridisk Kandidat, og der vilde ikke være nogen Mening i at gifte sig med en Landmand, selv om han skulde overtage hendes Fædrenegaard.

Da de gik hjem med Træet, sagde Anton:

— Der er noget, jeg maa tale med dig om — noget om Fremtiden og Gaarden

— Ja? sagde Karen Marie. Noget i hans Stemme fik hende til at gætte, at han vilde fri igen. — Hvad er det, Anton —?

Der laa Opgaver, som skulde løses, men om et Aar maa-ske kunde hun forlade det internationale Arbejde.

— Jo, ser du, Kari, dine Forældre regner jo med, at jeg skulde overtage Gaarden og den bliver jo din engang — —

— Ja, Anton. Hun tog hans Arm.

— Det er lidt vanskeligt at tale om for mig

— Hvorfor dog? Vi har kendt hinanden saa længe min Ven —.

— Det er saa underligt at tale om, saa længe dine Forældre lever — gid de maa leve længe — men — naa ja, kort sagt, det er jo egentlig dig, jeg skulde handle med — jeg kan allerede nu betale noget hvert Aar — Ornecentralen gaar godt . . .

— Vil du købe Gaarden af mig, Anton?

— Ja, hvad ellers, Kari?

— Nej, naturligvis.

— Vi kunde se paa det hele i Morgen

— Det faar jeg virkelig ikke Tid til. Jeg skal i Overmorgen flyve til Zanzibar, hvor jeg skal forhandle med Kongen om et Laan fra det internationale Reguleringsfond, og jeg skal gaa Papirerne igennem i Morgen.

Han saa forbavset paa hende. Han forstod ikke hendes pludselig afvisende Holdning.

Derhjemme stod hendes Moder og tog imod hende. Hun trykkede Karen Marie ind til sig.

— Min store, gode Pige Beundring, Kærlighed og Æmhed lyste ud af den gamle Kvindes Ansigt. Hvor lykkelig havde ikke hendes eneste Barn gjort hende ved selv at have skabt sig et saa lykkeligt liv!

Der var et mageløst og meningsløst stort Kaffebord, og siden tog Moderen en stor Foliant frem og viste Karen Marie, hvorledes de havde klæbet op, hvad Aviserne havde skrevet om hende. Kampen mod Bordellerne i Sydamerika, hendes overlegne Ledelse af Kommissionen, der havde halveret Antallet af Negerkongernes Koner i Afrika, hendes Interesse for underudviklede Agerbrugslande i det mellemste Østen, Organisering af Flygtningehjælp -- og hendes

Trofasthed mod det lille Land, hun kom fra, hendes stadige Fremhæven af, at hun blot var en jævn Landmandsdatter — alt sammen var det fra Verdenspressen naaet til de lokale Aviser, hvorfra gamle nænsomme Hænder havde klippet det ud og klæbet det op i det store Album.

Efter Julemiddagen sad de og saa lidt paa det tændte Juletræ, og saa blev Gaverne aabnede. Karen Marie havde brugt megen Tid og Omtanke for at finde noget i den store Verden, som kunde glæde de Gamle. Fra New York havde hun faaet sendt et Dybfryseanlæg, men uden at hun havde faaet det at vide, havde Anton allerede for et Aar siden indrettet et større og bedre Anlæg i Kælderen. Højtrykskasserollen var blevet brugt til Rødkaalen og var eksploderet, fordi Moder ikke forstod at bruge den rigtig, og al Rødkaalen var endt i Loftet. Den elektriske Barbermaskine lavede Kortslutning, da Fader vilde prøve den, og hun havde en Mistanke om, at han hellere vilde have haft noget Tobak fra Brugsen end de Cigarer, Cubas Præsident saa venligt havde bedt hende om at give ham. Sagen var jo den, at der ikke var noget i den store Verden, som de gamle Mennesker havde Brug for!

Ingen uden Karen Marie selv vidste, at det var Frygten for at miste Gaarden og Hjemmet, der havde drevet hende frem ad den Bane, hun havde valgt. Med Hænder sviende af Brændenælder havde en lille Pige svoret, at hun engang vilde sørge for, at det aldrig skulde ske, hvad der skete for saa mange dengang, at de maatte laase Dørene udefra og gaa fra Gaarden med en Bylt paa Nakken. Hun var da ogsaa i den Situation nu, at hun uden Besvær kunde købe Gaarden tre eller fire Gange (for hendes Indtægt var i Dollars, og den var skattefri). Men der var bare ingen Brug for det nu. Terminerne var ikke mere en Trusel mod deres Eksistens. Det eneste *hun* kunde have givet de Gamle, det

Du husker vel Smedens Maria?

eneste, som var et Savn for dem — det var, at hun ikke var omkring dem nu i deres sidste Aar.

Og hun selv — hun havde opdaget, at den Tryghed, hun var rejst ud for at søge, den fandtes kun herhjemme, hvor hun ikke hørte rigtig til mere.

For man kan ikke den ene Dag administrere Millioner af Dollars, og den næste kun en Sæk Kyllingefoder

Og dog — hvorfor ikke? Naar hun saa over paa Anton og mærkede, hvorledes hun blev blød og myg i alle Lemmer ved Tankerne om ham — saa følte hun, at hun kunde blive. Han havde kendt hende, da hun var lille. Han saa hende i det rette Perspektiv. Han havde ikke friet til hende. Det var rimeligt nok, men hun kunde jo fri til ham. Hvad om hun simpelt hen blev hjemme? Hun kunde telefonere til Mrs. Roosevelt i Morgen og faa hende til at tage til Zanzibar i Stedet for

Gennem Vinduet saa Karen Marie en Ford 31 køre ind i Gaarden. En ung Pige steg ud med et Par Pakker under Armen. Et Øjeblik efter stod hun i Stuen. Hun kyssede de Gamle paa Kinden, nikkede til Anton og gav Karen Marie Haanden — og nejede.

— Ja, du husker vel Smedens Maria? sagde Moder.

Karen Marie satte en Ære i at følge med paa Hjemegnen, men Smedens Maria

— Hvordan skulde Karen Marie kunne huske Maria? sagde Anton. — Maria blev først født, da Kari var fjorten.

Hun var altsaa 21, den unge Pige, og med den samme bristende Lyd i Sindet, som da Juletræet faldt for Antons Økse, hørte Karen Marie sin Moder sige:

— Ja, Anton og Maria skal jo giftes til Foraaret.

— Til Lykke, sagde Karen Marie.

Den unge Pige snakkede lidt med dem, livligt og muntert, afleverede sine Gaver, spiste et Par Pebernødder og tog Afsked igen.

— Jeg maa lægge de smaa i Seng, forklarede hun.

Hun nejede igen for Karen Marie, denne Fremmede, der kastede Glans over Egnen og paa en Maade hørte til. Et Øjeblik efter startede Bilen derude.

— Er det ikke en sød ung Pige? sagde Moder.

— Jo, sagde Karen Marie. — Jeg er glad paa Antons Vegne.

— Tak Kari. Hun er for Resten en af dine Beundrere. Hun har holdt Foredrag i Missionshuset om din Karrière.

Karen Marie gik tidligt i Seng, træt efter den lange Flyve- og Bilrejse. (Hun havde spist Frokost i Rom).

Da hendes Moder en Time senere gik forbi Gæsteværelset, hørte hun en svag Hulken derindefra og gik ind.

— Men Karen Marie! Er der noget, du er ulykkelig over?

Den gamle Kone satte Stokken fra sig og satte sig paa Sengen mellem Bøger og gule Bundter Ministerialpapir.

Karen Marie slog Armene om hendes Hals.

— Jeg er saa bevæget over at være hjemme igen, Moder — jeg vilde ønske, jeg kunde være her meget mere . . .

— Det skal du ikke tænke paa, Karen Marie, vi har jo Anton — og nu kommer Maria og skal bo her — og jeg glæder mig saadan til det — du maa ikke eet Øjeblik tro, at vi savner dig, for vi ved jo, hvor lykkelig du er med dit Arbejde — og det er nu det, der betyder noget for alle Forældre, at deres Børn lever et rigt menneskeligt Liv — saadan som Fader og jeg har gjort det paa vores Maade her paa Gaarden.

Hun fjernede Rapporterne og Dokumentbunkerne i graa Omslag fra Sengen og trak Dynen op om Karen Maries Hals.

Ja, de var stolte af hende — og, ærlig talt, ikke uden Grund. Men hvor var det underligt, at naar man havde set, hvad hun havde set, Menneskemasser paa Flugt fra Barbariet, Folk, som kunde smile, naar de havde mistet alt, at det saa betød saa meget for hende, at det sad som et Savn derinde, — at der et Sted var et Vandhul med tre Ænder og et Tjørnetræ, hvor en Ugle sad om Aftenen.

— Bare du ikke bliver utilfreds med at komme hjem til os, Karen Marie, engang imellem

— Jamen, det er jeg, Moder! Da jeg kom ind i Gaarden, stod din lille Pige og trak Vand ved Pumpen — og den *knirkede ikke*, som den altid har gjort! Hvor kunde I nænne at reparere den?

— Tænk, at din gamle Mor skal lære *dig*, at Tingene forandrer sig — og vi har bare at følge med

— Ja, Moder, vi maa følge med, men aah! hvor er det somme Tider svært!

Nogle politiske meningsfæller bebrejdede en dag Abraham Lincoln, at han var alt for forsonlig overfor sine fjender.

— Hvorfor prøver du altid på at gøre dem til dine venner? spurgte de. Hvorfor tilintetgør du dem ikke?

— Undskyld, sagde den store præsident, men tilintetgør jeg ikke mine fjender, når jeg gør dem til mine venner?

(54)

Rejsen

Af *Martin N. Hansen.*

Det var kun en ringe ting, der satte snakken i gang i den lille landsby, som strakte sig langs Lille Bælt mellem to skove. Husene lå spredt, to, tre og fem sammen i små klynger, som det faldt. De lå som små verdner uden for den egentlige bebyggelse, stille og afsondret. I en af disse små klynger boede Kirsten i et lille stråtækt hus med lave vinduer, men med udsigt over havet, og der var tider, hvor hun kunne sidde i timevis med hænderne i skødet og følge skibenes gang og bølgerne, der ustandseligt væltede sig mod land. Men hun så egentlig slet ikke på bølgerne, selv om hun nikkede i takt med hver, der hævdede sig og faldt, nej, hun lod dem bare bære tankerne længere og længere bort, til hun en dag, da hun havde siddet meget længe, pludselig rejste sig fra stolen. Hun havde taget sin beslutning, og resten af dagen, ja, til langt ud på natten gik hun rastløs omkring og beskikkede sit hus.

Den følgende dag solgte hun alle sine høns — tyve hvide høns og hanen — og det var den lille ting, der satte snakken i gang.

Da naboerne spurgte hende ud, svarede hun undvigende, og netop det undvigende svar øgede alle gisninger. Ville hun gøre en forandring på sin ensomme tilværelse? Rejse bort? Gifte sig? — Ja, hvorfor ikke! Det kom bare så uventet bag på folk, og man frittede og gæltede, men forgæves. Det var ikke til at vriste et ord fra Kirsten om den ting.

Herregud! Det var dog en ærlig sag. Og man undte hende af et godt hjerte at få nogen at tage sig af og noget at leve for. Nej, sandelig nok, Kirsten blev ingen snydt med! Og hvem var dygtigere og mere ordentlig! Ganske vist var hun blevet lidt sær og indesluttet, men det kunne snart forandre sig, når hun fik folk om sig. Hun var jo ung endnu, sådan da, kun omkring tredve år, og hun så godt ud. Vist gjorde hun det! Og nu havde hun såmænd også sørget længe nok over manden, der faldt i et af de første store slag ved Verdun.

Nu frittede også mændene hende ud, når de traf hende, og kom med forskellige hentydninger. Om hun ville sælge sit hus? Hvad hun forlangte for det? Men Kirsten svarede stadig undvigende, og blev folk ikke klogere, så styrkede det i hvert fald deres formodning om, at nu ville hun gøre forandring.

Dog — var snakken ikke gået før, så gik den for alvor den dag, da nabokonen ikke mere kunne tie med, at hun tre dage i træk var gået forgæves til Kirstens dør, havde set ind ad alle vinduer, ja endog sat stigen til gavlen og kigget ind gennem loftslugen. Man gjorde sig alle slags forestillinger, gjorde sig ærinder til mergelgrave og tørvemoser og kiggede gysende i skoven ind i det mørkeste krat, for man vidste jo aldrig —. Lidt mærkelig og tung i sind var hun jo blevet. Og var det egentlig så sært? De var næppe blevet gift, før manden måtte af sted til fronten, og hun så ham aldrig mere.

Sindene faldt dog ret hurtigt til ro igen, da det rygtedes, at Kirsten havde hævet en stor del af sine penge i sparekassen, der havde til huse i nabosognet. Summen øgedes for hver gang, den blev nævnt, og folk undrede sig over, at hun på så få år havde sparet så mange penge sammen. Men faldt sindene til ro, og tog snakken af, så

holdt forundringen sig, for her var noget at tænke over.

Under alt dette var Kirsten nået over grænsen og var på vej syd på fra Slesvig. Hun var gået hjemmefra en nat ved totiden, da alle naboeer sov. Kun ét sted havde hun set lys i en stald, men den lå så langt fra vejen, at ingen ville bemærke hende. Hun kom langt uden for sognet og hvor hun var kendt, før hancerne galede og selv de mest morgenfriske folk kom ud af sengene.

Da hun for en uge siden rejste sig midt i sine drømme, havde hun taget den beslutning at vandre på sine ben den lange vej til Verdun for at finde mandens grav og komme ham så nær, som det nu var muligt.

Egentlig var det en tilfældig tanke, der pludselig var kommet til hende, og som hun straks skød fra sig igen, men da den først een gang havde fanget hendes sind, vendte den oftere og oftere tilbage, og til sidst satte den sig trods al sund fornuft ubønhørligt fast. Den listede sig frem under hendes daglige arbejde og syssel med huset, og den slap hende ikke, når hun gik til ro om aftenen, ja, selv om hun trak det ud, sad og syede til sent og blev søvnløs, hjalp det ikke spor. Så snart hun lagde sig, kom tanken igen og gjorde hende lysvågen. Om dagen fik den til sidst sådan magt over hende, at hun faldt i dagdrøm og glemte arbejdet. Der var ikke andet for end at begive sig ud på rejsen, hvis hun skulle få ro i sit sind.

Kirsten havde aldrig før foretaget det, man ville kalde en rejse. Man rejste ikke så meget i de dage og kvinder da slet ikke. Prangere og enkelte bønder drog til hestemarked i Rendsborg og til studemarked i Husum, men ellers var det mest håndværkssvende, der drog på valsen for at se sig om i verden. Så alt var nyt for hende, landskabet, kvæget, for slet ikke at tale om menneskerne. Ganske vist var påklædningen stort set den

samme som hjemme, især for mandfolkenes vedkommende, da næsten alle mellem atten og halvtreds gik i den grågrønne militærjakke og tilhørende kasket. Bukserne må det have slidt mere på, for på dem var farve og form anderledes. Det var hjemligt nok. Men kvinderne gik larveligere klædt, end hun var vant til at se. Og sproget var så helt anderledes, end hun havde tænkt sig. Det forandrede sig i tonefald og ordvalg med det skiftende landskab. Men kneb det nu og da med forståelsen, så klarede hun sig altid med sit troskyldige og venlige smil. Hun måtte indrømme, at de fleste var mere hjælpsomme og flinkere, end hun havde ventet, når hun spurgte om vej eller søgte sig et værelse for natten.

Da hun havde høstet lidt erfaring for, hvad det kostede at leve og bo, vekslede hun penge, så hun kunne klare sig en uge. Men hun forregnede sig stadig. Pengene slog ikke til, for priserne steg daglig, og efter tre dages forløb var de brugt. Da hun måtte veksle igen, fik hun det dobbelte for den samme sum, og efter kort tids forløb måtte hun veksle hver dag. Det var underligt, men det undrede hende endnu mere, hvor hurtigt hun vænnede sig til disse mærkelige forhold.

De store byers grå fattigdom hastede hun igennem halvt med lukkede øjne, for hun ville ikke se på elendigheden og så alligevel mere end nok. Men på landet ville hun gå roligt og eftertænksomt og i tankerne gennemleve hver dag af deres korte lykke, så alt stod friskt i mindet, når hun nåede frem til hans grav. Hun havde regnet ud, at med de 25 km, hun klarede hver dag, ville hendes vandring på det nærmeste være lige så længe, som deres samliv havde gjort det. Og underligt var det indrettet i denne verden, for med få km's forskel

lå der en by eller en kro, hvor hun kunne sove om natten for hver dags vandring.

Med det bedste forsæt om at pleje mindet var hun taget af sted. Det første døgn drejede dog alle hendes tanker sig om at komme ubemærket bort, og den næste aften var hun så træt, at hun straks faldt i søvn i den fremmede seng. Vel tænkte hun på sin mand nu og da, men da hun en middagsstund satte sig på en milesten for at hvile sig, måtte hun indrømme for sig selv, at hun gik som i blinde og næsten uden tanker mod sit mål. Men

hun bebrejdede sig det ikke. Der var jo heller ikke noget, som hun ikke havde gennemtænkt hjemme, til tankerne gik i ring. Og endnu var hun ikke nået den halve vej.

Så traskede Kirsten videre ad sandede veje, over mørke heder, hvor der var milelangt mellem husene, og her fo'r hun sammen, bare der lød et fugleskrig, og den mindste lyd fra skov og krat gjorde hende bange, ja, hun gæmte sig med bankende hjerte bag buske og træer, når hun så en ensom mand komme vandrende i det fjerne. Efter ugers forløb nåede hun frem til andre egne, tættere befolket og med byer, der lå så tæt ved hinanden, at den ene begyndte, hvor den anden holdt op. Og her gik hun igen med halvt lukkede øjne, for hun tålte ikke synet af de mange krigsinvalidere. De holdt tit til på torvene, hvor hun købte varer, ofte nok til fortæring i flere dage, og her slog det ned i hende, at disse stakler var Jens' kammerater, dem han havde delt de sidste måneder af sit liv med, de måneder hun selv havde måttet stå uden for. Tanken pinte hende, og hun gav sig til at græde, men det var jo ikke noget usædvanligt dengang, at en kvinde græd, så det var der ingen, der lagde videre mærke til.

Og en dag nåede hun frem til Rhinen. Det glædede hende at se vand igen, der var noget hjemligt over det, men selv om det var en stor flod, Lille Bælt var det ikke.

Hun fulgte floden, til hun nåede en bro, og da hun stod på den anden side af Rhinen, faldt det pludseligt over hende, at der var uendeligt langt hjem, og at hun for alvor stod i det fremmede.

Så fulgte hun Mosels krumme løb, og efter en uges vandring nåede hun frem til Trier. Og endelig, endelig, da hun havde vandret over rødlige bjerge og gennem

mørke dale, nåede hun grænsen til Frankrig. Frankrig —.

Men grænsevagten var ikke indstillet på ensomme pilgrimme, der kom fra den tyske side, og havde der ikke været en ældre mand, som havde mistet sin højre arm og været i tysk fangenskab, hun kunne forklare sit ærinde, var hun vel aldrig kommet over grænsen, selv om hun havde pas og visum og alt i orden. Sådan forstod hun det i hvert fald.

Dog, nu var hun der. Noget forvirret, ukendt med sproget og alt, søgte hun frem ad veje med store, sønder-skudte træer, og stabler af pigtråd lå milelangt på øde marker halvt begravet i mandshøje nælder. Her hvor soldaterne havde kæmpet og lidt, så hun sig næppe nok om, inen gik, gik, så hun til sidst knapt kunne slæbe sig af sted, stum og uden tanker mod målet.

Da hun omsider nåede frem til de store kirkegårde med de tusinder af kors, blev hun så overvældet, at hun for første gang lod mismodet krybe over sig. Dette her var anderledes, end hun havde tænkt sig, anderledes og vældigere. Hun gik fra morgen til aften og læste navn på navn, fandt enkelte, hun kendte og græd øjnene tørre, for her var sorgen så overvældende til stede, at selv ikke hendes medlidenhed strakte til.

Men hun var ikke alene. Der var andre sorte skygger, der gik søgende fra grav til grav.

Den tredie dag hen mod aften, da hendes roser var ved at falme, fandt hun et skævt kors, der stod Jens Jensen på. Dato og år var slettet af vejr og vind. Her var det! Her var stedet og øjeblikket, som hun i måneder havde samlet sit sind for at møde. Jens! — Træt og endnu søgende gled hendes blik videre langs de endeløse rækker af kors. Jens, er du her? —

Ikke langt fra hende gik der to unge mennesker, en mand og en kvinde, og også hun havde roser i hånden. De stod lidt og så på hinanden, så bøjede hun sig ned og lagde roserne ved et kors, og da hun rejste sig, tog manden hendes hånd og kyssede den.

Da Kirsten vendte blikket fra dem, opdagede hun, at hun havde ribbet sine egne roser og ladet bladene drysse tilfældigt på de nærmeste grave. —

Ad samme vej, hun havde vandret og målt skridt for skridt, vendte hun tilbage. Langs floder, gennem dale og over rødlige bjerge, gennem byer og over mørke heder nåede hun hjem, da sommeren gik til ende og høststormene begyndte at suse og ruske i huse og træer. Og også det efterår faldt der i skovkanten nogle træer, der stod for nær skrænten og ikke havde muld nok om rødderne.

Krig og klassekamp er kulturens to medfødte sygdomme og er derved blevet dødelige sygdomme.

(Arnold J. Toynbee)

Kærligheds gløder kan brænde al fjendskab bort.

(SUL)

Lines lykkelige jul

Af Cai M. Woel

Line standsede foran det store vindue med alle de fine kjoler og flyttede langsomt øjnene fra mannequin til mannequin, der stod med mærkeligt forvredne stillinger og fremviste de nye modeller. De malede ansigter, det kunstige hår, de lange elegant-blaserte fingre virkede unaturligt og tarveligt, og det forekom hende, at denne udstillingstarvelighed underligt smittede af på kjolerne. Det var noget vrøvl, naturligvis, men hun kunne ikke lade være at tænke på, at mange af de unge, der kom hjemme, ubehageligt mindede om disse tomme voksbuster i al deres udstadsede banalitet og billige symaskine- og samlebånds-smag.

Hun gik langsomt fremefter, helt borte i sine tanker, for hvis det var rigtigt, så — — hun standsede op og var ligesom lidt lammet indvendig, det var jo — — hun kunne ikke finde ordene, men slemt var det! Måske dømte hun også for hårdt. Var der noget at sige til, at de unge piger gerne ville have de sidste nye moder og farver, og de lagde megen vægt på, at faconerne fremhævede deres skikkelser, for sådan var det jo — ja, det var det vel, herinde i den store by, men — —

Line satte sig i gang igen. Langsomt flyttede hun sig. Hun måtte se at få det tænkt ordentligt igennem, inden hun kom hjem og fru Carlsen hvirvlede hende ind i sin dynamiske hjærtelighed, som ingen kunne stå for — men hvad hjalp det! Line tumlede med nogle uklare forestillinger om det, som den gamle professor i sine erindringer havde kaldt »personlig påklædning« — mon ikke *det* var lettere i gamle dage, omkring århundredskiftet? Når hun så gamle billeder eller fotografier fra de år, fik hun det indtryk, at de alle så lige triste ud, men der var da

også mode i det dengang, snævre nederdele og vældige hatte — ærligtalt, vi ser da ikke nær så rædsomme ud nu! mumlede hun.

Problemet var egentlig slet ikke Lines, for hun var ret ligeglad med tøj, men fru Carlsen lod sig ikke standse, og far holdt med hende — en ung pige »på dit plan«, hade far sagt, Line var ikke glad for de ord — dem måtte han ha' lært af fru Carlsen! — skulle hendes kloge og søde, men også noget svage far sige sådan noget pladder — »på dit plan«, som om hun med sine nitten år og det fjogede maler-driver-skole, hvor hun fik sine sunde meninger om tingene systematisk ødelagt af lærere, der så det som livets krone at komme til at skamfere dyrt porcelæn med klattede småblomster eller frembringe smarte annoncetegninger for de store varehuse, brystholder-damer eller silkebens-dito — var det dét, far kaldte »Lines plan«!

Det var det naturligvis ikke! i og for sig! Line standsede og så på boghandlervinduets mange kulørte omslag, hun blev træt langt ind i sjælen af alle de forvitrede farver — når merkantil kunst nu hade et så lavt niveau, var det så ikke lærerne på kunstsolen, der hade ret, og hende, der ikke forstod sig på livets krav, men bare naivt gik omkring med en del gamle forestillinger om kunst og frihed og kvalitet? Hun ville gerne erkende, at der også skulle en vis dygtighed til at lave en banal tegning, måske endda en stor dygtighed, men det var altså kun dygtighed og ikke kunst.

Nå, — hun drejede sig fra ruden og gik videre — hun kom bort fra det, hun ville tænke igennem, det med far. Han kunne da ikke for alvor gi' fru Carlsen ret i alle hendes tåbelige synspunkter og anskuelser om, hvordan man skulle og ikke skulle. Han måtte da kunne se, at hun simpelthen var til grin, og at han selv blev det samme. Disse og Dasse, hendes to døtre, som tyrede gymnasiet, velsagtens på fars regning, det fik være endda, for far hade jo penge nok, spolerede hun komplet med sine forskruede meninger — puh! Line vidste ikke noget værre end

de mennesker, der med djævelens vold og magt ville være fine, og aldrig blev det andet end i tøjjet —

Det kan vi alle bli'e, om vi ellers har de fornødne kon-tanter! —

Men ikke engang det, havde fru Carlsen jo! Når hendes to pigebørn, der såmænd var meget søde og ligetil, gik om og lignede en dansk film af de dårligste, i tøjjet altså, belæst med hele denne simili-elegance, var det fars skyld! Han påtog sig et frygteligt ansvar ved at forvænne dem på denne måde. Det var dog muligt fru Carlsen engang rejste, hvordan skulle de sølle kræ tjene blot til deres strømpeforbrug!

Hun kunne nu heller ikke forstå, hvordan det var blevet sådan, for i begyndelsen var det jo helt anderledes. Måske havde hun også selv noget af skylden, men det var kommet så lavine-mæssigt altsammen, først mors pludselige død, så fars flytte til hovedstaden, med helt nye omgivelser og helt ny omgangs-kreds. Og så den fabelagtige store villa, et mindre slot! Netop derfor ville det også ha' været meget naturligt, om fru Carlsen havde holdt sin menage for sig selv oppe på trediesalen, som meningen var. Far gav lods, far bad dem ned, far ordnede skole-gang, far gav ordre til tøjindkøb — far tog sig såmænd meget mere af fru Carlsens pigebørn end af sin egen datter. Nå, hun skulle nu også meget ha' sig frabedt at han blandede sig i, hvad hun skulle ha' på. Og nu var fru Carlsen altså begyndt.

Line huskede i et strejf deres tidligere hjem i den store provinsby, på første sal i hjørnehuset på torvet. Når mor og hun om eftermiddagen sad og syede, kunne hun sommetider lade sytøjjet synke i skødet og se ud over de ilende mennesker, hun kendte jo de fleste, hun vidste hvorfor klokker Danielsens kone var pyntet og at apotekerens Hanne kom med torsk fra fiskehandler Andersens, for det var apotekerens fødselsdag, og torsk var hans livret. Hun kunne også ta' sig i at sidde og vente på, at klokken blev fem, for så kom bankdirektør Evaldsens søn gående forbi, og han hilste altid meget smilende og muntert op

til hende, ikke spor servilt, men netop humørfuldt — og godt humør, det måtte man da ha' med sig gennem dagene, ellers var det næsten ikke til at holde ud.

Og så var det hele pludselig forbi. Moderens ulykkelige død. Stor begravelse med mange mennesker, kort efter det store tilbud til far, forretningens salg, hjemmets opløsning, flytterod og håndværkere, store, nye stuer, et nyt kvarter, nye mennesker overalt — og så fru Carlsen!

Sådan var det gået i snart to år, og Line syntes, det blev værre og værre. Hun kunne ikke undgå at se, hvorledes fru Carlsen med stor dygtighed fik sine døtre anbragt side om side med Line i huset, ikke blot i det daglige, men også over for omgangskredsen, og når fru Carlsen søgte at drage Line med ind i sit hjærteligheds spindelvæv ved en overstrømmende hjælpsomhed og venlighed, og megen personlig charme, var det lige med nød og næppe, at Line undgik at komme til at sidde fast i spindet. Men hun *ville* nu ikke! Måske var det misundelse — hun syntes selv, at hun fuldt undte Dissen og Dassen deres kåber, kjoler og hvad ellers de fik, og som faderen naturligvis måtte betale, hvem skulle ellers gøre det? Hun begærede selv så lidt i den retning. Det forstod fru Carlsen ikke, for hun var blevet lidt forfordelt, da Vorherre uddelte sine rige gaver. Hun tog det som en demonstration fra Lines side, at hun ikke til daglig ville gå i silke, at hun ikke syntes om de nye livsformer og de mange fremmede mennesker, der nu jævnlige fyldte huset. Line syntes også, det tog til. Kun sjældent havde familien en aften uden fremmede. I begyndelsen havde fru Carlsen holdt sig beskedent i baggrunden, nu optrådte hun som værtinde, blandede sig i samtalen og gav ofte besynderlige besyv med i de spørgsmål, der var på tale. Line havde flere gange iagttaget faderens ansigt, når fru Carlsen livfuldt kastede sig ud i diskussionen. Hun kunde godt se, at han ikke var videre glad, men det var naturligvis også svært at standse hende — alligevel, hun forstod

Der stod hendes far med armen om fru Carlsens liv . . .

ikke, hvordan mennesket kunne tilrane sig en sådan magtstilling på så kort tid.

Det første år, faderen og hun boede i villaen, havde de haft en gammel pige til at styre huset, men hun kunne ikke finde sig i de nye forhold og tog tilbage til provinsbyen. Så havde de haft skiftende piger og koner i nogle måneder, og først hen på foråret havde faderen engageret fru Carlsen som husbestyrer-

inde, og nu regerede hun hele huset. Næh, Line forstod det ikke, slet ikke!

Hun gennemgik i tankerne, hvorledes hendes far hade talt til hende efter moderens død. Nu var de ene tilbage, hade han sagt. Han vidste nok, hvor nært hun hade været knyttet til sin mor, for han hade jo altid været så optaget af forretningen, men nu kom de til at leve under større og friere forhold, navnlig ville han frigøre sig for den megen selskabelighed. I København skulle de gå i teater sammen, i det hele taget være noget for hinanden. Hun skulle hjælpe ham over det svære savn. Han stolede på hende. Sådan hade han talt — og hvordan var det blevet? Talte de i det hele taget sammen? De mødte hinanden som fremmede mennesker i fremmede stuer, de smilte og sagde venlige ord til hinanden, men de var ikke anderledes end de ord, man af høflighed siger til ganske ukendte mennesker. Somme tider kunne hun slet ikke kende faderen igen i den glatte og høflige herre, som kun slog almindelige høflighedsfraser løs til alle sider.

Sukkende gik hun ind ad lågen, så sig forvirret om og ringede på.

Line hængte træt overtøjet og gik til spejlet for at rette lidt på håret, inden hun gik ind. Hun kendte fru Carlsens hastige øjne ned over sig, om hun ikke var stilig. Utilfreds så hun på sig selv. Det var såmænd ikke underlig, at Markussen, en af de unge malerspirer, kaldte hende spidsmusen, for hun var virkelig blevet smalkindet og trist at se på.

Hun gik frem til stuedøren og åbnede. Lyset fra verandaens store ruder mødte hende, så hun stod et øjeblik og missede med øjnene — det var også usædvanligt lyst i vejret så langt fremme i december, i morges hade solen skinnet! uhørt oplevelse under disse breddegrader — hun stod endnu og stirrede, og først langsomt gik det op for hende, hvad hun egentlig så: Der stod hendes far med armen om fru Carlsens liv og et mærkeligt smil over ansigtet, sådan hade hun aldrig set ham før.

Lines bevidsthed forsvandt spontant. Hun bare stod, orkede ikke at flytte sig, havde ikke en tanke i hovedet, forstod intet — og fattede det hele i et sekund, som et slag der lammer, kom oplevelsen til hende, men inden fru Carlsen havde fået gjort sig løs og med en ordstrøm ud af sig ilede imod hende, mens faderen stod lige så lammet som hun selv, fik hun sin handlekraft tilbage — og det hele havde vel ikke engang varet et sekund — hun gik et skridt baglæns over dørtrinnet, lukkede døren efter sig og løb hastigt op ad trappen, hen ad den lange gang på første sal til sit værelse. Hun rev døren op og smækkede den i med et brag efter sig, så drejede hun nøglen om, stod et par skridt fra og stirrede sløvt på den, som om den ville bevæge sig af sig selv. Så først blev hun nærværende, så sig hjælpeløs om, vaklede hen over tæppet til lænestolen, faldt tungt ned i den og brast i svær hulken. Hun hørte ikke skridt på trappen, stemmer bag døren, der dæmpet nævnte hendes navn, fru Carlsens stemme mildt overbærende og formanende, senere faderens, mere indtrængende og overtalende. Hun reagerede ikke. Nogen egentlig klargørelse af, hvad det var hun havde oplevet, kom ikke til hende. Hun lod sig overvælde af indtrykket: Fru Carlsen og hendes far! Det krævede ingen forklaringer.

Senere på aftenen samlede hun sig til nøjere eftertanke, og det stod hende pludselig klart, at hér kunne hun ikke være længere. Forsigtigt listede hun op ad trappen, fandt en rummelig kuffert frem, pakkede det nødvendigeste tøj, ordnede malerkassen, fandt sin private bankbog frem, der stod nogle få hundrede kroner — så klædte hun sig af og gik i seng. Længe lå hun og stirrede i mørket og følte sig fuldstændig tom. Hendes liv var standset, det begyndte først for alvor i morgen.

Borgmesterinden sukkede. Hun så med strikse øjne endnu en gang ud over den drilagtige kabale, der ikke ville gå op, de sidste muligheder var gennemprøvet, så vøvlede hun raskt kortene sammen, blandede længe og skulle netop til at lægge ud påny, da pigen meldte, at en ung dame ville tale med fruen.

Med besvær og uvilje lttede hun sin lunge krop og gik gennem stuen ud i entreen, dør stod Line med kuffert, malerkasse og staffeli og så skræmt og forpjuſket ud efter den lange rejse fra hovedstaden til den jyske provinsby.

— Men gud, min søde pige — — Borgmesterinden var lige ved at sige: hvad vil du dog her — men så så hun pigebarnets skræmte udtryk, de ængstede øjne, den dirrende mund, og så fortsatte hun — Velkommen, Line, det var da hyggeligt, du kommer før vi ventede dig, men det er jo kun godt — — Borgmesterinden vendte sig til pigen: — Vil du bringe frøkenes kuffert op på gæsteværelset — hæng dit tøj, min pige og kom indenfor — —

Borgmesterinden kunne hurtigt overskue en situation, og hun var vant til at handle, for Julius, hendes udmærkede, men distræte ægtemand, måtte jævnligt bejle til hendes snarrådighed, når pludselige begivenheder krævede det af ham.

Mens Line mættede sig ved et hastigt dækket frokostbord, orienterede borgmesterinden sig. Line var nu ikke meget meddelsom, og den egentlige grund til hendes pludselige rejse nævnte hun ikke. Borgmesterinden og Lines mor hade været ungdomsveninder og haft meget sammen siden i livet. Line var kommet i huset gennem hele sin barndom. Da hun planlagde sin »flugt«, var hun ikke i tvivl om, hvor hun skulle tage hen, og modtagelsen skuffede hende ikke. Forsigtigt fortalte hun om hjemmet i København, med fru Carlsen, som hun ikke satte pris på, og de mange fremmede mennesker, som fyldte sluerne — til sidst hade hun ikke kunnet holde ud at være der — og hvor skulle jeg ta' hen? endte hun.

— Næh, det er såmænd sandt — ved din far, at du er her? —

Line rystede på hovedet: — Jeg skrev blot et par linier til ham, at jeg rejste, og at han ikke skulle søge efter mig — —

— Hum. Borgmesterinden fik to dybe rynker i panden. Dette her var vanskeligere end hun straks hade troet. Line holdt meget

af sin far, vidste hun, der måtte være sket noget — nå, det ordnede sig vel.

— Jeg sad netop og lagde »De tolv Studenter«, og den ville ikke gå op, for jeg har naturligvis ikke hørt et ord fra drengene, og om fire dage er det jul! Sidste år kom de juleaftensdag klokken fire med to gæster. Jeg har skrevet og spurgt, om de kommer, men du skal da ikke tro, de har svaret! Næh, mandfolk!

Borgmesterinden lagde sig tilbage i stolen med et opgivende suk, så brast hun i latter: — Dumt at ta' sig af det, jeg véd jo, hvordan det er med dem, men alligevel — skal vi ta' kaffen inde hos mig — —

Line satte sig ved vinduet i karnappen og så ud over torvet — det var næsten som i hendes gamle hjem, mens moderen levede. Uvilkårligt kom hun til at smile. Lunt og godt og hjemligt var der her i borgmesterindens stue, selv sad hun med en tændt cerut og snakkede om sine julebekymringer, i let spøgende form berettede hun om »Drengene«, hendes begavede tvillinger, der regnede med et stort forsikringssselskabs millioner, ganske uanfægtet af deres formidable karriere. Line huskede dem kun dunkelt som et par mærkelige fyre med stridt hanekamshår, mest tumlende med motoreykler, iført beskidte kedeldragter, tilsmurt af olie. Hun var ikke særlig interesseret i deres besynderlige skæbne, men sad og fik fred over sig efter rejsens uro og spænding. Borgmesterinden hade en egen evne til at snakke om »noget andet«, det forstod Line meget vel, men det var netop så velgørende, og da borgmesteren viste sig i døren, var eftermiddagen til hendes store forundring forsvundet, lygterne blev tændt på torvet, folk ilede fra og til, manden med juletræerne ovre ved rådhuset fik pludselig travlt, det tyndede ud i den skov, der stod på vippende fødder på stenbroen og ventede på julens lune stuer.

Borgmesteren bøjede sin lange skikkelse og så med nærsynede øjne spørgende på husets gæst: — Det er da Line Blom, ikke?

— Jo det er såmænd, svarede borgmesterinden, hun er blevet

træt af hovedstaden og vil holde jul sammen med os, så nu er det jo ligemeget om drengene kommer —

Borgmesteren så forbavset ud, men sagde ikke noget; han havde gennem et langt liv vænnet sig til sin kones mærkelige bemærkninger, som han kun sjældent forstod. Han havde også lært, at det var klogest at tie. Hvorfor det nu kunne være ligemeget om drengene kom eller ej, fattede han ikke, men det var måske spøg, Juliane havde en besynderlig måde at spøge på.

— Véd Du da, at de ikke kommer? vovede han at spørge efter nogen tøven.

— Har ikke anelse om det — Du véd, de tilhører ikke civilisationen — —

— Civilisationen! Borgmesteren rettede sin høje skikkelse som til protest, det véd jeg dog ikke om man kan sige, de er da — —

— Civiliserede mennesker besvarer breve, ikke mindst når det er deres mor, der skriver. Har Du måske fået brev fra dem? Borgmesteren rystede på hovedet.

— Næh, det er såmænd godt, Line er kommet, så skal vi to gamle da ikke sidde helt ene ved julebordet — vi skal vel osse ha' et træ? —

— Jeg bad Caspersen sende et herover, det kommer vel i morgen.

Da borgmesteren senere på aftenen sad i sit hyggelige kontor og syslede med sine frimærker, strejfede Line hans tanker, da han satte de nye engelske dronningemærker ind. Hvorfor Bloms datter pludselig skulle være hos dem i julen, forstod han ikke, og da det høje borgmesterpar senere lå i deres senge, spurgte han Juliane om grunden til dette uventede besøg.

— Hun kom bare — pludselig stod hun ude i entréen; hun er taget hjemmefra, de véd ikke, hvor hun er. Hvorfor hun er rejst — — tja, det er ikke godt at vide, jeg har ikke spurgt hende ud, måske kærestesorg, måske noget med faderen. Hun

er en sød pige, hun trænger til at være i ro, Du har vel intet imod det? —

Borgmesteren smålo — om så var, ville det vist ikke forandre stort ved tingenes gang —

— Ikke bitter, lille Julius, ikke bitter! Men ellers kan Du jo nok ha' ret —

Lidt efter sov de begge.

Næste morgen var Line tidligt på færde. Da borgmesterinden, som ikke netop var noget morgenmenneske, ved nitiden kom ned til morgenkaffe, hade Line og pigen Ellen gjort huset istand. Ellen havde først set fornærmet på Line, men snart forandrede det sig. Line vidste nok om rengøring. Ellen hjalp hende tilrette og de kom i ivrig snak om den tilstundende højtid, om borgerforeningens bal tredje juledag — og om »drengenes« mulige ankomst i sidste øjeblik. Ellens far var rørlægger og byrådsmedlem, Line måtte love at gå med hjem og hilse på forældrene.

Klokken ti gik borgmesterinden og Line i byen på indkøb: — Vi må jo lade, som om de kommer, og vi må tilmed regne med, at de måske har et par venner med, det hade de sidste år, og intet anede vi, før de stod her. — Købmand og slagter, boghandler og det stedlige magasin blev besøgt. Borgmesterinden valgte og vragede og vidste besked om alt, helt fabelagtigt, syntes Line. Det var morsomt at færdes med hende, for alle kendte hun, og altid hade hun venlige ord og en spøg.

— Mandelgaven! sagde boghandler Selvius — hvad mener borgmesterinden om en digtsamling, nå ikke — håndbog for friere? — Det mente borgmesterinden var en overflødig ting og gik selv på jagt i bogdyngerne.

Næste dag bagte de fra morgenstunden, og Line blev for første gang indviet i bagningens indviklede mysterium. Hun misundte Ellens kyndige behandling af dej og blandinger, men slog sig hurtigt til tåls med at gøre, hvad hun blev sat til: — Det kommer af sig selv, trøstede Ellen, og da de om aftenen

arm i arm gik gennem byen til rørlæggerens solide murstenshus, talte Ellen mærkeligt interesseret om »drengene«, det var åbenbart for hende julens store spændingsmoment. Line ville godt vide lidt mere om de mærkelige tvillinger, men Ellen kunne kun give nødtørftige oplysninger: — De er saad'n lidt mærkelige. De elsker at spille whist med far og mor, når de er på besøg. Når de kommer, må mor lade alt være og sætte sig til kortespillet, kaffe laver de, mens de »siddet over«, og når det er mors tur, og hun så bliver for længe i køkkenet, kommer de begge ud og hjælper hende med kopper og kager — hjemme er de ikke til at drive til kortbordet. De har kendt far fra de var små drenge. —

Line blev vel modtaget i rørlæggerens hjem. Fru Sørensen var en munter kone, der hele tiden sagde noget. Rørlæggeren læste den stedlige avis grundigt. Han sad med sin snadde og fulgte sin kone og datter med øjnene. Line smilte han sigende og indviet til, og da kaffen var drukket og fru Sørensens kager gennemsmagt og behørigt drøftet, takkede pigerne for sig og gik hjem. Ellen fulgte med ind på Lines værelse og sad på kanten af en stol og talte videre. Hun opdagede malerkassen og måtte have meget at vide om den, om at male, og derfra om Line; det blev sent, inden de skiltes. Line smilte stadig, mens hun klædte sig af. Her var godt at være, hun trængte til det.

Lillejuleaftens formiddag ordnede borgmesterinden sine sidste julekort. Line hjalp hende med portoen: — Skal Du ikke selv sende et kort eller to? spurgte borgmesterinden, men Line rystede på hovedet.

— Skal far ikke ha' en julehilsen, det kan da vist ikke være Din mening?

Line svarede ikke.

— Her er et med kanefart og snemænd, send Du ham det —

Line tog det tøvende, sad lidt og tænkte, så tog hun pennen og skrev.

Da hun var færdig, lagde borgmesterinden sin hånd over

hendes: — Det var smukt, Line, man skal overvinde sig selv; jeg vil tro, det er den hilsen, han bliver mest glad for. — Hun sad lidt og grundede: — Det manglede osse bare! — føjede hun til.

— Men jeg vil ikke tilbage, sagde Line — kan jeg ikke blive her, så kan jeg vel få noget at bestille et sted —

Borgmesterinden lo: — Herregud, barn, spekuler nu ikke på det, nu skal vi først ha' julen overstået. Vi har en travl eftermiddag for os — vi skal ud med kurvene, det må du hjælpe mig med.

Efter frokost kørte de ud med en fuldpakket bil til fattige hussteder ude på landet, Line måtte gå ind med kurvene og ønske glædelig jul, og gamle koner stavrede med hende ud til bilen, for de måtte trykke borgmesterindens hånd og give hende en glædelig fest med sig hjem. De sidste kurve fik de fattige i byen, og det var udsøgte folk, som trængte hårdt.

Hele aftenen stod de i køkkenet og tilberedte myriader af mad, syntes Line. Hvordan det skulde blive spist, kunde hun ikke fatte. Der kom stadig intet livstegn fra »drengene«: — De kommer nok, trøstede Ellen —

— Er det hændet, de er udeblevet? spurgte Line.

— Joe, et år fik vi julekort fra Rom. Det kom først tredie-juledag. —

Juleaftensdag gik borgmesterinden og Line op til middags-toget, det var over en time forsinket, og der var ingen »drengene« med. Borgmesterinden var vred: — Nu kan de først komme med aftentoget, og det plejer at være endnu mere forsinket, så er de først hjemme ved ottetiden, ligner det noget! så skal vi gå og vente med maden og få hele aftenen ødelagt — næh, min pige, man har ikke været heldig med sine børn! —

Men da de kom hjem, sad »drengene« ved bordet og forsynede sig grådigt af borgmesterindens gode julemad: — Toget! sagde de med foragt, et fortidigt befordringsmiddel! — De var kommet i egen bil og berettede om rekordtid. De rejste sig begge

fra bordet og svingede efter tur borgmesterinden rundt, så hun udmattet dånede om på en stol og stønnede: — Drengene, drenge — man er ikke tyve år mere!

— Så må vi prøve en på den alder, råbte de og begyndte samme optrin med Line, det kom hende så overraskende, at hun lod sig hive med uden modstand, og de blev ved længe. Da de endelig slap hende, skrålede de begge af grin, hun så forskrækket på dem, de var værre end ventet, og da Ellen i det samme kom ind med kaffen, fik hun en tur med, men kun af den ene af drengene, ham der hed Anders, og Ellen lod til at tage det roligt, selv om hun for skams skyld indigneret sagde — Anders dog! —

Borgmesterinden var nogenlunde kommet til kræfter. Hun satte sig ved bordet og fik kaffe med. Line og Ellen måtte hente kopper og lidt efter sad de alle og nød den brune drik: — Den ka' de sgu lave her ude i ørkenen! sagde Knud, men det øver de sig jo osse trofast på hele året —

— Ja, det må gi' resultat, lo Anders og tog en kop til —

Borgmesteren kom listende fra dagligstuen og så forskræmt på det støjende selskab! —

— Der har vi byens udvalgte mand! råbte Anders og sprang hen til faderen, rystede hans tynde krop eftertrykkeligt og hev ham med sig. Knud gav ham en lignende omgang og dunkede ham voldsomt i ryggen, fik ham anbragt ved bordet. Borgmesteren udtalte ængstet, at det var dog en himlens lykke, at Vorherre ikke havde velsignet ham med 12 sønner. Om de var kommet hjem samtidig og alle havde givet ham en lignende modtagelse, havde han ikke fået del i gåsen i aften. —

— Gåsen! råbte pludselig Anders, mand dig op Knud! begge forsvandt de ud af døren.

— Hvad kan der være med gåsen, sagde borgmesterinden og så bekymret ud—den er der vel?—Line gik ud og så efter — jo, den hvilede i bedste velgående, hvilket ville sige stoppet med æbler og svedsker, der var ingen grund til uro —

De begyndte samme optrin med Line ...

— Mon? nå, det vil tiden vise — hvor gik de hen? —
Ingen vidste det. — —

Hos rørlægger Sørensens spillede man den eftermiddag en stilfærdig whist, men da mørket kom og byens klokker begyndte at ringe, lagde fru Sørensen kortene bort.

— Nu er det den hellige stund, slut med spil og doblen —

— Doblen, sagde Anders fornærmet — Sørensen, du er under tøflen —

— Det passer, indrømmede husfaderen, og det er kuns godt såd'n —

—Godt at være under tøflen, det er aldrig hørt før —

— Enhver god ægtemand er under tøflen, lo fru Sørensen, og det befinder han sig bedst ved — nu skal vi i kirke, far og jeg, vil I med? —

— Hvad mener du, Knud, sku' vi høre gamle pastor Fagerliin endnu en gang? —

— På betingelser — Knud havde tilbøjelighed til lakoniske ordformer.

— Betingelser, hvordan skal det forstås, spurgte fru.

— Vi går med i kirke, der møder vi borgmesterens hele husstand, tror jeg nok, og så går vi alle hjem til familiegåsen, er det et ord? —

— Véd borgmesterinden det? —

— Ikke et fnug aner hun! —

— Så er jeg ikke med på det gæsteri — juleaften, husker du ikke, det er juleaften —

— Netop derfor — der skal være behagelighed i mennesker, siger skriften. —

— Rimlighed, Anders, Rimlighed — lån telefonen og kling budskabet hjem til den udvalgte kvinde, vor gode mor! —

Anders ringede kort: — Hun tog det roligt. —

Linc spillede de gamle salmer, mens man gik langsomt om træet, kun kvinderne sang. Rørlæggeren brummede dog trofast med og hostede småt indimellem. Han gik mellem sin datter og Anders, og de var næsten hans børn begge to, syntes han. Borgmesteren gik ludende om og så med fjerne øjne på det lysende træ, fortænkt og borte. Ellen holdt sin madmor i hånden og de var næsten lige bevægede.

Så var man kommet gennem sangene, og borgmesterinden begyndte at rode under træet efter gavepakker. Anders sad med en fint indpakket æske og studerede det vedhængende kort: Til Anders fra Ellen! stod der. Anders så vist på broderen:

— Vi har glemt gaverne! —

— Ja — svarede Knud.

— Hvor har I glemt dem? spurgte borgmesteren.

De så drøbende på ham og svarede ikke.

— Husk at meld det til politiet, sagde borgmesterinden.

Begge brødrene brast i latter. Anders så sig om i stuen, derefter på moderen:

— Vi skal vel arve hele hytten her engang, det ske sent? —

— Naturligvis, hvem ellers? —

— Tænkte det — ku' vi ikke få et arveforskud, blot et lille beskedent et? —

Borgmesterinden så desorienteret ud, men Anders sprang op, fo'r hen til chatollet og tog en lille sølvbovle og gav Ellen den: — Glædelig jul! sagde han mut.

Da satte borgmesterinden sig brat og lo længe: Nå, I har glemt at købe gaver, det er ikke noget nyt — sikken glæde vi har af vore børn, Julius —

— Ja, ikke, indrømmede borgmesteren, han havde ikke helt fulgt med, der var altid så megen kommers med de drenge, Juliane havde givet dem en helt forkert opdragelse, de havde ingen sans for stille sysler —

Line havde købt nogle småting til borgmesterinden og Ellen.

— Skal vi ikke ha' gaver? spurgte Knud hende.

Hun rakte ham hånden: — De skal få det samme, som De giver, glædelig jul! —

— Tak, min pige, sagde Knud stilfærdigt, det skal jo være sindet mere end gaven, siges der, man skal se på, mener jeg —

— Man må mindes, hva' smedens kat døde af — I er et par kønne herrer, sagde fru Sørensen, man er færre å ha' skam af jer — hade jeg vidst det, var jeg ligodt ikke gået med —

— Næh, ikkesandt, sagde borgmesterinden — man skulle tro, de hade siddet evigt i sinkeklasse — pas på lysene derovre Line, måske skulle vi slukke nu — —

Julemorgen gik borgmesterens til kirke med hele sin husstand — minus sine sønner. Mere end én gang Fagerliin orkede de ikke. Line og Ellen var vrede, men det forandrede intet. Da

de kom tilbage og stod i entréen og hængte tøjet, hørte Line »drengene« tale højroset i dagligstuen, hun åbnede døren og blev stående et øjeblik, så fo'r hun frem til den »fremmede« herre: — Far! hun kyssede ham på begge kinder — glædelig jul, far, hvordan har du fundet mig? —

Direktør Blom hilste på borgmesterens og ønskede glædelig jul. — Det var nu ikke så svært, smilte han. Da jeg fik Dit julekort, kunne jeg af poststempelen se, hvilken by det var sendt fra, og så kunne jeg jo nok vide, hvem du boede hos. Vi fik ellers en ordentlig forskrækkelse, da du var rejst —

— Lad os nu ikke tale om det, greb borgmesterinden ind, hjælp du Ellen med bordet, vi er alle sultne.

Da de efter bordet drak kaffe i dagligstuen, sagde direktøren: — Du bliver nødt til at rejse med mig tilbage, Line, for jeg er helt ene i huset, og det er så trist igen —

— Trediejuledag skal vi til bal, sagde Knud, det kan først blive efter den dato —

— Det har jeg ikke hørt noget om, svarede Line, vil det sige —

— Netop, sagde Knud.

— Jajada, lo Line — kan du vente så længe, far? —

— Der kommer tider, hvor man må vente meget længere, man kan næsten blive konge i Sverige af bare venten, lo Anders —

Direktøren så forbavset på ham, så videre til Knud, der tog øjnene til sig, og endelig på Line, der blev rød i kinderne og gjorde sig ærinde ud i køkkenet.

— Nå sådan, smilte direktøren —

Ude i køkkenet fik Ellen et stort knus af Line: — Uh, sikke en jul vi har haft —

— Ja, smilte Ellen, eller får —

De så på hinanden og lo længe og lykkeligt.

(05)

FJERNSYN

*Di ho fått fjernsyn ved Jøn Svarres.
Det gjældt om å vær med e tid!
Hvorfor skal bønder, småfolk, narres,
og krees kun go dø' nees forbi?
Nej, den velsignels å kund følle
ålt vigtet fro et sofahjønn
skal død og pine itt foragtes.
Den sagg er temle leet å skjønn'.*

*No kund han rigte sidd' og hygg sig
ved en kop kaffe, en cigar,
og føl' med Ungarns folk, der flygted'
og var i lyvsens angst og far'.
Og di kund nyd' den hjælp, vi gav dem.
Den brang det brie folk lidt sjov.
E hiele verd'n kam farend' til dem
og slov sig nenn midt i dø' stov'.*

*Ja, di fæk smæk for hver en skilling!
Vor gavmildhed fornægt' sig itt.
Men det er og' en flot bestilling
å smid' med pæng, som var det skidt.
Jen ladt sig klipp' og kyss — hvor dejle! —
Men det er bedst å go i sæng
og tænk' lidt øver ålt det glæjle:
Hvad gör vi itt herhjemm for pæng!*

*Hven en til davle kun som hussmånd
må klar' sig javnt fro dav til dav,
er det ved åvten net å bryst' sig
og ret vær vældig i e slav!
Ja, det gör godt å i e mørkning
lad ål bekymring far' og vejs'
til herrmånd i en fart og rule
lad millione ryg' og rejs'.*

*Di sad i mørk' hver jenne åvten.
E Svarre strot e hals og kig'
forbi sin kuen så tit, der vist' sig
en rigte ung og nysle pig'.
Han tænt nok itt, te hun kund mærk' e —
men, åh! det svid i hjart og sind
å hør', hvordånt han lisom hviskede':
Do er en gammel vejsen kvind.*

*E hiele nabolav kam listend' —
ja mor og dætter, far og søn —
og h u n kam o e skyv og blinked'
hen til Jøn Svarre i e hjønn.
Men da han grynted' og bemærked':
»Ja, hun er pin'de net og strag!«
so Kjesten still: »Ja, vil do kyss' hind,
din hankat, hold dig itt tilbage!«*

*Da sprang e Svarre op og bande
og spur' hind med en arrig min',
hvad hun ho tænt sig — om hun avte
å gör en gammel månd til grin?
Men Kjesten svar' ham: »Folk kund tøj e'
og tænk' nøjagte, hvad di vild.« —
Det bløv en rigte ækel åvten,
et trykkend' og uhyggle gild'.*

*Så gik der da en tid. Jøn Svarre
sad hielt åljenn og kig' og kig'.
Men Kjestens hip kund itt forhinde,
han nikked' til den nysle pig'.
»Ja, æ skal pin'de kyss' hind!« — mumled'
han ved sig sjel — »stol kun o det!«
Da skyvt e billed — og han kyssed' —
no ja — det må I tænk' jer til.*

*Den mørkning, da en sad og nynne
en gammel vis' og tænt sig om
og lytted' til sin slægts histori,
var hverken nyttløss eller tom.
Det var en kæeld, som en kund øs' åv
i år og dav' og itt få tømt,
og det er lønsomt å tænk' ædder,
hvad en hæ håndle, sett og drømt.*

*No er vi ind' i rastløss ti'e,
o ingen døvl kån stånde e hjul,
så en kån tænk' sig om og somtid
ved åvten tøj sig sjel i skuel.
Der er et evigt lirumlarum.
Der diskes op ved nat og dav
med ruskomsnusk fro sjel samm' køghend,
så folk er ved å spræng dæ' mav.*

*Men før det hjemle hielt er jævnet
og trampet fladt åv fremmed pjat,
vil æ beskikk mit huss og sæj jer
et mindle, men bestemt, godnat.
For dem, der springer ålt for villigt
og dånser ædder ånd'res pif',
dem vild æ nøj sidd fast i klemm med,
hven vi en dav er værst i knif'.*

Godnat og til lykk med det ny fjernsyn!

Martin N. Hansen (L)

Tro som guld

Af L. Barløse

Enhver, der fra kongeskansen på Dybbøl har set ud over terrænet, vil vide, hvordan Broager kirke i sydvest drager blikket til sig som et af de faste punkter i horisonten. Under sommerhimmels »sejlende arker« danner højdedraget tværs over Broagerland en betagende profil, kronet af en række høje, kuplede træer. Op over disse peger de to kirketårne, et vartegn, som sammen med Dybbøl mølle og den høje flagmast danner en treklang af usædvanlig skønhed.

En julidag i 1864 var en lille skare mennesker samlet om en åben grav på Broager kirkegård, En ung kone fra byen var død fra mand og børn. Mens begravelsen fandt sted, kom en afdeling tyske tropper marcherende forbi. De havde musik i spidsen, fortælles der, og kom fra Dybbøl; men da officererne så, hvad der foregik på kirkegården, beordrede de musikken til at holde inde.

Den afdødes ægtefælle, der nu var ene med 3 halvvoxne eller mindreårige børn, hed Nikolaj From. Fra barndomsbyen Nordborg, hvor faderen havde været felbereder, var han kommet til Broager mølle, først som møllersvend, senere som maskinmester. 1846 ægtede han Mette Cathrine Thøisen, en smededatter fra Skodsbøl. I nogle år drev de en lille landejendom i Angel. Den lå tæt ved Langballeaa, lige overfor Broagerland, Senere kom de tilbage til møllen i Broager, hvor ejeren efterhånden lagde hovedvægten på hørberedning. Her boede de, indtil den tyfusepidemi, der i 1864 fulgte i krigens kølvand, krævede hende som offer. Nu blev hjemmet opløst, børnene måtte ud til slægtninge eller fremmede.

Den ældste søn, Claus From, kom til søs. Havet, der sletter så mange spor, har også forlængst slettet hans. Dog vides det, at han bl. a. sejlede i oversøisk fart, indtil han blev forhyret som mellemdæksopvarter med S/S »Geiser«. Han var blandt de omkomne ved damperens dramatiske forlis i Nordatlanten i 1888.

Datteren, Cathrine From, fik efter alt at dømme en trist barn-

dom. En tid tog moderens slægtninge i Skodsbøl sig af hende; men derefter var hun på ny henvist til fremmede og tjente bl. a. i Vesterskov, hinsides Flensborg fjord. 27 år gammel fik hun sit eget hjem i Sønderborg, idet hun blev gift med overpostholder *Jacob Klønhammer*, der i en årrække kørte med postvognen til Flensborg. Efter hans død blev hun en kort tid boende i hjemmet i Mariegade, men tog dog senere ophold hos sin eneste datter i Berlin. Her døde hun 1921.

For den næstældste søn, den 14-årige *Peter From*, formede fremtiden sig mest betryggende. Han kom i huset hos snedker Chr. Bleshøy i Nordborg, hvis hustru, *Anne Marie From*, var den nærmeste kvindelige slægtning. Indtil marts 1866 var han elev i borgerskolens overdrengeklasse. Om hans forhold i skoletiden har førstelærer L. P. Christensen senere udtalt:

»I hele denne Tid bemærkede jeg stedse med Glæde, hvorledes hans af Naturen fortrinlige Evner ved stadig og uafbrudt Flid udviklede sig, saa at han ved Konfirmationen besad særdeles gode Kundskaber i enhver af Skolens forskjellige Undervisningsgenstande. Hans moralske opførsel var stedse mønsterværdig så at han i enhver Henseende var en Prydelse for min Skole.«

Efter konfirmationen tog onklen ham i snedkerlære; men han var næppe udlært, da han som så mange andre af sine jævnaldrende skulle bestemme sig for fremtiden. Den 1. april 1870 meldte han sig hos herredsfogden i Nordborg for at udvandre til Danmark i henhold til Wienerfredstraktatens art. XIX. Hans farbroder, *Niels From*, der som yngre havde tjent sit brød ved den store teglproduktion på Broagerland, boede på det tidspunkt på Slæbæk teglværk ved Svendborg, og her fandt han et foreløbigt tilholdssted. Senere kom han til Kerteminde for at blive snedker. Sin værnepligt aftjente han ved 7. batl. i Nyborg. Her blev han af kompagnichefen betegnet som hæderlig, ærlig, trofast og resolut og som en af de bedste folk i geleddet.

Som soldat gik han ofte til Kerteminde for at aflægge besøg i

skomager Gomme Klausens hjem. Han havde lært datteren Marie at kende, og hun var vel allerede i soldatertiden hans forlovede. Hjemmet var stærkt påvirket af den åndelige og kristelige lægmandsbevægelse, der slog så dybe rødder på Fyn, og det dannede et af udgangspunkterne for Kerteminde valgmenighed. Kristen Kold og hans hustru kom ofte på besøg fra Dalby, og den unge Snedkersvend blev optaget i en kreds af muntre og opvakte unge, hvortil bl. a. Klaus Berntsen sluttede sig.

I sommeren 1878 holdt Peter From bryllup med Marie Klausen, og kort efter løste han snedkerborgerskab i Kerteminde. Da døtrene voksede op, viste det sig imidlertid, at snedkeriet ikke i længden gav tilstrækkeligt udkomme, og familien flyttede derfor til Odense. Skolebestyrer Peder Møller, der var et fremtrædende medlem af bestyrelsen for selskabet »Fyns Forsamlingshus«, hjalp i 1901 P. From til ansættelse som vicevært ved forsamlingsbygningen. Han var på denne måde langt bedre forsynet end som håndværker, idet han tillige kunne drive en lille cigarforretning med butikslokale i selve forsamlingsbygningen. Under den omfattende mødevirksomhed, som dengang og senere var henlagt til Fyns Forsamlingshus, kom han i berøring med en mængde mennesker og traf jævnligt venner og bekendte. Således mødte han engang et medlem af slægten *Heide*, der ligeledes var udgået fra Broagerengen. Da P. From i samtalens løb bemærkede, at nu havde man vel sagtens glemt From'erne fra Broager, lød svaret ikke blot benægtende, men der tilføjedes: »Hvor der tales om From'erne, lyder det altid: De var *tro som Guld!*«

Til vennerne i Odense regnedes gennem mange år landbrugslærer Hans Appel, Dalum (en søn af Cornelius Appel, Rødding) samt vognmand Rasmus Thomsen, der var født og opvokset i Skelde.

Med hjemstavnen opretholdt From en vis forbindelse trods adskillelsen. Hos Klönhammers i Sønderborg kom han flere gange på besøg, ligesom de tre døtre af og til var på ferie der. Han stod ligeledes i brevvæksling med sin fætter, dyrlæge P. Thøisen, Skodsbøl, og hos ham boede han, da han i februar 1920 var med til at stemme Nordslesvig tilbage til Danmark. I en kort hilsen til hjemmet, dateret selve afstemningsdagen, skriver han:

» helt god Overrejse, men taaget, saa vi ikke kunde se ret meget. En overmaade festlig Modtagelse, som vi aldrig glemmer. Sønderborg helt ukendelig for Menneskemylder.

Har været i Broager og gjort min Pligt, nu i Skodsbøl, men det er næsten ikke Vejr til at komme ud i, forrygende Storm.

Hilsen etc.◊

Afstemningen var for ham, der befandt sig på tærskelen til støvets år, ikke blot et gensyn i befrielsens tegn med de kære, minderige egne. Samværet med landmænd og frænder blev til lige en dyb bekræftelse på de livsværdier, han havde haft lykke til at møde i dansk sprog og folkeliv. Det viste sig nemlig, at søsteren i Sønderborg nu hørte til i den tyske lejr, hvilket efter sigende gav anledning til en bevæget meningsudveksling.

Gennem årene blev P. From ikke skånet for sygdom og modgang. Han var dog både åndsfrisk og bevægelig til det sidste og kunne gå lange ture. I sommeren 1932 besøgte han endnu en gang Sundeved og Als, nu med bevidstheden om at gæste barndommens egne for sidste gang. På en 3-dages rundtur, hvor han var ledsaget af sin 18-årige dattersøn, fik han bl. a. lejlighed til at hilse på frk. Anna Blesehøy og sparekassedirektør Nis Nissen, Nordborg, familien i Skodsbøl samt enkelte endnu levende ungdomsbekendte.

Det blev i hvert fald sidste gang, han var hinsides Dybbøl Banke. Han døde i 1937, 87 år gammel. Ved Bisættelsen fra valgmenighedskirken i Odense fremhævede vennen Peder Møller, at han i sin virksomhed og sin færd altid havde været redelig og trofast.

— — —

Den gamle sønderjyde har fulgt sit slægtled til vejs ende og er længst under mulde. Når hans i det ydre så beskedne levnedsløb er fremdraget her, på grundlag af nogle efterladte papirer og dyrebare erindringer fra mørkningstimerne i hans hjem, er det dels for at vidne om et trofast hjertelag overfor landet sønden å, dels for at bevare mindet om en slægt, der ikke længere er bosiddende i Sønderjylland. Kun på Fyn og i Amerika lever der i dag personer, som i lige linje nedstammer fra felberederne i Nordborg og de alsiske bondedøtre, de tog til ægte.

Det er en slægt, der har rod i den nordslesvigske almue, og selv om dens medlemmer aldrig nåede fremtrædende positioner i samfundet, er dens liv og hverdag, dens oplevelser og gåder trods alt vævet så nøje sammen med grønselandets historie, at mindeblade som disse forekommer berettiget mens der endnu findes læsere, som husker From'erne fra Broager.

En Soldat fra 1848

(F) Denne lille gribende skildring fra krigen 1848 er nedskrevet den 8. april 1917 af malerinden Marie Dorothea Boesen på hendes 80-års fødselsdag,, året før hun døde. Hun blev født på Højer-gård ved Herlev som datter af gårdejer, instrumentmager Joachim Boesen og Henriette Catrine Knudsen og var gift Krabbe. Den 11. juni 1918 afgik hun ved døden i Ærøskøbing. — Manuskriptet er overladt Sprogforeningens Almanak af hendes slægtning, afdøde landsretssagfører O. L. W. Hammerich.

1) Min Broder, Carl Ferdinand Boesen, boede paa Regensen, han studerede Teologi og var en glad ung Mand med lyse Fremtidsudsigter.

Han havde været flittig i Skolen, og derfor faaet en Del Stipendier. Han havde et ualmindelig smukt Ydre. Og der var mange gode Hjem, gamle Venner af hans Forældre, der altid saa ham med Glæde. Desuden havde han en meget smuk Sangstemme, som han havde anvendt en Del for at faa uddannet fra han kom fra Frederiksborg Latinskole. Hans Forældre boede den Gang i Helsingør. De blev forskrækkede ved at modtage Brev fra ham, hvori han indtrængende bad dem om Tilladelse til at gaa frivillig med.

Alle de unge Sind var jo den Gang stærkt bevægede. Han var, skrev han, allerede gaaet paa Rekrutskolen.

De svarede, Du er kun 20 Aar, spinkel og lille. Du vil jo ikke være i Stand til at bære Krigens Strabadser eller den tunge Oppakning, slaa det af Tanken, kære Søn. Han svarede ved strax samme Dag at gaa fra København til Helsingør med fuld Oppakning, saa kunde de ikke længer modsætte dem hans Ønske.

(Da følte han sig for første Gang saa træt, at han knap kunde naa derhen). Faa Uger efter finder vi ham søge sit Regiment i Slesvig. Han kom lige til Slaget ved Slesvig og deltog i Kampen uden at tage nogen Skade deraf, og uden at høre nogen Steder hen. Om Natten, da Slaget var endt, søgte han atter sit Regiment, men ingen vidste rigtig Besked med, hvor det laa. Nogle mente, at det maaske var dem, hvis Bivakild man saa i det fjerne. Han gav sig paa Vandring efter Lyset, men der laa en Mose imellem ham og Lyset, hvor han maatte springe omkring paa Tuerne og nær havde sat Livet til ved at synke. Da han kom op paa Højen var der fuldt af Soldater, der varmede sig omkring Ilden. Da de saa dette ganske unge Menne-ske hjalp de ham, gav Plads for ham og søgte at tørre hans Strømper og Sko, idet de hang dem paa deres Støvlenæser henimod Ilden. Det var nu ikke hans Regiment, men de troede at det laa en halv Mils Vej derfra længer mod Nord. Da han havde hvilet en Times Tid, gav han sig paa Vandring igen. Jo! der laa Regimentet. Da han havde faaet sin Kvarterseddel, som lød paa en Smedeenke, hvis Gaard laa i Udkanten af Landsbyen, gik han til forskellige Døre og aabnede til sidst en, hvor der stod en stor Seng, i den laa 3 Soldater og sov paa Halm og under en stor fælles Dyne. De vaagnede, da han kom, og modtog ham paa det hjerteligste. Kryb Du nu derned Kammerat, sagde den midterste, nu staar jeg op og laver Kaffe til os!

Aldrig har Kaffen smagt ham bedre og aldrig et Sengeleje fortræffeligere. Saaledes var den danske Soldats første Krigsdag.

Smedeenken, hvor han laa i nogen Tid i Kvarter, var gammel og frygtelig grisset, men han sluttede et Venskab med hende, der varede hele hendes Liv. Han sendte hende Smaagaver til Jul og hendes Fødselsdag og ved mange andre Lejligheder. Hun var rørt til Taarer, den gamle skikkelige Kone, naar nogen senere nævnte ham.

Han blev hurtigt Korporal, blev saaret ved Ullerup.

En Kugle traf ham lige ved Hjertet. Han sprang over et Gjærde som første Mand og følte ingen Smerte ved Skudet, kun et heftigt Slag. Kuglen havde truffet hans Tegnebog, som var fuld af Breve og forskellige Sager. Den var gaaet ud ved Siden af Tegnebogen og løbet langs med Ribbenene, og blev taget ud i Ryggen.

Fra Lazarettet kom han hjem. Lægen kom og forbandt ham hver Dag. Da begynder min Broder at blive utaalmodig over den lange Tid det tog. Lægen forbød ham at rejse. Jeg husker at han en Dag ytrede »jeg er glad over at jeg ikke tabte Sabelen af min Haand, da jeg faldt i Afmagt.«

I Sommeren 18 var min Moder med os to smaa Piger i Besøg paa Herregaarden Østrupgaard, 2 Mil fra Odense. Der var vi nær min Broder, som laa i Frederits.

De skiftede, jeg tror hver 4 Dag, med at være i Frederits og paa Fyn. Min Broder laa i en stor Bondegaard, hvor vi engang besøgte ham. Jeg husker saa tydelig en Scene derfra. Vi sad omkring Kaffebordet i Storstuen; der var flere Fag ud til Gaarden. Da kom Pigen farende ind og sagde »nu kommer 98 drivende fuld ind ad Porten.« Min Broder vidste, hvor stor en Straf der vilde blive ham tildelt for Fuldskab i Krigstid, derfor sprang han op og udbrød: »det er forkert, han er ikke fuld, og saa sprang han ud af Vinduet til Haven. Ingen skulde kunne sige, at hans Korporal havde seet ham fuld.

Den 6te Juli sad min Moder og Fru Møller fra Østrupgaard på en Høj og broderede. Vi Børn legede paa en Græsmark neden for, saa lagde min Moder Sytøjet bort og udbrød: »Børn, hold op med Eders Leg, le ikke saa meget, kan I ikke høre hvor heftig Skydningen er fra Frederits i Dag.« Jeg føler saa megen Angst for Eders Broder, som er i Frederits i Dag.«

Saa gik der 4 Dage, hvor det myldrede med Efterretninger om det lykkelige Slag, men tillige om det store Tab, vi havde lidt, hvor mange der var falden, men der kom stadig ingen

Efter Otto Bache

Det begejstrede Indtog i København.

Underretning til Moder. Moders Angst steg, da min Fader netop var i København, saa fik hun en Møller, der kendte min Broders Udseende, til at tage til Frederits. Han gik op i Kirken, hvor Ligene af alle de Faldne laa Side om Side i lange Rækker. Han saa paa Ligene af hver ung Mand, vendte deres Ansigter imod sig, men fandt ham ikke der. Saa kom han tilbage med uforrettet Sag. Og Moder sagde »hvis han er i Live og usaaret, vilde han underrette mig derom. Mølleren havde ogsaa været paa Hospitalerne, men ikke fundet Spor af ham. Saa den 4de Dags Aften hen imod Skumringen kom han vandrende henad Gaarden. Moders Glæde var ubeskrivelig, jeg forstod ikke hvorfor jeg, da jeg saa ham, styrtede ud i Skoven og kastede mig grædende i Græsset. Min Sorg havde været stor, saa min Glæde

havde overvældet mig, uden jeg selv forstod det. Min Broder havde været med at forfølge Fjenden. Og da de vendte tilbage, havde Obersten kaldt ham til sig og sagt til ham at han havde iagttaget hans Mod og Dygtighed, og bad ham sige sig, om han maatte indstille ham til at blive decoreret eller om han vilde være Lieutenant i Linien. Min Broder, der følte sig uskikket til at fortsætte sine theologiske Studier, foretrak at komme med i Linien som Officer.

Jeg overværede som lille Pige det begejstrede Indtog i København for vore tapre hjemvendte Soldater. Det staa saa levende for mig i al sin Pragt, de glade pyntede Mennesker, en uafbrudt Blomsterregn, Husene bedækkede med Guirlander og Flag. Det hele forherligedes af det dejligste Vejr.

Jeg stod paa første Sal i Vimmelskiftet og saa min kære Broder gaa ved Faders Side.

Han havde en Laurbærkrans om sin Hue, hans Sabel var omvundet med Blomsterbouketter, Fader hjalp ham at bære de smukkeste Blomsterbouketter. De straaledede af Glæde og vinkede til os. Det har altid været et herligt Minde for mig.

I 18.. tog min Broder sin Afsked som Officer. Han havde allerede 2 Aar med stor Flid læst til den slesvigske Del af juridisk Examen.

Saa stod han et Aar a la suite. Og tog derefter Examen og blev udnævnt til Aktuar i Slesvig. Derfra blev han fordrevet 1864, dog først efter at have reddet Embedskassen. I hvilket Aar han blev udnævnt til Captain erindrer jeg ikke.

Senere tog han den danske Del af den juridiske Examen, og blev By- og Herredsfoged i Hasle paa Bornholm. Der døde han i en ung Alder af et Hjerteslag. Til Sorg for alle, der kendte ham.

Få mennesker er lykkelige, med mindre de hader nogen: en anden person, en anden nation eller tro!

(SV.)

Ved gadekæret

Af Poul Hansen.

»Her er god plads, sæt dig bare ned. Det er lige her, karudserne skaber om foråret, sådan at drengene kan ta' dem med hænderne. De er lige så livlige som pigerne i maj måned. Ka' du komme til, her er en næve. Nu skal du høre etter, for det er nogen værre løgnhistorier, Peter Amerikanner brækker af sig. At *han* vil komme og bilde os sådan noget ind!«

Oluf, sognefogedens forkarl lod gamle Niels Hugger glide ned i græsset på den næsten flade skråning, der kransede gadekæret. Vandet havde stået og dovnet så længe, at det var begyndt at stinke. Men det var der ingen, der brød sig om. I sommeraftenerne var gadekæret byens forsamlingshus. Når daglejerne kom vandrende ude fra gårdene, søgte de hen til byens våde centrum, hvor dagens nyt drøftedes. Nogle tog konen og de større børn med. Efter fyraften slentrede piger og karle mod byen, ikke fordi de enkelte gårde og de mange småhuse interesserede dem særligt, men udelukkende for at slå en sludder af med andre. Det var heller ikke sjældent, at en gårdejer eller en større husmand kom og gav sit besyv med. Ja, det var såmænd hændt, at den ny skolelærer en aften havde slået sig ned i græsset og snakket med om, hvad de lavede inde i rigsdagen. Det blev de ikke klogere af. Han var begribeligvis Venstre-mand, andet kunne han ikke være, efter at en degn ovre fra Jylland var blevet den klogeste og den dygtigste i hele rigsdagen. Han havde

ellers været højremand, men nu ville han ikke længer gå de stores ærinde, sagde han.

~

Rughøsten var lige kommet i gang. Et par dage havde de slidt i det på de fleste gårde. Karle og daglejere havde bandet over leerne. Det kunne ses på dem, der var kommet. Hos flere af dem kneb det med at få ryggen rettet. Men nu kunne de da overse den tid, da det var forbi. De dage lå ikke langt borte, da leerne kun bruges til at hugge for med, så maskinen kunne komme frem og tage resten. Det var det, de sad og snakkede om. Ude hos Hans Nielsen, ham der med de 84 tønnder land havde sognets største gård, var den første mejemaskine på egnen kommet. De havde haft travlt med at få den i orden, før den kunne gå rundt og blive ved at gå rundt. Det halve sogn var strømmet sammen for at se, om det nu var rigtigt, at fire vinger rendte rundt efter hverandre og lagde sæden ud i lige store bunker, således at hvert eneste af dem passede til et neg.

Der havde været stor diskussion om, hvem der skulle køre vidunderet. Og så var der spørgsmålet om hestene. To skulle i hvert fald for, og hvis de nu løb løbsk. Og hvis de forskrækkede de andre heste, der stod på græs, og hvis malkekøerne slog sig løse og rendte mælken af sig. For det kunne da enhver forstå, at selv om de nede på herregården var kommet så vidt, at de havde fået en maskine, der også bandt sæden, sådan rigtigt bandt den med sejl garn og slog en knude og skar garnet over igen, så var og blev der dog en forskel på 84 tønnder land og så på 600. Der havde været valfart til herregården. I tilbørlig afstand havde folk fra flere sogne stirret på hekseriet. De gamle havde korset sig, de unge havde spilet øjnene op og gloet, som de aldrig havde gloet før.

~

Det var nu alligevel gået godt med Hans Niensens mejer.

Han gjorde det eneste fornuftige — han satte de to ældste krikker for. De kunne ikke trave, selv om de ville. Det var Lise og den skimlede. Det interesserede dem ikke det fjerneste, at en lang kniv hvislede og nogle vinger snurrede bag dem. Niels Peter, forkarlen, havde været ved feltartilleriet, og når han havde kunnet tumle seks heste med alt det spektakkel en kanon lavede, når spandet i galop skulle over grøfter og gærder, så var han naturligvis den rette mand til at køre en mejemaskine. Lise og skimlen havde med det samme lystret hans sikre kommando. Inden middag havde de været fire gange rundt om rugmarken. To andre heste havde ganske vist revet sig løse og var havnet inde i naboens byg, men det sagde han ikke noget til. Det var, hvad der kunne ske, når noget helt nyt skulle prøves. Og nu gik det nærmest, som det var smurt, hvad det da også var, godt smurt endda. En halv dags rundgang til, så var rugen til side.

Niels Hugger havde hørt det meste af, hvad der blev berettet. Han havde også været henne og set underet mase sig op over ageren og smide rugen ud i løse bundter. Så var det, at Peter Amerikaner igen begyndte på sine historier. I Nebraska eller hvor det nu var, havde han arbejdet hos en tysk farmer, og det var noget, der gik stærkt, det kunne de stole på. Binderne brugte de kun ude i det vestlige, hvor markerne ikke var så store, og hvor de var noget tilbage endnu, så langt tilbage, at indianerne engang imellem sværmede og prøvede at hugge en skalp. Så vidt han vidste, havde de dog ikke slået nogen ihjel endnu. Blev de røde for slemme, som den gang de havde fanget en farmer og prøvet at skalpere ham, så kom politiet farende og pillede de værste ud og spærrede dem inde en tid.

Det var hos den tyske farmer, at de havde maskiner, der ikke nøjedes med at klippe hveden af og samle den.

Maskinen task også sæden, task den rigtigt og smed halmen ud på marken og blæste avnerne bort. Og så kunstig var den indrettet, at den også fyldte kornet i sække og bandt for dem og lod dem dumpe af. Det var et monstrum, der var lige så langt som to store jernbanevogne. Da der ikke var lokomotiver til at trække sådan et oplog, måtte de bruge æsler eller muldyr, eller hvad det nu var. Der var godt 30 for. De gik fire og fire fra morgen til aften, og når de nåede til, at det var halvmørkt, så lagde alle tredve sig ned og pustede. Foran hele toget red en fører og galede, og 10 kuske med piske så lange som flagstangen henne på sprøjtehuset knaldede hele dagen. Fire af dem var negere. Farmeren havde prøvet med indianere, men det egnede de sig ikke til.

»Det er løgn«, sagde Niels Hugger, »det er dælendundremig løgn allsammen. Der er ingen, der skal komme og fortælle mig, at de kan tæske kornet, mens de kører rundt og mejer det. Det er løgn i hans hals, er det. Mener du, hvæste han til Peter, at sæden er tør nok til at blive tusket lige fra roden. Det brød ville da ikke blive til andet end til klumper i maven«. »Jeg har spist det en hel sommer igennem, og der var ikke noget i vejen«, svarede Peter, »alle de andre satte det også til livs«. Niels rystede på hovedet og kikkede mistænksomt på Peter. »Du har gravet guld«, sagde han, »og du har slåset med indianerne, hvis det da er sandt allsammen. Herhjemme kan du jo komme og fortælle os alt muligt, for vi kan jo ikke kontrollere, hvad der er sandt og hvad der er løgn«. Det syntes brugsmandskonen Johanne også. Hun havde en bror derovre, og han havde aldrig skrevet noget om, at de task sæden, mens de høstede den. Peter havde tabt lysten til at fortsætte. Til Johanne sagde han, at hun kunne jo skrive over til broderen og spørge ham, om det ikke var sandt det med de tredve æsler, der trak en maskine, som task sæden. Så gik han.

De andre tog fat på dagens oplevelser. De var temmelig

ens. »Peter er nu ikke så tosset«, sagde Hans Bødker. »Det kan gerne være, at det er løgn med maskinen, men noget må han have tjent ved guldgraveriet. Han har nu været hjemme i to år, og han har ikke bestilt det, Gud har skabt i den tid. Penge må han ligge inde med. Hans mor har fået nyt tøj flere gange, der er kommet ny skorsten på huset, og det er lavet i orden både indvendig og udvendig. Da Hans Nielsen kom og ville have ham til og være med og få mejeren i orden, for sådan noget måtte han da forstå sig på, sagde han uden videre nej. Han skulle bort et par dage. Han har vist noget for med en pige ovre i Hyllerup. De har set ham flere gange derovre sammen med en«.

Der var meget, de skulle sludre om. Hos Peter Larsens var de blevet færdige med rugen, men han havde også kun otte tønder land, og så havde han endda slåmaskine, der lagde rugen ud i lige rækker, så de lige kunne gå til den og trække den sammen i neg og binde dem. Hos Niels Andersens, ham, der havde over 60 tønder land og over en halv snes tønder rug, havde de slet ikke begyndt. Men det undrede ingen sig over. De var altid bagefter, der var ingen skub i manden. Det havde knebet så hårdt for ham i sidste termin, at han havde måttet sælge to køer og en hest for at klare renter og afdrag. Familien havde hjulpet ham flere gange. Men skidt var det, og skidt blev det.

~

Solen belavede sig på at gå ned. Ude i den vestlige horisont lårnede skyerne sig op og dannede forrevne bjergformationer. Nede bag dem stod solen og sendte sine sidste stråler opad i dejlige vifter. De ramte skyernes øverste rande og satte dem i brand. Fra skarlagen gik gløden over i det skæreste rosa, der langsomt blegnede, til det endte i lysegule, sitrende bånd. Ingen behøvede at se op. Farvespillet spejlede sig i skiftende scenerier på kærlets blanke flade. »Hvor er det da kønt«, var der en ung pige bagved, der

sagde, »det kunne da ikke være kønnere, hvis Vorherre selv havde lavet det«. »Det er da også det, han har«, sagde Niels Hugger, »der er nu ingen, der kan lave det bedre«. Der blev helt stille mellem dem, gamle og unge, nogle minutter. De var pludselig blevet klare over, at noget, som de kunne se næsten hver aften, havde de først fået øje på, da pigen havde iagttaget det, og da den gamle mand havde blandet Vorherre ind i det, og givet ham, hvad der tilkom ham.

Tre store drenge var kommet til. De kendte alle de andre, men de trykkede sig alligevel lidt ved selskabet med så mange ældre. Den største havde for første gang haft en le i hænderne. Han tjente hos Lars Nielsen nede ved skoven. Midt i et skår havde han hugget en snog midt over. Han havde ikke set den, før den lå og slangede sig i to stykker. Lidt bag ham gik storken ovre fra herregården og spankede om. Han havde råbt til den, at den skulle komme og samle stumperne op. »Den var studedum«, sagde han, »for den lettede og fløj væk med det samme«. Han havde brugt meget græs for at få snoget blodet tørret ordentligt af lebladet.

Krigsinvaliden Niels Erik, der var lidt over 70, var kommet hjem efter en længere tur med lirekassen i nabosognene. Han kom humpende og satte sig, hvor han lettest kunne komme til. Han havde ladet soldaterfrakken blive hjemme og havde trukket en hvid trøje på, den passede godt til de blå bukser. Når han stillede i hele munderingen og med medaljen på brystet, tog de godt imod ham alle steder. Han kunne ikke udrette noget, da han efter krigen var kommet hjem fra sygehuset. Hans venstre ben og arm var stive. Så fik han soldatertøjet og lirekassen, engang imellem blev tøjet fornyet. Han kunne være glad til, sagde han altid, at han var sluppet med det. De havde piller en snes granatstumper ud af hans ene side, men rette benet og armen ud kunne de ikke.

Det var i en af skanserne på Dybbøl. Hans sidekammerat og hans sergent var blevet helt smadret. Når han gik rundt og drejede svinget, kunne han holde en dagløn. Og så fik han maden, hvor han kom frem. En dag havde han fået middagsmad tre gange. Det var nu ikke så godt, for det var hvidkålssuppe hver gang. Sin største oplevelse havde han fået i Frederits ved en stor soldaterfest. Kongen var kommet hen og havde taget ham i hånden. Da han havde fået sig lirket ned og fået ild på piben, fortalte han, at han havde fået fire kroner ind på tre dage. Men det var det underlige ved de fleste mennesker, at småfolk altid havde en femøre, og så skulle man da tro, at gårdmænd og andre med megen jord kunne afse en tiøre, men det kunne de såmænd ikke alle vegne. Der var dem, der mente, at han kunne klare sig med en pakke mad. Nu kunne det ikke vare så længe, før de begyndte at slagte på gårdene, så var han da sikker på at få lidt slagtemad, og meget af det kunne da saltes. Nå, det hændte da også, at han fik en halvtredsøre et sted, og når han kom over til den gamle forpagter på Sofieslyst, var han sikker på en hel krone. Forpagteren havde været dragon i krigen, og krigskammerater var, sagde han altid, nu engang krigskammerater. Han havde været ordonnans, da de gik tilbage fra Dannevirke, og hesten var styrtet tre gange, så glat havde det været den nat. Niels Erik kom kun på Sofieslyst en gang hvert halve år. Han kunne da ikke være bekendt, sagde han, at komme efter kronen alt for tit. Han vidste da nok, hvad der hørte sig til.

Ved siden af to unge piger havde Kristine Snedkers sat sig. Det var hende, der holdt så meget af manden, at hun, som sognefogeden havde udtrykt det, blev ved at få børn efter at han var død. Hun kunne omtrent leve af børnepengene. Det var foreløbig blevet til to. Der blev for resten ymtet om, at en af de største gårdmænd var far til det ene.

Men folk sagde nu så meget. Kristine sagde ingenting. I hvert fald ikke om den side af sagen. Hun så for resten godt ud endnu. Det var slet ikke umuligt, at hun kunne hitte en mand. Når gårdmanden blev nævnt som barnefader, var det fordi han på et vist tidspunkt havde haft så travlt med at få hende afsat. Det kunne folk ikke forstå, for det var da noget, der ikke kom ham ved. De fleste så skævt til Kristine. — Hun så skævt til alle.

Niels Peter, der kørte mejeren, kom agende på cykle og slog sig ned. Det var en af de moderne med to lige store hjul. Før havde han kørt rundt på en af dem med et vældigt højt hjul og et lille et, der rendte rundt bagefter. Han salte sig hos veteranen og måtte straks berette om, hvordan det gik med maskinen. Det gik med den som med mennesker — bare de fik en snaps engang imellem, kunne de få noget fra sig, når maskinen fik olie nok, gik den af sig selv. Men hverken Lise eller skimlen havde samme mening. De var så udslidte om aftenen, at de knapt kunne stavre hjem i stalden. Men nu havde Hans Nielsen da også bestemt, at der skulle tre heste for. Han kunne da forresten fortælle, at det var sandt, hvad Peter Amerikaner havde sagt. I et landbrugsblad havde han læst, at farmerne på de store gårde derovre brugte maskiner, der task sæden ligesom den kom fra kniven foran og bagefter løb ud i sækkene. Han havde selv tænkt på at rejse derover og prøve at nå længere frem, end der var udvej for her i landet. Her kunne man ikke blive til noget, hvis man ikke havde penge.

»Det sku' du tage og gøre, mens det er tid«, mælede Henrik, daglejeren, der havde slidt sig rundrygget, »men tag afsted, mens du kan bestille noget, for der skal nok slides hårdt i Amerika, men så bliver det vist også godt betalt. Her kan du bare blive ved og slæbe for andre, hvis du ikke kan samle dig så meget, at du kan få dit eget, men det skal der jo meget til«.

Så blandede Maren Rasmus sig i snakken. De havde et sted med seks tønders land, og de klarede sig helt godt og havde fået fem børn godt i vej. »Du skulle se og gifte dig en gård til, som han skrædderens Alfred hende i Sårup gjorde, men han var nu meget heldig, men det havde han da fortjent«. Hvordan det var gået til, det havde ingen af dem hørt noget om. »Jo«, fortsatte Maren, »han var da blevet fæstet af Niels Nielsen, Inger var eneste barn, og gården var på over 50 tønders land, og han skyldte vist ingenting på den, for han var en holden mand, det vidste da alle. Så gik det hverken værre eller bedre, end at Inger blev så glad for Alfred, at hun ville have ham og ingen anden. Forældrene havde set den rige nabos søn ud til hende, men Inger sagde, at de kunne gøre, hvad de ville — fik hun ikke Alfred, så gik hun sin vej. Hun kendte så meget til Jørgen, som den anden hed, at hun vidste, at han gerne ville i seng med hende, og det havde Alfred aldrig prøvet på, for han var en ordentlig karl og en god karl. Der stod Niels Nielsen og konen. De vidste hverken ud eller ind.

Da de havde tænkt lidt over sagerne, gik de op til præsten. De mente, at de nok kunne få ham til at snakke Inger tilrette og få hende til at lyde. Men de kendte ikke den præst rigtigt. Det kom vel af, at de sjældent kom i kirken. Da han havde hørt på, hvad det drejede sig om, sagde han, at Inger var den flinkeste konformant, han nogensinde havde haft. Hun var en pige, som vidste, hvad hun ville, og hun var en god pige. Om Alfred vidste han så meget, at han var en dygtig karl, der hverken sloges eller drak. Hvad de havde og udsætte på ham? Niels Nielsen vred sig, han var ikke så godt tilpas, men moderen generede sig ikke. Det gør kvindfolk jo aldrig, når sådan noget kommer for. Jo, det var jo det, at Alfred kom fra et hjem, hvor de havde knapt med føden, for han havde mange søskende, og det endte vel med, at hele hans familie kom og ville holde til på gården, og det

var da ikke meningen. Så kan det nok være, at præsten læste hende teksten. Manden dukkede sig og kunne ikke sige et ord.

Præsten sagde ikke ligefrem, at de skulle skamme sig, men de fik da at vide, at de skulle være glade for at få en svigersøn, der kunne bestille noget, og som ville sætte en ære i, ja, sådan sagde han det, at ordne gården lige så godt, som de selv havde gjort det. Hvis de ville stå deres datters lykke i vejen, så ville de ikke få et roligt øjeblik på deres gamle dage, og helt unge var de jo ikke længer. Men hvis de føjede hende, så ville velsignelsen komme til gården og også til dem selv. Og hvad tror I, det endte med? Det varede ikke mere end et par måneder, så stod der et bryllup, som hele sognet snakkede om. Hele Alfreds familie var med, og præsten var med, og han holdt en tale så god, at både Niels Nielsen og konen sad og græd. Og så overtog Alfred styret, og Inger snakkede og lo fra morgen til aften, og nu skal hun have den første unge, hvad siger I til den historie?« »Jeg siger så meget«, sagde Niels Peter, »at det næsten er for godt til og være sandt, men du plejer da ikke at rende med sludder, Maren, så det skal nok passe altsammen. Men sådan en pige får jeg ikke fat i. Den eneste, jeg bryder mig om, er degnens Katrine, og hun er for fin til mig. Men hvis jeg kan blive enig med hende, vil hun kasko vente, til jeg har tjent nok i Amerika«.

»Nu har jeg slidt og slæbt her i over 50 år, og jeg har sidt her så mange aftninger, at jeg ved, at når sivene over i hjørnet begynder at blive borte i tusmørket, så er det på tide at lægge sig«, sagde Niels Hugger, og så sagde han godnat og listede af. Veteranen måtte have et par hænder til at komme op ved. Det stive ben ville ikke rigtigt med. »Jeg skal da huske«, sagde han, »at rulle op med kassen til den præst. Det er vel ikke sikkert, at han giver så meget, men ham

ville jeg gerne se, ham, og snakke lidt med ham«. Så gik også han, og lidt efter var der kun en halv snes karle og piger og drengene tilbage. De sad lidt og stirrede ud på vandfladen og hørte efter de småplask, der kom med små plump engang imellem. »Det er karudserne, der slår med rumperne«, sagde en dreng. Han ville komme dagen efter og fange nogle stykker og sætte dem på geddekrogen, han brugte nede i mosen. Han havde før hevet nogle gedder i land. De var da altid bedre end de slimede ålekvabber, fiskehandleren kørte rundt med.

To søstre, Anna og Karen, var kendt for deres kønne sangstemmer. Når de var i kirke, kunne alle høre, at de sang bedre end både præsten og degnen. De lod sig ikke nøde, og de måtte gennem alle versene i Hjalmar og Hulda to gange. En anden pige sagde, at det lød så dejligt ud over vandet, for det var ligesom de bittesmå bølger tog mod tonerne og lod dem glide frem og tilbage. Jens Peter, der havde været korporal i tjenesten, syntes det lød lige så pænt som det sangkor, kaptajnen havde fået lavet ved kompagniet, men det eksisterede ikke, da han havde været inde til manøvre sidste efterår. Det havde været en hård måned med lange marchture og megen liggen ude om natten. Men de havde da vist, at de havde ikke laget skade af at være hjemme et par år, for ikke en eneste var blevet snottet, og det havde kaptanjen rost dem for. Hvorfor han ikke var blevet sergent eller sådan noget? Nej, det egnede han sig ikke til. Der var for meget med at stå ret og tie stille i det soldatervæsen, så snart bare en ung løjtnant viste sig. Han havde altid haft svært med at holde kæft, og hvis man ikke kunne det, så sku' man ikke blive inde og herse med rekrutter. Og når det kom til stykket, var underofficererne ikke regnet for noget. Selv om det smed nok så lidt af sig, var det alligevel bedre at være sin frie mand og gå og rode med jorden og med dyrene.

Det tyndede ud. Drengene traskede hjemad. De skulle tidligt op og være med i morgensystem, før de gik med daglejerne og karlene i rugen. Kristian og Ingrid, der tjente sammen, fulgtes ad til gården ude på overdrevet. De standsede henne i gaden og blev stående lidt. Anna og Karen var begyndt på en sang, de havde hørt før. Den var så sørgelig, for den endte med gråd og klage over den elskede. De kunne tydeligt huske de første linjer, men ellers kom ordene til dem, båret gennem stilheden — : den fulde måne rædsomt lyste. Det kunne de overbevise sig om ved at kikke op. Men augustmånen var ikke rædsom, den var venlig og god. Stor, helt rund og så klar, at den næsten var gennemsigtig, stod den på den blå nattehimmel og så ned over den sovende by. Når den spejlede sig i vandet, blev et lille kært overflade til skinnende sølv. Flagermusene, der kom oppe fra kirke-loftet, svirrede i luften. Kom de på deres lydløse flugt ind mellem den runde forgyldning på himlen og sølvet på vandet, fik de et strejf af det uvirkelige. Fra kirketårnets glamhuller kaldte en ugle på sine unger. Skrigene skar gennem den stille nat, men de kunne ikke vække den slumrende by. Tungt og hårdt drog jorden ånde. Det gjorde de også i stuerne, alle de, der om nogle timer skulle op og væde agrene med deres dyre sved.

Vort nuværende vesterlandske syn på historien er mærkværdigt selvmodsigende. Samtidig med at vor historiske horisont har udvidet sig uhyre meget både i rum og tid, har vort historiske syn — det vil sige, hvad vi virkelig ser, i modsætning til hvad vi kunne se, hvis vi ville — indskrænket sig til det snævre synsfelt, en hest har mellem skyklapperne, eller en ubåds-kaptajn har gennem periskopet.

(Arnold J. Toynbee)

(U S)

Fo'vondring

E smej han hæ en lille vette pig'h,
de hæ nok o gø'e me o kig'h o kig'h.

Fo e smej ska hamme o bræn'd o svej's,
o de hæ hon keg'hen å, fra hon va bej's.

Hon hæ se'e sin fa'e standt cykle o vu'en
o sko bore skimle o sott' o bru'en.

Hon kinde te jeg're o kulle o nav —
hon hø' jo om de hwæ jenneste dav.

Men e gâ'e bløv de ligodt me'e som nok,
fo e smej tov e øj's o rend' ette e kok.

Da øjt hon o øjt: »Mo'e, ve do hva?
Fa'e han hæ skill e kokkemand a!»

Inge Margrethe. (A)

(D S)

Lild Bro'e

Bro'e gæ hen a e gâ'e me mo'e
Mo'e hæ traffelt o seje it et o'e.

Bro'e han snakke o blyve ve:
»Mo'e hvo — o hvonæ — o hvoffo de?«

»Bro'e, ti da no stell o væ e ledt goj,
Mo'e æ sâ fofæ'dle tret i sit hoj!«

Bro'e æ stell et lild vette grand.
Mo'e holde ham fust i e hand.

Fo rask ska det gâ øve stok o sten
o lild Bro'e hæ jo kuns tre års ben.

Bro'e puste sin kredle o va'em:
»Mo'e blyve do alde tret i e a'em?«

Inge Margrethe.

T 98106

Stednavne fortæller eventyr

Af Marie Brodersen

Helt nede på den sydligste spids af Als, helt ude ved havet, på fladt land, som let lod sig overse, og med skoven bagved, mod nord og mod vest, her havde en stamme taget bopæl eller *Pøl*, som man slet og ret kaldte en boplads, ja, nogle steder sagde man *Bøl* i stedet for *Pøl*, men meningen var den samme. Her, med skoven, sådan som den var groet i århundreder, vel-egnet til læ, til jagt, til brændsel og til gavntræ, her med den åbne sette mod syd og mod øst, her hvorfra man kunne hilse den livgivende sol, når den om morgenen steg op over *Ejland* (den yderste pynt ved Lysabildskov), til den om aftenen svandt bag *Skovnæsset* (Kegnæs), her havde man boet længe og godt, og her var da også en anselig by, med en lang bro ud i vandet, lavet af kampesten (*Pøls rev*).

»Vølven« havde set, at der ville komme mange både med væbnede mænd om bord, at det ville komme til en kamp med folkene i *Pøl*, og at disse ville lide nederlag — men hvad — hun havde jo også spået, at der ville komme en stærk, men ikke god mand ved navn *Kaj*, som ville bygge en uindtagelig borg, og at han ville gøre sig til herre over hele skovnæsset og over hele egnen, ja endda over *Pøl*. Men så måtte man nu også le, det var jo vanvid at tænke sig, at en fremmed ville gøre sig til herre over *deres* by. Nej — var hun end nok så meget »vølve« — så var hun dog også kun en gammel kone, og deres advarsler kunne man som bekendt ikke altid tage så højtideligt. Nu var det forår, og der var andet at tage vare på end tågesnak.

Men en nat kom venderne og overrumplede Pøl; et stort slag udkæmpedes, men da alsingerne var de overrumplede, og de derfor måtte begynde kampen uden kamporden, blev det dem, der måtte bløde. Det store blodbad havde tyndet slemt ud i befolkningen, resten blev taget med på de vendige skibe, nogle vel som ofre til deres fæle Gud Svantevit, for hvem man havde et Tempel i Arkona på øen Rügen. (Dette tempel blev ødelagt af de omkringboende folk under ledelse af kong *Valdemar*, ved pinsetid 1169. Guden blev brændt, og da beboerne så hans afmagt, blev de kristne). Andre af de røvede folk fra Pøl blev trælle under venderne.

Dog enkelte var undsluppet, de var for godt kendt med stierne i de store skove. Et ungt par tog hinanden i hånden, de løb og løb, de løb forbi gudehavet »*Vict*« og den lille *Viby*, de kom over Vibækken, videre, videre. Nu tog de sig mere tid, også tid til at gå ned til Lillehavet, hvor de nok kunne tænke, der ingen vendiske skibe lå. Her fandt de muslinger og rejer, og sultne, som de var, spiste de dem, som de forefandtes og drak vand dertil fra en kilde. Godt, det var mildt i vejret, for her ved Kjødbækkens kratbevoksede, solbagte skrænter måtte de sove under åben himmel den nat.

Næste dag gik det videre, bare længere bort fra Pøl, var deres tanke. De kom hen på dagen til et vandløb, men her vidste de, at der var et »*Vade*« (æ vaj i Vallerup), et sted, hvor man kunne vade over bækken. Længere henne var et bredere vandløb, der havde forbindelse med en gren af selve havet; men her så de, at der var lagt en planke over, en såkaldt »*Spang*«, som man kaldte en sådan overgang, så her kom de nemt over,

Men nu turde de ikke gå længere i den retning, for her var det sted, deres fædre kaldte *Ulbøl*, og sæt nu, at ulvene kom efter dem og måske jagede dem helt ud i kærret (Kær), og at man så enten blev siddende der eller blev ædt af ulvene, nej,

så hellere bøje lidt mere mod nord, for angsten for venderne sad dem endnu i blodet og bød dem søge længst muligt bort fra Pøl.

Nu var gode råd dyre, for Als var på den tid delt i to oer. Augustenborg fjord gik gennem *Bro*, som navnet jo fortæller. til *Miangdam* og derfra videre ned gennem det lave land i udkan-ten af *Tands land* ned til havet. Over vandet ville de. Den unge mand, *Bjørn*, fandt en tjenlig gren, som kunne lægges fra sten til sten, en anden mindre gren til støttestav, og de kom nu godt over.

*

Da det endnu var på forsommeren, var der desværre hver-ken bær eller frugter at finde, men nok friske, grønne skud: mælkebøtte, skovsyre og flere andre, men de mættede ikke synderligt. I et vandhul slumped de til at se en and flyve op, og længe var de ikke om at få fat i dens æg, og disse gav dem fornyede kræfter. Nok havde Bjørn pil og bue med sig, men ilden, det samlende midtpunkt i en pøl, det manglede de selvføl-gelig.

Usete var de ikke løbet hjemmefra; *Valborg*, Bjørns søster, havde set dem løbe og var løbet bagefter, men havde tabt dem af syne. Efter nogle dage at have gemt sig i skoven, søgte hun tilbage til bopladsen, hvor der nu var sørgeligt stille, efter at skibene var sejlet deres vej. Hun græd, men midt i al den be-drøvelighed kom hendes fasters søn, *Ulv*, og da han så *Valborg*, sin legekammerat, blev han glad. De blev der i nogle dage, men enedes så om at gå på opdagelse efter Bjørn og *Yrsa*, som jo måtte antages at være i live.

De gik til højre gennem skoven, kom ud på den brede slette, *Tands slette*, der på sine steder mindede ganske lidt om hede. De gik over sletten, kom så til *Tands gård*, hvor de blev godt modtaget, og hvor de blev i flere dage. *Tand* fortalte, at hans folk havde ryddet skov i østlig retning ned imod *Vehl-bækken*, og at de nemt kunne færdes den vej; der lå også en

udhulet træstamme, som de kunne benytte over vandet fra *Holm* til *Holm*.

»Til venstre gror mine Elle«, fortalte Tand, »deres røde ved er godt i brugen til mange ting; men kom ikke for langt til højre, for der er der tæt skov. Og kommer I for langt til venstre, kommer I ud i *Bjørnemosen*, og der er det bedst at holde sig fra. Nej, hold jer nu til rydningen, og god lykke på rejsen!«

Valborg og Ulv gik, og vejret var tørt og mildt, og opmuntret af den gode behandling af Tand og hans husfolk gik rejsen nu let for dem, de kom godt over vandet og var nu ligesom Bjørn og Yrsa på nordøen. Men hvor de var gået midt op gennem øen, gennem egeskoven (*Egen*), videre til de næde et Sted, hvor der lod til at være hav på alle sider, undtagen den de kom fra. Og nu, efter så mange dages gang fra Pøl, besluttede de at blive her.

Ulv og Valborg var søgt helt østerud til havet, som de fulgte i nordlig retning, og hvad skete så? En dag så de et bål, som Bjørn havde fået tændt ved at gnide to dertil egnede stykker træ mod hinanden. Ved bålet sad til deres store glæde dem, de søgte: Bjørn og Yrsa. Der blev stor gensynsglæde, og man enedes let om at blive boende her i dette Pøl.

*

Som tiden var gået, og rædslen havde fortaget sig en del, vendte flere og flere tilbage til deres gamle Pøl. Det viste sig, at de store skove havde været gode skjulesteder. Det var mest store drenge og piger, som på mødrenes vink var flygtet ind i skoven. De samledes nu lidt efter lidt, men utrygheden ved den gamle boplads, hvor de havde været vidne til vendernes overfald, gav dem tanken om allesammen at flytte længere ind på kysten.

Det gjorde de så endnu samme sommer. Her byggede de deres boliger så godt, de formåede, og da selvgjort altid har syntes velgjort, var de tilfredse, omend de nok kunne se for-

skellen på deres lille by og deres barndoms store by med den berømte bro. Man kaldte så den ny by *Nyppøl*.

Man dyrkede Nerthus: »Jorden som moder« (på Als forvansket til Hertha). Man troede, hun til tider kom kørende i sin prægtige vogn, trukket af køer. Nerthus var altså frugtbarhedens moder og gudinde.

*

Sådan randt årene — — —

Men en dag kom en gammel mand, en mand, som havde været vidt omkring. En mærkelig mand, han havde på sin arm en guldring, snoet af mange fine guldtråde, som han fortalte stammede fra et land, som hed Ungarn. Dog det mærkeligste, han fortalte, var dog om en Gud, som han kaldte: *hvide Krist*, og som sagdes at være den eneste virkelige Gud, en Gud, som ikke ønskede »blot« (offer), en Gud, som ikke overså trælle.

Han fortalte endvidere, at kong *Harald* havde ladet sig kristne, og at det var mod hans vilje, at der dyrkedes andre guder end Kristus. Han fortalte også om en såkaldt munk, som hed *Ansgar*, og som havde et stort virke ved den by, man regnede for Danmarks hovedstad: Fæstningen *Hedeby*, som lå ved Hedeby Nor, ca. 2 km fra Slesvig. Han fortalte ligeledes, at man byggede en kirke der.

Men noget af det mærkeligste, han fortalte, var dog om den sachsiske munk, *Poppo*s Jernbyrd, at *han* for at vise folket, som vaklede mellem kristendommen og de gamle guder, at kun een er Gud, og så almægtig, at han *gør* det muligt for sine vidner at bære gloende jern uden at få brandsår.

Dette forundrede alsingerne og gav dem noget at tænke på. Omsider fik den ny lære overtaget, og man var glad derved, som vi, deres efterkommere, er det den dag i dag. For som han, den eneste Gud, på den tid, og før den tid, gjorde undere, sådan *gør* han stadig undere for øjnene af dem, som *vil* se. *Vil tro*. Snart holder vi jul til minde om vor Herres fødsel. Og

i de rolige, fredfyldte juledage, da lad en svunden tid drage forbi det indre syn.

Måske er det ikke lige netop gået *sådan* til på Als, men dog lignende. Vore gamle stednavne frister jo til at lytte til fortidens tale. Lad os så her ved vore forfædres skønne vugge glæde os over, at vi i vort land har lov til at høre julens glade budskab.

I en udpræget politisk tid opstår sjældent et rent kunstværk. En digter i en sådan tid minder om en skipper, der befinder sig på et oprørt hav og på den fjerne strand ser et kloster rage op på en klippe, hvor der står en flok hvide, syngende nonner, men stormen overdøver deres sang.

(Heinrich Heine)

Gør næsten altid det modsatte af, hvad der gøres, og du vil næsten altid handle rigtigt.

(Rousseau)

MINDEORD

Hans Hansen, Aabenraa

Konsulent Hans Hansen var typisk for den nordslesvigske landboungdom, efter at den for en halv snes år siden var ophørt med at udvandre for at undgå den tyske soldatertrøje. Alle måtte gå i den tyske og germaniserende folkeskole til konfirmations-

alderen. Hjemmene bevarede de fleste børn danske. Et mindretal kom på danske efterskoler og højskoler og påvirkede også dem, der ikke havde haft den lykke. Hans Hansen kom på Vinding højskole, hvis ry gamle Rosendal havde skabt, og til Tunc, som da for mange sønderjyder var »landbrugsskolen«. De var også vækkende, og hjemmefra den lille gård i bebyggelsen Ovn ved Flensborg fjord, hvor Hans Hansen fødtes den 9. oktober 1880, var det danske en værdi for ham, og han havde arvet et lyst hovede, så han gik til landbohøjskolen og blev landbrugs-

kandidat i 1904. Derefter var han en vinter lærer på Give Højskole — for at få øvelse i at holde foredrag, hvilket var ønskeligt for at nå sit mål: at blive landbrugskonsulent i Nordslesvig. Hjemmefra havde han også økonomisk sans, flid og akkuratelse og opøvet håndelag. Da han hos os høstede et markforsøg, sagde jeg, hvor skam har du lært at bruge en le så fikst, svarede han: »Far lærte os at holde leen skarp, og Gud nåde os, hvis vi satte hug- eller skårkam.

Han begyndte med at holde foredrag og lave markforsøg i de efter tvangsforfølgelsen atter opvågnende sønderjydske landboforeninger. Det var derfor en selvfølge, at da Fælleslandboforeningen for Nordslesvig var sat i gang igen, blev Hans Hansen

dens konsulent fra 1. juli 1907. Fra 1. 4. 1908 blev han også redaktør af »Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeritidende«s landbrugsafdeling. Fælleslandboforeningen havde gennem 14 år kun ved store tilskud kunnet holde bladet oven vande. Nu fik Hans Hansen det gennem 24 år (med forskellige mejeriredaktører), ikke alene til at kunne bære sig selv, men endog til at give overskud til Fælleslandboforeningen.

Endnu større succes havde Hans Hansen som konsulent. Til hans vindende væsen kom hans viden, gode begavelse og en meget stor flid. Hvor mange cykler sled han ikke op på Nordslesvigs da mere trælse veje — senere motorecykle og til sidst bil. Landbrugerne satte pris på ham og tog ved lære. Hans arbejde var frugtbringende. Det tjente ham til ære, men det kunne ikke have bragt så stort et resultat, hvis det ikke var præsteret i en grotid, som allert materielt havde udvandringens ophør og konjunkturernes støttele stigning til baggrund. Hvilken lykke, at tid og mænd også landbrugsmæssigt passede til hinanden!

Efter genforeningen blev Hans Hansen tillige landbrugskyndig direktør i Sønderjyllands Kreditforening, og han blev en dygtig direktør. Tillige blev han medlem af domæneudvalget og i 1924 medforstander for den nye Graasten Landbrugsskole, hvor han regelmæssigt havde timer. Samtidig med alt dette havde han en hobby for at holde sig frisk. I sin have i Graasten, senere i Aabenraa, passede han grøntsager og blomster, så jeg ikke har set dem yppigere. Han skulle dog erfare, at heller ikke med arbejdsevne vokser træerne op i himlen. Først måtte han holde op som konsulent, og under krisen i 1930'erne var der mange indenfor »Landbrugernes Sammenslutning«, der ikke kunne forstå, at Sønderjyllands Kreditforening ikke kunne give så høje lån, som de ønskede, af hensyn til det endnu vigtigere: den kun 10 år gamle kreditforenings sikkerhed. Harmen førte til »Stormen mod Kreditforeningen«, som Callø bedst kunne tale nogenlunde tilrette — for L. S. syntes med urette, at den før så afholdte konsulent dog måtte kunne billige deres synspunkter. En agtværdig og fremtrædende L. S.-mand i Agerskov sogn sagde: Før havde jeg det sådan, at ud over min familie var der ingen, jeg satte højere end konsulent Hans Hansen. Nu er direktør Hans Hansen for mig ikke den beundrede mere.

Sønderjyllands Kreditforening blev ledet sådan, at den kunne overleve krisen, og dens direktører kom i smult vande, men

meget arbejde havde de, og det blussede op igen under konverteringen.

»Tiden, der ikke behager os« (som E. Grieg skrev) kom også for Hans Hansen. Hans kone Sofie, af de kendte Ludvigsenere i Sundeved, døde. Han havde slidt, og da han nåede omkring støvets år, fik han en hjerneblødning. Han syntes at komme sig godt, så han kunne fortsætte sit arbejde ved Sønderj. Kreditforening. Da han trods helbredelsen alligevel mærkede alderen, tog han sin afsked og kunne nu et par år beskæftige sig med ting, han før ikke havde haft tid til. Efter nogle måneders aftagende sundhed døde Hans Hansen den 18. april 1957. Han havde så sandt ikke sparet sig, men brugte sine rige evner vel!

M. Refslund Poulsen.

Maren Sørensen, Valsbøl

Hører hendes biografi også hjemme i Sprogforeningens Almanak? Hun var jo ikke sønderjyde! Nej, det var hun ikke. Hun var vestjyde. Men hun har gjort en gerning i Sønderjylland, både før og efter genforeningen, som få andre. En gerning, der er kommet mangfoldige til gode — både i Nordslesvig og Sydslesvig.

Allerede i 1909 kom Maren Sørensen til Visby som *sygeplejerske*. senere fik hun sin virksomhed i Flensborg (1912) og i Holbøl sogn derefter. Her udførte hun en meget påskønnet gerning under den første verdenskrig 1914—18. Maren Sørensen havde en sjælden evne til at trøste og hjælpe mennesker, der var i nød. Og sådanne mennesker var der nok af under krigen, thi alle sønderjydske hjem havde noget tungt at bære. Der var sorg og savn herhjemme, som der var lidelse og nød ude ved fronterne. Jo,

her var noget at gøre for et menneske som Maren Sørensen, der både havde håndelag og hjertelag til at hjælpe og lindre både i legemlig og sjælelig nød. Hendes stærke kristne tro hjalp hende

selv og gav hende kræfter til at hjælpe andre — hvem de så end var. Thi det var *mennesker*, hun ville hjælpe. Også på soldaterne ude i krigen tænkte hun og sendte opmuntrende ord ud til dem i den julehilsen, som blev sendt ud fra menighederne herhjemme. —

Så kom genforeningen i 1920. Maren Sørensen havde på sin måde været med til at forberede den, og hun glædede sig inderligt over, at Nordslesvig nu kunne vende hjem til Danmark.

Men Flensborg og Sydslesvig måtte jo fremdeles blive under tysk styre, så der var sorg med i glæden.

Med det sind, der var hendes, måtte hun derfor til Sydslesvig for at hjælpe de landsmænd, der var i nød og som følte sig bittert skuffet. Det blev i *Valsbøl* Maren Sørensen nu fik sit virke indtil 1940. Som sygeplejerske fik hun bolig hos Lorenz Jepsen. Og nu vandrede hun fra hjem til hjem. Plejede de syge, opmuntrede de forknytte og sorgfulde, bragte klæder og mad til de hjem, som krigen havde ribbet for alt. Især besøgte hun de gamle og ensomme, satte mod i de modløse. Og hendes gerning lykkedes. Hun havde en særlig evne til at virke samlende. I 1923 får hun på Lorenz Jepsens gård indrettet en samlingsaal, der blev brugt til kirkesal og forsamlingshus. Her holdtes gudstjenester ved danske præster eller ved Maren Sørensen selv, her holdtes møder for unge og ældre og sammenkomster for børnene med dansk sang, leg og fortælling. Og arbejdet voksede. *1930* indviedes *Valsbølhus*, som Maren Sørensen ved gode venners hjælp fik bygget. Det blev nu hendes bopæl. Under større og bedre vilkår fortsætter hun arbejdet her og vinder større og større tilslutning fra mange sydslesvigske sogne. *Men også i Nordslesvig* fortsætter Maren sin gerning, idet hun bliver leder af *Børnenes Helsehjem* ved Sdr. Vilstrup strand. 8000 børn fra Nord- og Sydslesvig har Maren Sørensen været *plejemor* for.

Her lå hendes arbejde i sommerhalvåret, mens hun i vinterhalvåret brugte sine kræfter i Valsbøl. »Hellere slides op end ruste op« sagde hun ofte. Og sådan gik det også. De sidste år var hun svag og syg, og den 4. juli 1957 fik hun hjemlov. 8 dage senere ville hun være fyldt 75. Hun var en folkets og guds tjenerinde! Hendes minde vil leve i mange taknemmelige hjerter.

N. P. Nielsen.

Svend Anker Hanssen, Nørremølle

Den 17. oktober i fjor afgik gårdejer Svend Anker Hanssen, Nørremølle, ved døden i en alder af 63 år, og med ham mistede landsdelen, men i første række Sønderborg amt, en markant personlighed, der gennem årene på mange områder kom til at øve

en betydningsfuld indsats. Præget af det gode danske hjem, han var opvokset i, og af slægtens altid levende interesse for alt dansk arbejde, meldte han sig allerede som ungt menneske til tjenesten. I en længere årrække var det dog mere i etappen, han søgte at fylde sin plads og løse de opgaver, han fandt hans evner og kræfter svarede til. »Svend Anker«, som han populært kaldtes, startede således faktisk sin offentlige løbebane som ordstyrer ved amtets landbomøder, en post, han ligefrem var skabt til, for der var ingen, der som ham kunne give et møde karakter. Han havde en

forunderlig evne til at finde det rette udtryk i det rette øjeblik, også hvis en sag ligefrem var ved at gå i stå.

Når Svend Anker Hanssen ikke straks nåede frem i de første rækker, skyldtes det uden tvivl hans medfødt beskedenhed. Han havde selv en fornemmelse af, at han måske ikke helt var i stand til at fylde den plads, man ønskede at betro ham. Han gav således udtryk for store betæneligheder, da man i sin tid opfordrede ham til at stille sig som folketingskandidat for Venstre i Sønderborgkredsen, men da han først havde truffet sin beslutning, gik han ind i arbejdet med en sprudlende energi og med det mål for øje at skabe det bedst mulige resultat.

Først i 1953 indvalgte han i amtsrådet, og her gjorde han god fyldest. Han forstod at gøre sig gældende, ikke mindst i udvalgsarbejdet, men også i de offentlige amtsrådsmøder, hvor man lyttede med interesse og opmærksomhed til hans indlæg. Det blev dog stadig i særlig grad inden for hjemsoget, han kom til at gøre sig gældende. Han var således en årrække formand for Danske Samfund i Soltrup og formand for forsamlingsgården

»Sundeved«, hvis økonomi det lykkedes ham at få styrket meget væsentlig.

Alt dette og lignende gjorde han som noget selvfølgeligt, man ikke skyldte ham tak for. Forsøgte man nu og da at anerkende hans arbejde, slog han gerne ud med en bred håndbevægelse og forsøgte at drukne det hele som de rene bagateller i en drønende latter, ledsaget af en af hans karakteristiske bemærkninger, der var både vittige og rammende.

I sin ydre skikkelse var »Svend Anker« en mand, der syntes udstyret med kraft og styrke til uden større hindringer at kunne bane sig vej gennem livet, men dybest set var han, uanset sit stoule og djærve væsen uhyre beskeden, et fint og følsomt menneske, og det var praktisk talt det, som var mest iøjnefaldende hos ham. På hans 60-årsdag blev det skrevet, at hvis man i en forsamling havde hørt ham istemme Kaalunds »Paa det jævne, paa det jævne«, så det rungede gennem lokalet, måtte man rent umiddelbart føle, at det var noget af en personlig forkyndelse for ham:

Alt, hvad herligt du kan nævne,
alt, hvad højt din sjæl kan nå,
skal hernede på det jævne
fast sin rod i livet slå.

Svend Anker Hanssen holdt sig helst på det jævne, idet han følte sig inderligt knyttet til sin hjemstavn og den befolkning, han levede midt iblandt. Han blev rørt i medgang og modgang, og sindet var da stærkere end viljen, når det brød på, men just sådan holdt man af ham, og når man nu tænker tilbage på mange festlige stunder sammen med ham, husker man især hans stærke tro, hans aldrig svigtende overbevisning om rettens sejr — også i de tunge år, da Danmark var ufri. Han løftede slægtens dyre arv — bondesønnen fra Nørremølle — og hans navn vil lyse ud i fremtiden, thi han var en af dem, der var med til at forme sin tid for sit land og sit folk. I de sidste år, han levede, kunne man ikke undgå at bemærke det svigtende helbred, men selv bevarede han håbet om at genvinde sine kræfter til det sidste. Det skulle ikke ske,

En ven, en arbejdsfælle og en kampfælle gik bort. Vi vil ære hans minde!

Kai Edv. Larsen.

Magdalene Moos

Magdalene Moos var stærk af helbred, stærk af karakter og vilje, men hun var også blid og følelsesfuld. Det blide var ikke noget påtaget, det var en arv efter moderen, den gode nøjsomme og flittige mor. Prøv det med mildhed, det var nok hendes stille leveregel.

Magdalene trådte fast på jorden. Hun blev født i Jægerup som datter af Mads Jensen og voksede op i et godt hjem, hvor det timelige betød så lidt overfor det åndelige vel. Det rige åndelige liv hjemme i Jægerup var alle dage en livskilde for hende.

Mads Jensen, Jægerup, var i de unge år en kendt kolportør for Indre Mission og ordfører ved mange af de gudelige forsamlinger, der dengang holdtes rundt om i hjemmene. Senere blev han en god grundtvigianer og en ledende fri-menighedsmand. Han drev en lille gård i Jægerup, og samtidig lærte han rebslager-håndværket, fordi ejendommen nok var for lille til at føde en familie. Her voksede børnene op i flid og nøjsomhed, og,

som man sagde dengang, med øjet, som det skabtes, himmelvendt.

Naturligvis kom Magdalene på efterskole og senere på højskole; det var alt, hvad man kunne ønske sig dengang, det var skolen for livet.

Ved sit ægteskab med Peder Moos i Nybøl blev hun mor for 3 små børn, selv fik hun 12 børn, hvoraf de 8 er i live. Den hengivenhed de mange børn altid har haft for deres mor og hjem, det smukke sammenhold, der altid har været i denne store søskendeflok, siger os, at det vidtfavnende begyndte hjemme.

Magdalene Moos blev kendt, fordi hun var mere udadvendt end de fleste dengang. I årene før genforeningen var det fru Callø og fru Skau-Petersen, der var de førende blandt kvinderne i Nordslesvig. Men da Magdalene Moos i 1919 blev valgt til formand for Nordslesvigsk Kvindeforening, blev hun kvindernes

talsmand i de bevægede genforeningsår. Med ægte værdighed repræsenterede hun og kunne gøre sine synspunkter gældende da hun blev valgt ind i fonds og bestyrelser. Sammen med Marie Skau-Petersen blev hun hædret med fortjenstmedaillen i guld.

Jeg har ofte hørt mændene beklage, at de helt glemte at bede kvinderne om at tage ordet ved afstemningsmøderne i 1920, og som oftest blev der sagt: Magdalene Moos havde jo været en udmærket taler. Det var hun; en foredragsholder med et manuskript var hun ikke, grebet af stemningen rejste hun sig og sagde netop det, der gik lige til hjertet. Ved den store fest på H. P. Hanssens 60-årsdag greb hun alle, jeg husker, hun sluttede med at sige: tak fordi du blev hos os, Hans Peter! Og aldrig har jeg hørt en smukkere velkomsttale end de bevægede ord, hun engang i Graasten rettede til kronprinsesse Ingrid: »Hun vil med sine tusind fjed, sy sammen, hvad de søndersled«.

Belæst var hun nok ikke, salmebogen og den blå sangbog kunne hun sikkert udenad, Hejmdal og Flensborg Avis var hendes læsning, og hele ugen glædede hun sig til sit kære Højskoleblad, men ellers var det nok det levende ord og sangen, der prægede hjemmet.

Hun var en igangsætter. »Den gæld troen gør, betaler kærligheden«, sådan sagde man dengang om folk af hendes støbning. »Der skal jo kun begyndes ganske småt«, sådan fik hun de betænkelige varmet op, vel vidende, at når rammerne først var skabt, så måtte der skaffes midler. Akkurat som senere med J. P. Nielsen, det kostede penge, når de mødte op i København, overinspektionen for børneforsorg havde fundet deres overmand. Men de børnehjem og hvilehjem, hun fik rejst, er nu til stor gavn og glæde.

Fru Skau-Petersen samarbejdede mest med mænd, Magdalene Moos med kvinderne, men naturligvis var hun med i alt hjemme på Sundeved, i forsamlingshus og frimenighed. Mændene var bange for at lægge sig ud med hende, hun var ikke god at bide skeer med.

I 1938, efter at have været formand for Nordslesvigsk Kvindeforening i omtrent 20 år, trak Magdalene Moos sig tilbage. Hun blev i sit kære »Hvide Hus« i Nybøl, og i hendes høje alder, hun blev 84 år, blev hun kærligt plejet af sine gode børn indtil sin død den 31. maj 1956.

Ingeborg Refslund Thomsen.

Andreas M. C. Holst, Flensborg

Danskheden i Flensborg har haft den lykke at kunne tælle mange betydelige forretningsfolk inden for sine rækker. Til dem hørte vinhandler Andreas M. C. Holst, der stod med et smukt omdømme inden for sin fødebyes befolkning. I de senere år havde Holst af helbredsgrunde ført en stille og tilbagetrukket tilværelse i sit smukke hjem ude i Lyksborg. Her afgik han den 17. maj 1957 ved døden, 78 år gammel. Dermed var et langt og rigt liv i den store grænseby afsluttet.

Andreas M. C. Holst bestemte sig tidligt for den erhvervsgren, der er særlig rodfæstet i Flensborg: fremstillingen af og handelen med rom og andre spirituosa. Efter en omhyggelig uddannelse, bl. a. på Jysk Handelsskole i Aarhus og i København, blev Holst, der havde lært sit fag fra grunden af i det kendte firma H. Hansen jr., prokurist i det

200-årige firma Tho. Nissen, og i 1911 startede han sin egen virksomhed. Det var navnlig rom-fabrikationen, Holst koncentrerede sig om; navnet Andreas M. C. Holst blev garanti for en fin vare, der hurtigt blev yndet langt ud. I 1925 overtog Holst tillige firmaet Tho. Nissen. Det er nu sønnen, Jørgen Holst, der stadig udbygger det ansete og vidtspændende foretagende og fører gode overleveringer videre.

Trods sin stilfærdige natur medførte Andreas Holst's varme kærlighed til by og egn samt til alt dansk, at han gennem årene tog voksende del i det særlige arbejde i grænselandet. I 1924 var han således opstillet som kandidat til rigsdagsvalget, og der kaldtes på hans arbejdskraft fra adskillige bestyrelser, således fra Union-Bank, fra to af de ældste danske foreninger i byen, Borgerforeningen og St. Knuds Gilde, og fra Sønderjysk Fond. Ved adskillige lejligheder viste Andreas Holst sig som en velhørt taler, og få forstod som han at værne om gamle værdifulde dokumenter.

Andreas Holst, der stod så kendte flensborgere som I. C. Møl-

ler, Cornelius Hansen og N. Uldall meget nær, havde ønsket, at det officielle budskab om hans død først skulle fremkomme, når han var stedt til hvile, og at bisættelsen skulle foregå i stilhed. Alligevel var der mødt mange venner ved den blomstersmykkede bære for at tage afsked med denne gode, højt værdsatte flensborger, en mand, der forenede praktisk dygtighed med et sjældent mildt og hensynsfuldt sind. Han vil blive mindet i taknemmelighed.

L. P. Chr.

andemand

Andreas Lorenzen, Vestre Mark

Andreas Lorenzen blev født på Vestre Mark i Ladelund sogn den 25. september 1896 på en hedegård med megen hede og lidt ager, beliggende lige syd for Skelbækken. Her boede hans far før han, og hertil var hans mor som andre »jyllandspiger« kommet vandrende. Efter en ungdom med arbejde i forskellige pladser på egnen måtte han med i den store krig 1914-18. Den førte ham til skyttegravene i Frankrig og derfra i engelsk fangenskab i Felthamlejren, hvor han fik venner for livet mellem landsmænd fra Nord- og Mellemslesvig.

Efter hjemkomsten fra fangenskabets tog han på Malling landbrugsskole, hvor han modtog stærke tilskyndelser til for alvor at tage fat på opdyrkning og forbedring af faderens hedebrug. Nu satte han sig de store mål, som han altid siden stiledede efter, og han blev en foregangsmand på egnen. Begyndelsen i de svære år efter 1920 kunne ellers nok have taget modet fra en mand i de kår, han var gået ind til med kun en besætning på et par køer og et par magre russerheste som trækraft. Det var kun ved sin store arbejdsomhed og sejge udholdenhed, han kom over de første svære år, så han kunne se resultatet af afvandingen, merglingen og træplantningen, eftersom mark og eng kom i kultur, og

skoven skød i vejret. Af den lille hedegård opstod så den smukke gård Engholm med 80 ha veldyrket jord og plantager, som giver læ og skønhed. Men dette nåedes også kun ved et slid, som vi nu i traktorens tidsalder knap kan forestille os.

I al travlheden fik Andreas Lorenzen tid til sammen med sin udmærkede hustru, Emma, der kom fra Svans, men blev dansk i sind og sprog, at leve et smukt hjemliv. Som han fik magt over bedriften, blev der også tid og kræfter til at tage sig af sognets sager, og der blev brug for hans arbejde og indsigt i det danske arbejde. Det var en selvfølge, at han var i byggeudvalget for det danske forsamlingshus i Ladelund, og han fik tillidshverv i Dansk Skoleforening, Sydslesvigsk Forening, Landboforeningen og Sydslesvigsk Kreditforening. Han voksede med ansvaret, som blev lagt på ham, og altid så han på, hvad der kunne gavne sagen og de menneskers tarv, han varetog.

Men, som han var vokset op i et spændingens land, hvor dansk og tysk mødes, forblev han altid en spændingens mand, hvis liv var en strid med at forlige arbejdet for det danske, han havde kært, med et godt forhold til nabofolk og bymænd. Denne sindets spænding kan være vel så hård ved sin mand som at brække hede og køre mergel, og den sled også på Andreas Lorenzen, men hjalp også til at holde ham levende og frisk til det sidste, og ved sin færd vandt han agtelse og respekt både hos danske og tyske. Dette sås tydeligt ved hans jordefærd, der blev den største, man mindes i Ladelund sogn, hvor danske og tyske samledes på Kirkekroen og i fællig ved tale og sang mindedes hans virke.

Andreas Lorenzen har efterladt en tom plads i sognet og i det danske folkeliv i Sydslesvig. Vi skal ikke mere høre hans æggende ord, når han kæmpede for det, han fandt var ret, eller mærke hans lysende glæde, når sangen og ordene havde den rigtige tone ved vore danske møder. Men gode minder om ham vil leve længe.

Gustav Lindstrøm.

F ↗ Niels Madsen Carlsen, Nordby

Et par dage før han fyldte sit 85. leveår døde pludselig og uventet forhenværende ~~viceskoleinspektør~~ Niels Madsen Carlsen i Nordby på Fanø, hvor han med fremragende dygtighed havde virket som skolemand siden begyndelsen af halvfemserne i

forrige århundrede. Om hans betydning vidner den hyldest, han var genstand for, da han den 30. juni 1952 fejrede sin 80 års fødselsdag. Han vidste besked med øens forhold gennem tiderne, sad inde med flere tillidshverv og var en populær og afholdt skikkelse overalt, hvor han færdedes.

Med en sjælden kærlighed og forståelse fulgte han desuden udviklingen i sin hjemstavn. Han var født i Hjemsted ved Skærbæk og blev fra barnsben fortrolig med alle omgivelser indenfor det lille område. Ingen kunne tale om dets

mennesker, dets natur og dets historie som han. Det var derfor en selvfølge, at folkemindesamlingens mænd satte pris på hans oplysninger. Endnu så sent som for et par måneder siden indsendte han et fyldigt bidrag om håndværkerne i sin fødeby i gamle dage. Når han i sin tid havde søgt uddannelse i kongeriget, skyldes det hans vanskelige stilling som optantbarn.

For at den ualmindelige viden ikke skulle gå tabt, formåede man Carlsen for nogle år siden til at nedskrive, hvad han gemte i sin enestående hukommelse. Det skete i 1944 ved den lille bog: »Et vestslesvigsk Smaakaarshjem«. Det blev et indhold af varig værdi, og det var en selvfølge, at bogen fik en særdeles god modtagelse. Den benyttes stadig som læsestof i Skærbæk kommuneskole.

I de vestslesvigske kystsogne fra Ballum nordpå fandtes der indtil for et par menneskealdre siden et ejendommeligt folkeliv, præget af overleverede skikke og tilstande, der nu næsten er ukendt og som helhed forsvundet som følge af udviklingens nivellerende indflydelse. Det er Carlsens fortjeneste at have taget dette emne på kornet. I nævnte mærkelige landskab kendte han — det være sagt uden overdrivelse — hver blomst ved navn, næsten hver fenne og den mand, som havde ejet den.

Hos det ældre slægtled var han en velset gæst, når han kom på sine hyppige besøg. Mindet om hans virksomhed, ikke blot som skolemand, men først og fremmest som hjemstavnsforsker,

vil blive bevaret i taknemmelighed af kommende slægter. Større troskab end han udviste mod sin sønderjydske hjemstavns i gode og onde dage, er en sjældenhed.

Niels Carlsen havde den sorg for nogle år siden at miste sin hustru Marie, født Oksen, der var hans bysbarn, uddannet som lærerinde og en god støtte i hans gerning.

Deres plejesøn døde som sømand under sidste verdenskrig.

Nicolai Svendsen.

konsul

A. C. Steenholdt, Flensborg

For mange af de mennesker af alle samfundslag, der har haft ærinde på Kgl. dansk konsulat i Flensborg, var Alfred Steenholdt blevet et fast begreb. Han havde været knyttet til konsulatet lige siden dets oprettelse i 1921 og havde sin gerning

der indtil få uger før sin død (16. juni 1957). Som generalkonsul, greve E. H. Schack skrev i »Flensborg Avis« ved hans bortgang, var han med til at bære konsulatet ved sin grundmurede saglighed, sin flid og kærlighed til arbejdet og ved ubestikkelig redelighed og menneskekendskab.

Konsul Steenholdt (født i Højrup sogn i det nuværende Tønder amt, men som ung uddannet i Flensborg), var et ægte barn af grænselandet, hvis mangfoldige strømninger nedfældede sig og levede dybt i hans sind under alle omskiftelser; han søgte altid frem imod det sande,

det retfærdige, det gavnlige, havde et enestående kendskab til vor hjemstavns mennesker, danske som tyske, sad inde med en grundig viden om mangfoldige ting. Om Steenholdt kan det siges, at han fandt en stadig højere værdsættelse hos sine mange venner, og modstandere havde han vist næppe. Man havde tillid til ham, søgte ham også i anliggender, hvor embedsmandens funktioner hører op.

Med de egenskaber måtte Alfr. Steenholdt blive en såre værdifuld medarbejder for de dygtige mænd med hver sit sær-

præg, der siden 1921 har varetaget chefsposten inden for Kgl. dansk konsulat. Og Steenholdt selv var til det sidste glad og tilfreds med sin tilværelse i hele den lange tid, han færdedes og virkede iblandt os.

For en del år siden fik den nu afdøde titel af vicekonsul, og han var dekoreret med dannebrogsoordenens ridderkors.

L. P. Chr.

F. Lund

Hans Lund, Københoved

Hans Lund havde næsten alle sine dage sit hjem på »Nørreskovgaard« — en af de fire udflyttergårde ved Københoved. Her kom han til verden 1. maj 1869, og herfra gik hans vej — da han var fem år — til den lillebitte biskole, der den gang lå sådan, at Krogstrup og udflytterbørnene havde lige langt til skole. 10 år gammel kom han i byskolen. Efter konfirmationen kom han på en slags efterskole hos en slægtning ved Sorø. Og så nærmede han sig de sytten år. Så godt som ingen fra vor by var hidtil blevet i landet, men var ved sytten års alderen udvandret til Danmark eller Amerika.

Mit hjem var nabo til »Nørreskovgaard«, og en dag sad min ældste broder — jævnaldrende med Hans Lund — i vort køkken og så bedrøvet og uforstående ud. »Hans Lund vil blive her — og blive tysk soldat.« Det var ikke til at begribe!

Hans Lund havde den lykke at blive kasseret på sessionen og fik bl. a. derfor mange gode ungdomsår herhjemme.

20 år gammel var han på Tune landbrugsskole. 1902 overtog han gården, men vinteren 1902-03 tog han fri og var elev på Askov Højskole. Omtrent ved samme tid blev han valgt til formand for »Selskabelig Forening« for Skrave sogn — efter dyrlæge Gram. Og lige til genforeningen var han her den ledende. Utallige gange har han i al slags vejr vandret de ca. 5 km fra Nørreskovgård til det gamle Skrave forsamlingshus.

I en lang årrække var Hans Lund tillidsmand for Sprogfor-
eningen, og hvert år gik han selv trofast fra sted til sted og op-
krævede medlemsbidrag. Og var der muligheder for at hverve
nye medlemmer, da skulle han nok være der. Og der var flere
tillidshverv, der blev ham betroet, vel fordi folk vidste, han
»gjorde noget ved det.«

Derhjemme var han en god husbond for sine unge medhjæl-
pere. En af de yngre mænd, der i sin tid tjente et par år hos
Hans Lund, siger: »Han havde en egen evne til at omgås os
unge, så vi var glade for at være i gården. Han havde altid
et venligt og opmuntrende ord parat til os.«

77 år gammel bortforpagtede han gården. Den 40 tdr. land
store skov beholdt han dog selv. Den stod hans hjerte nær —
og på skovbrugets område må han nævnes som en af vor egns
foregangsmænd. Og så flyttede han og hans noget yngre kone
ind i et hus i Københoved by. Deres eneste datter blev gift i
Sverige, og så længe Hans Lund magtede det, rejste han hver
sommer en tur til hendes hjem. De tre sidste år lå han i sengen,
trofast og opofrende plejet af sin hustru. Den 9. februar 1957 døde
han — næsten 88 år gammel. Og med ham faldt en af »de gamle«
fra fremmedherredømmets tid. Måtte der fremdeles være »nye
overalt.«

Marie Boesen.

Anders L. Skov, Bevtoft

Anders Lauridsen Skov, der døde den 18. maj 1957, hørte
til det slægtled, hvis egentlige livsgerning faldt under fremmed-
herredømmet. Og for hans vedkommende blev da afstemnings-
tiden, dette bevægede, spændingsfyldte afsnit af vor hjemstavns
historie, hvor han i striden om grænsedragningen var H. P.
Hanssens håndgangne mand, ligesom kulminationen af hans
dygtige og varmhjertede indsats i hjemstavns tjeneste. Og der
er grund til at tro, at det ikke ville have været ham selv ukært,
om dette samtidig var bleven afslutningen på hans deltagelse
i offentligt arbejde overhovedet. Når dette ikke blev tilfældet,
skyldes det hans almindeligt anerkendte gode evner og bega-
velse. Derfor blev der også efter genforeningen gjort brug af
hans arbejdskraft, bl. a. som medlem af sognerådet m. m.

Men det var som sagt den nationale kamp, der i særlig grad

lagde beslag på Anders Skovs evner og interesse. Han var medstifter af Bevtoft Forsamlingshus, og stod en tidlang sammen med nuværende sognefoged Wilken-Nissen formelt som ejer af huset. I sine unge år havde han været på Vinding Højskole, men levede iøvrigt hele sit liv på fødegården »Faaregaard«, hvor han kom til verden den 14. marts 1869, og som han først sidst i trediverne solgte, for derefter at tage bopæl i Bevtoft by. I 1904 blev han medlem af vælgerforeningens tilsynsråd — de danske sønderjyders »rigsdag« under fremmedherredømmet — og kom efterhånden helt naturligt til at stå som den nationale sags mærkesmand på sin hjemegn. Han talte godt for sig, men tilbageholdende af natur som han var, brød han sig egentlig ikke meget om at tale offentligt. Men når det syntes påkrævet, kunne han tale med myndighed, og udtrykke sine meninger i et klart og utvetydigt sprog. Ingen, der var med til afstemningsfesten i Bevtoft Forsamlingshus den 10. februar 1920, vil glemme, hvorledes Anders Skov som festudvalgets formand indledede med, i et, såvel i form som indhold, ypperligt foredrag, at skildre hele kampen for danskheden fra 1864—1920.

Så lidt som man vil glemme den triumferende klang i hans stemme, når han under oplæsning af de i aftenens løb indløbende valgresultater kunne betegne et afstemningsdistrikt som værende »kemisk fri for de sorte!«

Med lune og vid kunne Anders Skov på sine gamle dage fortælle oplevelser fra kampårene. Men hård og skarp kunne han også være i sin dom over modstanderens metoder, når disse havde stødt an mod hans udprægede, stejle retfærdighedssans.

Men endnu hårdere var hans dom over dem, der efter hans mening havde svigtet, når det gjaldt — — —

Det tynder efterhånden ud i rækkerne, af dem, der både kom til at friste kampens kår og fik lov til at høste dens frugt. Vi skylder dem tak og et ærbødigt minde, disse kampens og håbets mænd.

Det var til mænd af denne støbning, digteren Niels Møller i sin genforeningssang kunne sige, at:

»aldrig skal nogen ærlig dansk,
den dåd I har øvet glemme!«

Anders Skov var Ridder af Dannebrog.

K. M. G.

Enne Madsen Gantzel, Bredebro

Købmand E. M. Gantzel i Bredebro, der afgik ved døden den 18. december 1955, havde et kendt og agtet navn på vesteregnen. En stor national arv var givet ham med hjemmefra, idet hans fader som uforfærdet og ubøjelig dansk mand havde måttet dølge fængsel og anden overlast af de prøjsiske myndigheder indtil sygdom lagde ham i graven 1908. Gantzel var født i Tønder den 7. august 1890 og opvokset i Østerby, Daler sogn, hvor han fik privatundervisning hos lærer P. Jessen. Han kom efter konfirmationen i drogerilære i Tønder og havde derefter ansættelse i forskellige byer nede i Tyskland.

Ved krigsudbruddet i 1914 var han i Wilhelmshaven, blev indkaldt, men nægtede som statsløs at aflægge faneeden. Det førte til internering og mange forhandlinger, indtil han blev anerkendt som dansk statsborger og hjemsendt i 1917. Efter giftermål og forretningsovertagelse i Bredebro 1922 stod han som en dygtig borger i byen og en ledende national stridsmand.

Han fik ikke så få tillidshverv på stedet, bl. a. som formand for sognebiblioteket, idet han alle sine dage var historisk og litterært interesseret, også lidt af en samler. Sprogforeningens almanak stod med alle dens årgange på hans reol sammen med andre værdifulde ting. Hans kristeligt underbyggede livssyn gav ham en stærk retsbevidsthed, der også ville give modparten, hvad ham tilkom. En klog rådgiver og et beskedent menneske var Gantzel.

Hans rene minde vil leve længe i Brede sogn og længere ud.

Jens Holdt.

Kristian Petersen, Rørkær

Med gårdejer Kristian Petersen er en af genforeningsslægtledets markante skikkelser i Sønderjylland gået bort. Han var i bogstavelig forstand med til at bevare landsdelen for Danmark, ved sin loyalitet mod herbergstaten bidrog han til genforeningens dyre løsepenge — og kun ved et mirakel undgik han at være med til at betale de dyreste — at blive en af de 6000 faldne sønner. Efter grænseflytningen har han ved enestående dygtig landmandsindsats været med til at fuldbyrde genforeningen.

Kristian Petersen blev født den 3. oktober 1886 i den gamle slægtsgård i Rørkær ved Tønder, som nu ejes af hans broder, gdr. Nis Petersen. Han voksede op under tvangsfortyskningstiden, men i det målbevidste danske hjem levede man efter den stille regel: jo hårdere det tyske tryk, jo rankere danske rygge.

I 1911 købte Kristian Petersen den ejendom, hvor han senere sammen med sin kone skulle komme til at øve sin betydelige indsats. Købet skete ikke uden dramatik. Gården ejedes af 2 tyske brødre, hvoraf den ene i et svagt øjeblik tilbød ham gården. Skønt det var påskedag kørte man øjeblikkelig til Tønder for at skrive købekontrakt for ikke at resikere omsindelse hos sælgeren. Gården kostede 80.000 mark med et tilliggende af 80 ha, men uden besætning og inventar og med dårlige bygninger. Straks efter overtagelsen giftede han sig med Ellen Andersen fra Kanikhus, kendt navnlig af datidens unge danske på Tønderegnet, idet hun var ekspeditrice i den nystartede danske boghandel i Tønder.

Den unge lykke syntes kun at skulle blive kort. I 1914 blev Kristian Petersen som hørende til de tyske kernetropper fra krigens første dage sendt gennem Belgien til Frankrig. Efter mange måneders frygtelige strabadser blev han sendt syg og såret hjem til et sygehjem på Rømø. — Og mod sin vilje var han forinden blevet dekoreret med jernkorset! Under en vold-

som episode helt inde under de franske linier var Kristian Petersen og 2 kammerater eneste overlevende fra delingen. Det så ikke godt ud for dem, og uden at franskmændene anede hvor lille styrken tilsidst var bleven overfor dem, overgav de sig i en pause i skydningen, og de 3 mand kom tilbage til de tyske linier med over 100 fanger.

Kristian Petersen fik ikke lov til at komme hjem, da han blev rask. Selv om han gruede for at komme tilbage til fronten, havde han ikke planlagt nogen flugt til Danmark, men kom dog under mistanke og blev med jernkors og det hele sendt til et straffekompagni i Mecklenborg. Herfra blev han igen beordret til fronten, da han imidlertid insisterede på at få en forklaring på den ham tildelte behandling, før han meldte sig til sin gamle deling, blev det til krigsret og fængsel. Men selv et dårligt tysk fængsel var på dette tidspunkt langt at foretrække for Vestfronten.

Kristian Petersen blev mærket af krigen, men han kom hjem til Ellen og gården med liv og lemmer i behold og med lyst og energi til at blive dansk landmand. Som en af de første på egnen indså han, at dersom gården ikke er en udpræget græsgård, så går den sikreste vej under danske vilkår over intensiv mælkeproduktion, ledsaget af et stort svinehold. Besætningen blev skiftet ud til Rød Dansk Malke race, og den blev så kyndig ledet, at den kom til at rangere blandt de bedste røde besætninger i landsdelen.

Kristian Petersen har ofret de fleste af sine kræfter på sit hjem og den store bedrift. Han var en tro deltager i faglige og nationale møder, men her var han lytteren. Kun ugerne tog han del i offentlig debat, men han forstod i sjælden grad at omsætte ord i handling. Medlemsskabet af landvæsensnævnet hørte til de ting, han ikke undslog sig for. Tilrettelægningen af de mange store afvandingsager fulgte han med interesse, og dette arbejde gik han meget stærkt op i. Det viste sig da også, at omtanke, flid og udholdenhed fik sin løn.

For nogle år siden afstod Kristian Petersen gården til sønnen, Axel, nuværende formand for Slogs Herreds Landboforening, men det forundtes ham at følge med i begivenhederne med usvækket interesse lige til det sidste. Hans slægtled kom ud for store oplevelser. Selv regnede han genforeningen for langt den største. Hans særkende var hans generations særkende: trofasthed mod Danmark, selv da dette syntes uden den

store mening, og dygtig indsats, da dette var påkrævet. Derfor kom Nordslesvig tilbage til Danmark, og derfor lykkedes genforeningen.

Frederik Heick.

Lentmand

Christian Lassen, Kegnæs

Christian Lassen var i sine unge dage meget nær ved at blive en god dansk-amerikaner. To ældre brødre var udvandrede, taget over dammen, de havde rådet ham til at lære mejerifaget, inden han fulgte efter, men så kom der heldigvis to kvinder, der spærrede ham vejen.

Først moderen, der bad ham så inderligt om at blive herhjemme, hun længtes så meget efter de sønner, der var draget ud, hun genså dem aldrig. Så kom der en ung pige fra Kegnæs, der drog ham med sig hjem, så langt som fra Lysabild til Kegnæs. 21 år gammel var han bleven mejeribestyrelsesmand i sit fødesogn, og nu gik han ikke over dammen, men nøjedes med at gå over »drejet« for (1892) at købe gård i Østerby.

Ved sin død den 4. april 1957 efterlod han sig to sønner og flere døtre, der alle har stiftet eget hjem; og alle på Kegnæs. Nu er det ikke så nødvendigt, at næste slægtled, alle børnebørn, bliver på pletten; blandt børnebørnene er en ung løjtnant, bedstefaderens stolthed.

Chr. Lassen, der blev født den 31. december 1867, var en god dansk mand, en god patriot. Hans dygtige kone, der var stærkt præget af Indre Mission, var så opfyldt af hengivenhed overfor vort gamle kongehus, at det ene kongebillede efter det andet fyldte væggene i dagligstuen. Da jeg engang besøgte dem, var det nyeste billede et avisbillede fra kronprinsens og prinsesse Ingrid's bryllup heftet op med tegnestifter, det var endnu så nyt, at det ikke kunne købes.

Lys og blid at se til, men stærk af karakter og vilje var

Chr. Lassen. Han var Jessen-mand og konservativ. En god retsindig mand, som prægede det, han påtog sig: Arbejdet i vælgerforeningens tilsynsråd, som kirkeældste, i provsti-udvalg og senere i menighedsråd, i kommuneråd og sogneråd, i mejeriet naturligvis, og i mange år i amtsrådet. Han var aldrig i tvivl om, hvad der var klogt og rigtigt, og ganske stilfærdigt satte han som oftest sin vilje igennem.

Da jeg engang sammen med dronning Ingrid besøgte Kegnæs, var de tre gamle hædersmænd, Chr. Lassen, Volf Sadjbjerg og Thomsen, Damkobbøl, mødt i diplomatfrakke, de strålede omkap med det ridderkors de bar på brystet. Denne dag blev for os alle, og ikke mindst for dronningen, en virkelig oplevelse.

Nu er Chr. Lassen gået bort som den sidste af de tre, der gav Kegnæs dette brave gode danske ansigt. De var sammen med de yngre og unge ivrige for at rejse forsamlingshuset efter den mørke valgdag i 1939. De var bleven gamle, men så længe de på nogen måde kunne, mødte de op.

I sine sidste leveår var Chr. Lassen en stille mand, han blev næsten 90 år, men til det sidste var han det naturlige midtpunkt på gården og i den store slægt, hvor alle kunne møde til alle fødselsdage. En mand af den gamle skole, en mand, der både før og efter genforeningen altid fandt og fyldte sin plads.

Da vi havde stedt ham til hvile, og gode venner og trofaste naboer samledes med den store slægt i Sønderby kro, faldt mine øjne på Kegnæs-stenen, der kort og godt melder:

Hvert land er godt for sig
Kegnæs er dog bedst for mig.

Ingeborg Refslund Thomsen.

Lassen

Jes Michelsen, Jejsing

Den 4. april 1957 døde sognefoged Jes Michelsen, Jejsing. Med ham gik en af vore bedste danske mænd i Vestslesvig bort fra os. Han var een af de mænd i vore grænsesogne, som har levet livet rigest og fyldt sin plads bedst.

Bonde var han og bonde ville han være. En ægte og stout vestslesvigsk bondeskikkelse af dem, der lyser op, hvor de

færdes, og er med til at præge livet og deres omgivelser. Runden af en stor og gammel slægt var han rodfæstet i det sønderjydske danske folkeliv og kristenliv. Helstøbt og ægte var han i al sin færd. Han var altid sig selv som bonde og som menneske. Tænkte sine egne tanker og gik de veje, som hans samvittighed bød ham. Der var noget frejdigt og åbent, noget frimodigt og tillidsvækkende over hele hans personlighed. Han var glad for livet og livets virke. En dygtig og flittig landmand var Jes Michelsen. Det var ham en glæde at plante og så

og se fremskridt i bedriften. Men det var ham ikke nok blot at dyrke jorden. Han måtte også være med i et folkeligt og kristeligt liv og arbejde, i et dansk arbejde. Når der i mange år har været et så smukt forsamlingshus i Jejsing, hvor ud fra der er øvet et godt dansk virke og levet så rigt et liv, så har Jes Michelsen sin store andel deri.

Der var ren og høj luft, der var sans for livets bærende værdier, der var munterhed og livsglæde, hvor Jes Michelsen færdedes. Og der var livsmod og frejdighed til at tage fat i hjemmet, i forsamlingshuset, i kirken, ja, overalt, hvor der skulle gøres en livets gerning. Altid var Jes Michelsen rede til at gøre en indsats for en god sag. Han havde i sin ungdom — både i sit barndomshjem og på danske skoler — fået den rette indstilling. Og han var tro mod de idealer, som han havde fået syn for og givet sit hjerte til.

I hverdagens liv og gerning blev der levet med et åbent sind overfor alt, hvad der kræver en grænsebo's medhu.

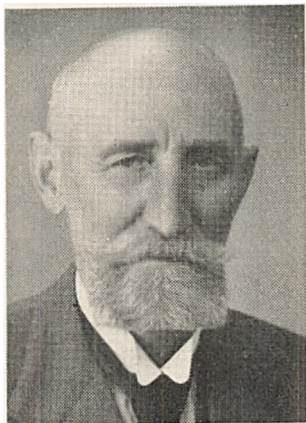
I det hjem, som Jes Michelsen og hans hustru, Anne Linnet, byggede på den åbne, nøgne mark, var der en vid udsigt. De havde begge forståelse af, at vi mennesker skal leve for mere end os selv. Vi er sat ind i et fællesskab, både folkeligt og kristeligt, som vi har ansvar overfor. Og først når vi går ind under dette ansvar, bliver livet rigt at leve. — Jes Michelsen gik ind under livets ansvar. Derfor blev han ved sit liv og sit virke

til så stor velsignelse. Den 9. april samledes et stort følge omkring hans bære og sagde ham tak for følgeskab og indsats i livet — og fulgte ham til hans sidste hvilested på Hostrup kirkegård.

N. P. Nielsen.

H. H. Jessen, Peberbjerg

Proprietær H. H. Jessen led i en menneskealder af et svagt hjerte. Da der i den sidste tid trådte andre svagheder til, kunne hjertet ikke mere. Han døde i slutningen af oktober 1956 i en alder af næsten 80 år. Proprietær Jessen fødtes den 8. januar 1877 på Majbølgaard, der har været i slægtens eje siden 1854. Han overtog gården i forpagtning i 1904 og overtog den som ejendom 8 år senere i 1912.

For at kende proprietær Jessen rigtigt, måtte man være sammen med ham i hans rette element hjemme på gården. Det var en oplevelse at følge ham over hans marker og høre ham tale om bedriften, men særlig når han talte om de slægter, der havde siddet på gården før ham. På gården var ingen nogensinde i tvivl om, hvem der stod for styret. Det var, og er det stadig, en mønstergård, alt har

allid været velorganiseret og planlagt. De mange elever, der er udgået fra Majbølgaard, og som nu er dygtige landmænd, vidner om, at det var et godt lærested.

Det var ganske naturligt, at en mand, der rent fagligt var en stor dygtighed, også kom til at præge landsdelen på andre områder, og her skal først og fremmest hans indsats i landsdelens elektrificering fremhæves. Spiren hertil er lagt i stuerne på Majbølgaard i 1918, og det faldt ganske naturligt, at han blev formand for bestyrelsen i det største af de forsyningsselskaber, der blev oprettet i 1919, og det var ligeledes ganske naturligt, at han også blev formand for en sammenslutning af samtlige landforsyningsselskaber, som vi kaldte fællesudvalget, der bestod af

formændene for de fem landforsyningsselskaber. Fællesudvalgets opgave var at varetage alle de mange spørgsmål, der havde fælles interesse for samtlige selskaber. Som et af de vigtigste spørgsmål kan nævnes fremskaffelse af elektricitet til hele landsdelen, men der var mange andre som grænseaftaler m. m.

Proprietær Jessen sagde ikke så meget ved de mange møder, der blev holdt, men alene hans nærværelse gav møderne den rette ånd.

Da proprietær Jessen var kommet noget op i årene, nedlagde han hvervet som formand, for at yngre kræfter kunne komme til, men han har, i de mange år han var formand for Sønderborg og Aabenraa Amters Elektricitetsforsyning, præget udviklingen, og hele landsdelen står i dag i dyb taknemmelighedsgæld til ham for hans arbejde.

I 1938 overtog den ældste søn Thomas Jessen gården i forpagtning, og ligesom faderen 8 år senere som ejer. Der skiltes ca. 30 tdr. land fra gården, og dette blev tilplantet med frugttræer. Endvidere blev der bygget et hus til den næstældste søn, Hans Henrik Jessen, der nu ejer og driver den store plantage. Proprietær Jessen kunne glæde sig over, at begge ejendomme blev drevet med megen dygtighed. Den yngste datter Else, gift med Toon Hin, bor i Kærnehuset, og den ældste datter Soffi, der er ugift, er flyttet ind på Peberbjerg, hvor proprietær Jessen boede, efter at han flyttede fra gården. Hele familien bor nu samlet på en grund, der i proprietær Jessens tid hørte til gården.

Det var et hårdt slag for proprietær Jessen, da han i 1948 mistede sin meget afholdte hustru. Hun var et sjældent fint menneske, der var afholdt af alle, hun kom i berøring med. Hendes kunstinteresse prægede stuerne på Majbølgaard og senere Peberbjerg. Der herskede det smukkeste familieforhold, og det var altid en særlig oplevelse at besøge dem i deres særprægede, men meget hyggelige hjem. At opleve en jul på Majbølgaard var et uforglemmeligt minde. Der blev tænkt på alle fra postbudet og daglejerens børn til den ret store familiekræds.

Ved proprietær Jessens død har landsdelen mistet en af sine ranke og mest retlinede skikkelser, og vi, der gennem mere end en menneskealder har kendt ham godt, har mistet en trofast ven.

Jes Christiansen.

Regering og Folketing

Ministeriet: 9 socialdemokrater, 4 Radik. Venstre, 3 Retsforb.
(Folketingsvalget 14. maj 1957)

Stats- og udenrigsminister: *H. C. Hansen*

Minister for udenrigsøkonomi: *Jens Otto Krag*

Finansminister: *Viggo Kampmann*

Forsvarsminister: *Poul Hansen*

Justitsminister: *Hans Hækkerup*

Arbejds- og boligminister: *Kaj Bundvad*

Trafikminister og minister for Grønland: *Kai Lindberg*

Socialminister: *Julius Bomholt*

Kirkeminister: *Bodil Koch*

Undervisningsminister: *Jørgen Jørgensen*

Økonomiminister og min. for nordiske anl.: *Bertel Dahlgaard*

Handelsminister: *Kjeld Philip*

Landbrugsminister: *Karl Skytte*

Indenrigsminister: *Søren Olesen*

Fiskeriminister: *Oluf Pedersen*

Minister u. p.: *Viggo Starcke*

Folketinget

(Folketingsvalget 14. maj 1957)

Socialdemokratiet	910.170 st.	70 medl.
Venstre	578.932 »	46 »
Konservative	383.843 »	30 »
Radikale Venstre	179.822 »	14 »
Retsforbundet	122.759 »	9 »
Kommunister	72.315 »	6 »
Uafhængige	53.061 »	0 »
Slesvigsk parti	9.202 »	1 »
Udenfor part. (Grønland 2, 1 færøing)	— »	3 »
	2.310.104 st.	179 medl.

Stemmetal i Sønderjylland

Socialdemokratiet	35.436 st.	3 medl.
Venstre	27.289 »	2 »
Konservative	16.436 »	1 »
Slesvigsk parti	9.202 »	1 »
Retsforbundet	6.453 »	1 »
Radikale Venstre	6.077 »	1 »
Uafhængige	2.321 »	0 »
Kommunister	1.153 »	0 »
	104.367 st.	9 medl.

Valgt i Sønderjylland

Socialdemokrater: *Andr. Hansen, P. Gorrssen, Jens D. Bladt.*

Venstre: *Fr. Heick, Ejnar Hansen.*

Konservative: *Lars Clausen.*

Slesvigsk parti: *Hans Schmidt.*

Retsforbundet: *Alfred Jørgensen.*

Radikale Venstre: *Fr. Slipsager.*

Nationale foreninger og institutioner

Sprogforeningen

Formand: fhv. højskoleforstander J. Th. Arnfred, Askov.
Ledelse: Hans Jørgen Hansen, Lysabildskov, fru Anne Marie Skau, Nygaard, Ø. Lindet, redaktør Morten Kamphøvdener, Aabenraa, rektor A. Feilberg Jørgensen, Tønder.
Årsmødet afholdes sidste søndag i juni.

Grænseegnens arbejdsudvalg

Formand: Redaktør Morten Kamphøvdener, Snareved 7, Aabenraa, telf. 2 28 40. Sekretær: Fru Marguerite Hahnemann, Storegade 5, telf. 2 12 36, efter kl. 16 telf. 2 21 49.

Skoleforeningen

Formand: fhv. højskoleforstander Hans Lund, Tanderupgaard pr. Ribe. Næstformand gdr. Svend Christensen, Burkal. Sekretær N. Gotthardsen, Høgsbro, kasserer.
Årsmødet afholdes sidste søndag i juni.

Grænseforeningen

Kontor: Peder Skramsgade 5, I, København K.
Formand: fhv. præsident Holger Andersen.
Næstformand: Dommer F. Juhl, direktør V. Fischer, direktør K. Skat-Rørdam.
Sekretær: Kontorchef, cand. jur. Antoni Petersen.

Den nordslesvigske Kvindeforening

Formand: Fru Margrethe Madsen, Roost pr. Branderup.
Næstformand: Fru Marie Thorup, Øster Lindet. Kasserer:
Fru Karen Fink, Klinkbjerg 1, Aabenraa.

Det unge Grænseværn (D. N. U.)

Kontor: Kastanicallé 24 A, Sønderborg.
Formand: Kontorchef Sv. A. Hellesen, Sønderborg, telf. 23041.
Næstformand: Assistent, frk. Astrid Due, Finsensvej 8 G., København F., telf. GO 8938y.

Dansk Amatør Teater Samvirke

Formand: Pastor Skjerk, Hornslet. Sekretær: Arne Aabenhus, Graasten. Kasserer: Assistent N. A. Hougaard Nielsen, Brinken, Hjørring.

Landssekretariat Box 5, Graasten.

Ungdomsforeningerne

Aabenraa amts hovedkreds: formand kontrolassistent Peter K. Thomsen, Lillehave, Aabenraa. Kasserer: Købmand Sv. Jacobsen, Frøslev pr. Padborg. (16 foreninger) 1775 medlemmer.

Haderslev østeramts hovedkreds: Formand: Lærer A. B. Keck, Bjerning, Haderslev. Kasserer: gårdejer Aksel Tang, Hytkjærgaard pr. Mastrup. (21 foreninger, 2714 medlemmer).

Røddingegnens hovedkreds: Formand: Gdr. Chr. Christensen, Hjerling pr. Rødding. Kasserer: Gdr. Ejnar Rytz, Brændstrup pr. Gram (13 foreninger, 2178 medlemmer).

Sønderborg amts hovedkreds: Formand: gårdejer M. Mathiesen, Lunden pr. Nordborg. Kasserer: Gårdejer Ph. E. Sibbesen, Gammelgab pr. Broager (17 foreninger, 3727 medlemmer).

Løgunkloster og omegns hovedkreds: Formand og kasserer: Lærer Alfred Jensen, Ellehus pr. Jejsing (12 foreninger, 813 medlemmer).

Skærbæk og omegns hovedkreds (for Tønder amts nordlige del): Formand: Pastor H. Ebbesen, Døstrup, kasserer: Købmand Knud Hansen, Skærbæk (8 foreninger. 918 medl.).

K. F. U. M. og K. i Sønderjylland

Haderslev-kredsen:

Kredsformand: Lærer Lassen, Hoptrup Højskole.

Gram-kredsen:

Kredsformand: Pastor Chr. Jessen, Agerskov.

Aabenraa-Tønder-kredsen:

Kredsformand: Kordegn Andersen, Aabenraa.

Sønderborg-kredsen:

Kredsformand: Forstander S. Peters-Lehm, Rinkenæs Ungdomsskole.

Højskoler og landbrugsskoler i Sønderjylland

Danebod Højskole, Fynshav, Als.

Forstander: Gunnar Rasmussen.

Graasten Landbrugsskole,

Forstander Karlskov Jensen og L. Lauridsen.

Hoptrup Højskole, Hoptrup,

Forstander P. H. Lauritsen.

Rødding Højskole, Rødding.

Forstander Fogh-Pedersen.

Rønshoved Højskole, Rinkenæs.

Forstander Hans Haarder.

Idrætshøjskolen i Sønderborg.

Forstander J. Søggaard Jørgensen.

Efterskoler i Sønderjylland

Agerskov Ungdomsskole, Agerskov. Forstander: Agnete Tang.
Bovrup Ungdomsskole: Forstander Aage Rasmussen.
Hoptrup Efterskole, Hoptrup. Forstander P. H. Lauritsen.
Nordborg Efterskole, Nordborg, Als. Forstander Boye Andersen.
Rens Efterskole, St. Jyndeved. Forstander Arne Eg Jensen.
Rinkenæs Efterskole. Forstander: G. Peters-Lehm.
Sommersted Efterskole: Forstander: M. Linderoth.
Ungdomsskolen i Højer: Forstander: Carla Schibler.
Vojens Efterskole, Vojens. Forstander E. Hagelsø.

Husholdningsskoler i Sønderjylland

Als Husholdningsskole, Vollerup.
Forstander: Johanne Hansen.
Graasten Husholdningsskole, Graasten.
Forstander: Olga Reppien og Ebba Drewes.

Sønderjydsk Idrætsforening

Formand: Stadsskoleinspektør S. P. Hansen, Aabenraa.
Sekretær og forretningsfører: Nyvalg forestående.
Formand for gymnastikudvalget: Gdr. Claus Christensen, Lavensby pr. Nordborg.
Formand for idrætsudvalget: Overassistent Gerh. Schmøkel, Haderslev.
Formand for skydeudvalget: Kaptajnløjtnant T. J. Sundvang, du Platzgade 1, Sønderborg.
Repræsentant for kvindegymnastik: Lærerinde frk. Agnete Nielsen, Højer.
Repræsentant for folkedans: Førstelærer H. Flint, Daler.
Foreningen er delt i 5 hovedkredse. Formænd er:
Haderslev vesteramt: Inseniør Jens Chr. Nielsen, Rødding.
Haderslev østeramt: Seminarlærer Marius Riis, Haderslev.
Aabenraa amt: Lærer Sven Gammelgaard, Kollund.
Sønderborg amt: Sognepræst Erik Birkler, Nybøl.
Tønder amt: Lærer Knud Nielsen, Bredebro.

Haderslev Vesteramts Gymnastikforening

Formand: Højskolelærer Anders Sørensen, Rødding.
Kasserer: Frk. Johanne Poulsen, Rødding.

Historisk Samfund for Sønderjylland

Forretningsudvalg: Arkivar Peter Kr. Iversen, Aabenraa, formand, fuldmægtig Olav Christensen, Haderslev, kasserer, lærer Chr. Stenz, Aabenraa, sekretær.

Redaktionsudvalg for Sønderjyske årbøger: Adjunkt Knud Fanø, Tønder, landsarkivar Johan Hvidtfeldt, Viborg, arkivar Peter Kr. Iversen, Aabenraa.

Redaktionsudvalg for skriftrækken: Professor, dr. phil. Troels Fink, Aarhus, landsarkivar Johan Hvidtfeldt, Viborg, arkivar Peter Kr. Iversen, Aabenraa, forstander Hans Lund, Tanderupgaard.

Redaktionsudvalg for Sønderjydske Månedsskrift: Viceskoleinspektør W. Christiansen, Tønder, lærer Chr. Stenz, Aabenraa, museumsinspektør H. Neumann, Haderslev.

Amtsudvalgsformænd: Haderslev amt: Sognepræst Tage Holm, Vojens. Sønderborg amt: gårdejer Ernst Christensen, Asserballe. Tønder amt: gårdejer Cornélius Schmidt, Døstrup. Aabenraa amt: skoleinspektør P. Clausen, Aabenraa. Sydslesvig: pastor H. F. Petersen, Satrup, Angel.

De sønderjydske Danske Samfund

Formand: Gdr. Hans Andersen, Kongsbjerg pr. Tønder. Sekretariatet ledes af redaktør Kai Edv. Larsen, Rådhusstrøget 3, Sønderborg.

ORGANISATIONER I SYDSLESVIG

Sydslesvigsk Forening

Formand: Rektor Hermann Tychsen, Flensborg-Mørvig (telf. Flensborg 5171).

Generalsekretær: Hans Ronald Jørgensen, Nørregade 76, Flensborg, telefon Flensborg 7821.

Sydslesvigsk Vælgerforening

Formand: Bibliotekar Fr. Mommsen, Flensborg, Lindeallé 1, telefon 7954 eller over rådhuset.

Sekretær: Herm. Bornholdt, Slesvig, Lollfuss 69, telf. 3110.

Dansk Skoleforening Flensborg

Formand: Redaktør L. P. Christensen, Flensborg, telf. 7855 og 5856.

Skoleinspektør: Bernhard Hansen, Flensborg, Duborg-skolen, telf. 7455 og 2498).

Den danske kirke i Sydslesvig

Førstepræst: Provst A. Westergaard-Jacobsen, Flensborg, Wrangelgade 14, telf. 2925.

Sekretær: Erik Mathiesen. Kontor Wrangelgade 14, telefon 2925.

Sydslesvigs danske ungdomsforeninger

Formand: Skoleleder Gerhard Wehlitz, Isted.
Sekretær: Frantz Wingender, Stuhrs Allé 33, telf 2320.

Forening for Nationale Frashe

Formand: Fhv. landråd Johannes Oldsen, Lindholm, telefon Nibøl 325.
Sekretær: Christian Jensen, Villa Sønnichsen, Lindholm, telf. Nibøl 435.

Fælleslandboforeningen for Sydslesvig

Formand: Gårdejer Erik Paulsen, Musbæk, telefon Flensborg 4468.
Sekretær: Chefkonsulent Aage Sørensen, Flensborg, Storegade 2, telf. 5975.

Håndværkets fællesrepræsentation i Sydslesvig

Formand: Malermester Alfred Albertsen, Flensborg, Lyksborggade 129, telf. 4742.
Sekretær: Hellmut Tiedemann, Bismarcksgade 46.

Den slesvigske Kvindeforening

Formand: Fru Margrethe Lorenzen, Valsbøl, telefon Skovlund 261. Konsulent frk. Myrup Andersen, bor Harreslevmark, telefon Flensborg 3395.

De sydslesvigske Husmoderforeninger

Formand: Fru Ellen Jensen, Flensborg, Frederiksdal 40, telefon 2759.
Konsulent: Frk. Helga Koldborg, Bismarcksgade 44, Flensborg.

Det sydslesvigske Sundhedsråd

Formand: Rådmand S. Münchow, Flensborg, Rude 34, telefon 4890.
Sekretær: Keuchel, Skovgade 41, telf. Flensborg 56.

Dansk Lærerforening, Sydslesvig.

Formand: Førstelærer Lavst Boysen, Arnæs, telf. Kappel 190.

Sydslesvigske folkekor.

Formand: Skoleleder Aage Primdal, Kollund.

Sydslesvigsk Studie- og Hjælpefond

(•Arveprins Knuds Kollegium•), Jacobys Allé 13, København V. Telefon Eva 3347.

Formand: Afdelingschef William S. Rasmussen.

BIBLIOTEKER

Der er biblioteker i alle Nordslesvigs kommuner med undtagelse af Adsbøl, Emmerlev, Starup og Grarup. Af pladshensyn er telefon og åbningstider kun anført for de 20 største biblioteker.

Aabenraa, Rådhusgangen, telf. 2566. Udlån 10—19.

Læsesal vinter: 10—21, lørdag dog 10—19. Sommer 1. 4.—30. 9. 10—19.

Børnebiblioteket, skolen bag rådhuset, 13-17, onsdag 13-15.

Augustenborg. Telf. 156. Mandag 16—18, onsdag 16—18 og 19—21, fredag 19—21.

Broager. Mandag, onsdag og fredag 14—16 og 19—20.

Christiansfeld. Telf. 61.446. Onsdag 14,30—17,30, fredag 16—20.

Gram. Telf. 254. Tirsdag 19—21, fredag 16—18.

Graasten. Telf. 51375. Vinter: Mandag, tirsdag torsdag og fredag. 18,30—20,30, onsdag 15—17 og lørdag 15—16.

Sommer 1. 4.—30. 9.: Mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag 18—20.

Haderslev, Jomfrustien 20, telf. 22656. Udlån vinter 10—19.

Udlån sommer: 10—19, lørdag 10—14, (1. 5.—30. 9.).

Læsesal vinter: 10—21. Læsesal sommer: 10—19, lørdag 10—14). Børnebiblioteket: Mandag, tirsdag, torsdag, fredag 14—18, onsdag 14—19. Lukket i juli.

Hoptrup. Telf. 75311. Mandag 19—21.

Højer: Tirsdag og fredag 19,30—20,30.

Løgumkloster. Udlån vinter: Mandag og torsdag 19—21, fredag 16—18.

Udlån sommer 14.—30. 9. mandag 19—21, fredag 16—17.

Læsesal vinter: 19—21,30 undtagen lørdag. Sommer: Samme tider som udlånet.

Nordborg. Telf. 29. Tirsdag og onsdag 16—18, fredag 16—18 og 19—21, lørdag 13—15.

Padborghus. Telf. 9012. Mandag og fredag 19,30—21, onsdag 16,30—18.

Rødekro. Mandag 14,30—16, onsdag 9,30—11, fredag 19—20,30.

Rødding. Telf. 108. Mandag og onsdag 19,30—21,30, fredag 15,30—18.

Skærbæk. Mandag 16—18, tirsdag og torsdag 19—21.

Sønderborg, Jernbanegade 10, telf. 22631. Udlån 10—19, lørdag dog 10—14.

Læsesal vinter 10—21, lørdag dog 10—14. Sommer 1. 5.—31. 8. 10—19, lørdag 10—14.

Børnebiblioteket 14—18 undtagen lørdag.

Tinglev. Vinter: 1. 10.—31. 3.: Mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag 19—21, tirsdag og fredag desuden 16—18.
Sommer: 1. 4.—30. 9.: Samme dage 19—20, tirsdag og fredag desuden 16—17.
Toftlund. Telf. 79. Mandag og fredag 17—19,45.
Tønder, Richtsensgade 10, telf. 21206. Udlån og læsesal, vinter 10—20, lørdag dog 10—16. Sommer 1. 5.—30. 9. 10—19, lørdag dog 10—16.
Børnebiblioteket 14—17, lørdag dog 14—16.
Vojens. Telf. 41308. Mandag, tirsdag, onsdag, fredag 19—21.

Sønderjydsk Landsarkiv Aabenraa

Landsarkivar: Frode Gribsvad. Arkivar: P. Kr. Iversen.
Aaben kl. 9—12 og 13—16. Telf. 22704.

Er De ikke medlem af

Sprogforeningen

— så indmeld Dem!

Dette sker ved et postkort,
der er adresseret til

SPROGFORENINGEN

Aabenraa

Medlemsbidraget er 2 kroner årligt

Erhvervs-institutioner og organisationer

(Formænd, sekretærer og sønderjydske medlemmer)

I. Statsinstitutioner

Statens jordlovsudvalg

Kontor: Sct. Annæ Plads 19, København K.

Formand: Gårdejer Niels Chr. Nielsen-Man, Aldershåb, Brovst.

Administrationschef: T. H. Kaare.

Medlem for Haderslev og Sønderborg amtsråds kredse: Gårdejer Einar Simonsen, Flovtgård pr. Øsby.

Medlem for Aabenraa og Tønder amtsråds kredse: Folketingsmand Fr. W. Teichert, Søgård pr. Kliplev.

Kontoret i Tønder ledes af: Kontorchef E. Ibsen. Konsulent: Civilingeniør Th. Claudi Westh, Tønder.

Jordfordelingskommissionerne

Jordfordelingskommissionen for 9. område, omfattende Haderslev og Sønderborg amtsråds kredse:

Formand: Gårdejer E. Simonsen, Flovtgård pr. Øsby. Medlemmer: Gårdejer Jørgen Lyck, Vester Sottrup, og husmand Johs. Petersen, Halk. Dommer: Sigurd Andresen Haderslev.

Jordfordelingskommissionen for 10. område omfattende Tønder og Aabenraa amtsråds kredse.

Formand: fhv. folketingsm. Fr. W. Teichert, Søgård pr. Kliplev. Medlemmer: Gårdejer Kr. Philipsen, Lundtoftbjerg pr. Tørsbøl og amtsrådsmedlem Lauritz Lindrum, Hjemsted pr. Skærbæk. Dommer: H. Fogh, Tønder.

Jordfordelingssekretariatet: Holbergsgade 23, København K.

Kommissioner ang. jordlodder til husmandsbrug

Formænd: Haderslev amt: Gdr. Viggo Larsen, Skodborg. Aabenraa amt: gdr. Jørgen Jørgensen, N. Hjarup, Hovslund. Sønderborg amt: Husmand Jørgen Clausen, Himmarnæs, Svenstrup, Als. Tønder amt: Gdr. Axel Lund, Sdr. Sejerslev pr. Højer.

II. Private selskaber og landbrugsorganisationer

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab

Rolighedsvej 26, København.

Ledende præsident: Kammerherre Chr. Lüttichau, Tjele, Ørum (Sønderlyng).

Kontorchef: H. Wraae-Jensen.

I bestyrelsesrådet: Forstander Fr. Heick, St. Jydevad, og forstander L. Lauridsen Graasten.

Det danske Hedeselskab

Hovedkontor: Viborg.

Formand: Kmhr. hofjm. Chr. Lüttichau, Tjele pr. Ørum Sdrl.

Direktør: Niels Basse, Viborg.

Mose- og engafdeling, afdelingsleder C. V. Schlederermann
Larsen, Viborg.

Distriktskontor i Haderslev: Best. Th. P. Nielsen.

— i Tønder: Best. J. P. Knudsen.

— i Aabenraa: Best. N. Jespersen.

Kulturteknisk afdeling, afdelingsleder F. Ebert, Viborg.

Distriktskontor i Kolding: Distriktsing. A. Fredborg.

Filiakontor i Tønder: Afdelingsing. A. Sørensen.

Plantningsafdelingen: Afdelingsleder B. Stenstrup, Viborg.

Plantagedistrikt: Skovrider Kr. Fromsejer, Skærbæk.

Landbrugsrådet

Kontor: Axelborg, København V.

Præsident: Gårdejer H. Pinstrup, Gravled pr. Skørping.

Direktør: N. Kjærgaard.

LANDBOFORENINGER

De samvirkende danske Landboforeninger

Kontor: Axelborg, København V.

I formandskabet: gårdejer Hans Pinstrup og forstander Johs. Larsen. Sønderjyder i bestyrelsen: Gårdejer Holger Hansen, Tinggaard, Stubbæk, Aabenraa, og gårdejer Mads Thuesen, Anslet pr. Fjelstrup.

Foreningen af jyske landboforeninger

Kontor: Bispetorvet, Aarhus.

Formand: Gårdejer H. Pinstrup, Gravled pr. Skørping. I bestyrelsen: Gdr. Holger Hansen, Tinggaard, Stubbæk, Aabenraa, og Axel Petersen, Rørkær, Tønder. Sekretær: J. K. Haugaard.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig

Formand: Gdr. Mads Thuesen, Anslet pr. Fjelstrup.
Sekretær og kasserer: Konsulent Chr. Nielsen, V. Sottrup.
Bestyrelsen består af de enkelte landboforeningers og de to førstnævnte fællesledelsers formænd.

1. Den nordslesvigske Landboforening.

Formand: Gdr. Ejnar Hansen Hjerting pr. Rødding.
Konsulenter: Georg Nissen, C. H. Lausten, Niels Lassen i samarbejde med egnens husmandsforening havebrugskonsulent Anne Knudsen og husdyrbrugskonsulent H. P. Fogtmann, og i samarbejde med Kolding Omegns og Kolding Herreds Landboforenings maskinkonsulent Henry Ubbesen.

2. Haderslev Amts Landboforening

Formand: Gdr. Mads Thuesen, Anslet pr. Fjelstrup.
Kons.: Fr. P. Nielsen, Ladegård pr. Haderslev og P. R. Madсен, Haderslev, C. Hansen, Haderslev, (regnsk.), husholdning: frk. Ingrid Pedersen, Virkelyst 1, Haderslev, telefon 21569. (2135 medlemmer*).

3. Nr. Rangstrup Herreds Landboforening

Formand: Gdr. Kristian Lund, Gestrup pr. Toftlund.
Konsulent: Th. Petersen, husdyrbrugskonsulent.
Konsulent: K. Harms, regnskabskonsulent.

5. Aabenraa Amts Landboforening (900 medl.)

Formand: Gdr. Holger Hansen, Tinggaard pr. Aabenraa.
Planteavlskonsulent: C. Poulsen, Rødekro. Fodringskonsulent: E. Larsen, Rødekro. Regnskabskonsulent: P. Mølgaard, Aabenraa.

6. Vis Herreds Landboforening

Formand: Gdr. Karsten Th. Gregersen, Frøslev pr. Padborg.
Konsulent: N. A. Drewsen, Hokkerup, fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs. 400 medl.

7. Den sundevedske Landboforening

Formand: Gårdejer H. Clausen, Blansskov pr. Avnbøl.
Kons.: Chr. Nielsen, V. Sottrup, fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs, (havebrug). 425 medl.

8. Als Nørherreds Landboforening

Formand: Gårdejer Jacob Jørgensen Brandsbøl.
Kons.: Chr. Nielsen, V. Sottrup og H. Frederiksen, Nordborg, (regnsk.), fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs, (havebr.). 230 medl.

*) Samtlige husholdningskonsulenter sorterer under De sønderjydske Husholdningsforeninger.

9. Den alsiske Landboforening

Formand: Gdr. Chr. Speggers, Miang pr. Kirkehørup.

Kons.: Chr. Nielsen, V. Sottrup. Regnskabskonsulent: P. J. Hansen, Hørup. Fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs, (havebrug), fru Else Hansen, Røde-Kro, (hush.). 440 medl

10. Det blandede Distrikts Landboforening

Formand: Gdr. Niels Lund, Vester Gammelby pr. Højer.

Kons.: L. Nørgaard, Bredebro, K. P. Kristensen, Tønder, (regnsk.), fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs. Husholdningskonsulent: Frk. Snedker, Tønder 700 medl.

11. Slogs Herreds Landboforening

Formand: Gdr. Axel Petersen, Rørkær pr. Jejsing.

Kons.: Holger Behrends, Bylderup Bov, fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs, (havebrug). 400 medl.

12. Landboforeningen for Løgumkloster og Omegn

Formand: Gdr. Nis Evardsen, Løgumkloster.

Kons.: Hans Jepsen, Løgumkloster, fru Surlykke Wistoft, Rinkenæs, (havebrug). 320 medl.

13. Landboforeningen for Skærbæk og Omegn.

Formand: Gdr. P. Thyssen, Aaved pr. Frifelt.

Kons.: P. V. Johnsen, Skærbæk. 419 medl.

HUSHOLDNINGSFORENINGER

Det sønderjydske Husholdningsudvalg.

Formand: Fru Kirstine Hinrichsen, Trøjborg pr. Visby.

Fællesudvalg for nedennævnte husholdningsforeninger, som alle er tilsluttet Foreningen af jyske Landboforeningers Husholdningsudvalg:

Haderslev Amts Landbohusholdningsforening

Formand: Fru Marie Kortbeck, Anslet pr. Fjelstrup.

Konsulent: Ingrid Petersen, Haderslev.

Nr. Rangstrup Herreds Husholdningsforening

Formand: A. M. Refslund Poulsen, Bovlund pr. Branderup J.

Konsulent: Jørgine Frank-Jensen, Aabenraa.

Løgumkloster og Omegns Husholdningsforening

Formand: Fru Asta Fredsted, Landeby pr. Løgumkloster.
220 medlemmer.

Det blandede Distrikts Husholdningsforening

Formand: Fru Anne Petersen, Døstrup, Sdj.
Konsulent: Frk. Snedker, Tønder. (854 medlemmer).

Slogs Herreds Husholdningsforening

Formand: Fru Anna Rud Bentholt, Grøngaard pr. Jejsing.
Konsulent: Frk. Grethe Lund, adr.: Rens Efterskole pr.
Sl. Jyndeved, telf. 48370.
Medlemstal: 618.

*De sammensluttede Husholdningsforeninger
i Aabenraa og Sønderborg amter.*

Formand: Fru malermester Mathiesen, Broager.
Konsulent: Jørgine Frank-Jensen, Aabenraa, Flensborgvej,
telf. 21341.

HUSMANDSFORENINGER

De samvirkende danske Husmandsforeninger.

Kontor: Axeltorv 1, København V.
Formand: Husmand Lauritz Nielsen, Hundstrup pr. V. Aaby.
I bestyrelsen blandt andre: Husmand Jens P. Jensen, Vellerup
pr. Agerskov. Husmand A. Schmidt, Faverholm, O. Tandslet.
Sekretær: Kaare Milthers, København.

De samv. jyske Husmandsforeninger.

Kontor: Johs. Bjergsgade 5, Aarhus, telf. 23499.
Formand: E. Vestbo, Brosbøl pr. Tarm. I bestyrelsen: Hus-
mand A. Schmidt, Faverholm, O. Tandslet.
Sekretær: Th. Christensen, Aarhus.

De samv. sønderjyske Husmandsforeninger

Formand: Husmand Jens P. Jensen, Agerskov.
Kons.: A. Laisen, Haderslev, A. Mortensen, Gram, Erik Chri-
stensen, Løgumkloster, Mary Dahl Nielsen, Haderslev.
4749 medlemmer.

*Sønderborg Amts Husmandsforening og Kredsföreningen
Sønderjyden*

Formand: Husm. Anders Schmidt, Faverholm, O. Tandslet.
Telefon 7821
Husdyrkonsulent: Peter Nielsen, Kirkehørup. Telf. 74. Plan-
teavlskonsulent: Erik Knudsen, Broager. Telf. 258. Hushold-
ningskonsulent: Didde Danielsen, Tandslet. Telf. 7710
24 foreninger. 1700 medlemmer.

KVÆGAVLSFORENINGER

Sønderjydske Fællesledelse af Kvægavl

Formand: Gdr. Holger J. Hansen, Tinggaard pr. Aabenraa.
Kons. Jørg. Frank, Nordborg, og B. Vinge Madsen, Vojens,
11 kvægavlsforeninger, deraf 8 med kunstig sædoverføring =
45.000 køer. 95 kontrolforeninger, omfattende 3.800 besætninger
med ialt 42.000 køer.

Sønderjydske Fællesledelse for Avlen af rødt dansk malkekvæg:

Formand: Gdr. Jakob Møller, Vester Sottrup.
Kons.: Kr. Dahlgaard Jensen, V. Sottrup.
4 områder med kunstig sædoverføring, der tilsammen har
2945 medlemmer med 37.408 behandlede køer, 46 kontrolfore-
ninger med 20.606 køer.

Sønderjydske Avlsforening for sortbroget dansk malkekvæg.

Formand: Gdr. Jens Holm, Langager pr. Skodborg J.
Kons.: B. Vinge Madsen, Vojens. 170 medlemmer. 3500 køer.

DE SAMVIRKENDE JYDSKE HESTEAVLSFORENINGER

Kontor: Østergade 9, Aarhus.
Formand: Gårdejer H. Chr. Hansen, Rødbrup pr. Randers,
og næstformand: Gårdejer Mads Thuesen, Anslet pr. Fjelstrup.

FJERKRÆAVL

Fællesudvalget for Fjerkræavlen i Sønderjylland.

Arbejdsområde i samtlige sønderjydske landbo-, husmands-
og fjerkræavlerforeninger.
Formand: P. J. Buchard, Kliplev.
Konsulent: Alfred Pedersen, Nybøl pr. Hjordkær.

SLAGTERIER

De samvirkende danske Andels-Svineslagterier

Kontor: Axelborg, København V.
(Omfatter 62 andelsslagterier og 20 bi-virksomheder).
Formand: Propr. K. Røhr-Lauritzen, Demstrupgaard pr.
Sjørslev.
Sekretær: Direktør H. Behnke.

SLAGTERIER I NORDSLESVIG

Andelsslagterier

Aabenraa: Formand: Gdr. J. P. Møller, Søstgaard pr. Røddekro.
Dir: Fr. Johansen.

Graasten: Formand: Gdr. H. H. Møller, Blans Østermark.
Dir.: H. N. Skensved
Rødning: Formand: Gdr. R. Mathiasen, Stenderup pr. Rødning.
Dir.: C. J. Rübner-Petersen, Rødning
Sønderborg: Formand: Forpagter Chr. Nissen, V. Soltrup.
Dir.: O. F. Bagge.
Vojens: Formand: gdr. Jørgen Fallesen, Tørning pr. Hammelev.
Dir.: Th. Mossing Jensen.

D. L. K.

Aabenraa afdeling:

Formand: Gdr. H. Steffensen, Smedager.
Salgsleder: Gdr. V. Søndergaard, Sdr. Ønlev, Hjordkær.
Bogholderi: Aabenraa Andels-Svineslagteri.

Haderslev afdeling:

Formand: Gdr. Jakob From, Grarupgaard.
Salgsleder: Gdr. Chr. Enemark, Damgade 1, Haderslev.
Bogholderi: Formanden.

Tønder afdeling:

Formand: Gdr. Johs. Petersen, Vestermark, Abild.
Salgsledere: Jørg. Petersen, Døstrup, Nikolei Detlefsen, Højer.
Lorenz Johansen, Bredevad.
Bogholderi: V. Christiansen, Strucksallé, Tønder.

Sønderborg afdeling:

Formand: Gdr. Chr. Nissen, Vester Sottrup.
Salgsleder: Direktør O. Bagge, andelsslagteriet
Bogholderi: Sønderborg Andelsslagteri.

DE DANSKE MEJERIFORENINGERS FÆLLESORGANISATION

Kontor: Rådhuspladsen 3, Aarhus.
Formand: Propr. S. Overgaard, Højbygaard pr. Ormslev.
Sekretær: Direktør L. P. Frederiksen. I bestyrelsen: Gdr.
Chr. Speggers, Mjang pr. Kirkehørup.

De samv. jyske Mejeriforeninger

Formand: Gdr. A. L. Thomsen, Sofiesminde pr. Hvam.

Sønderjydsk Mejeriforening

Formand: Gdr. Chr. Speggers, Miang. Sekretær og kasserer:
Statsk. Johs. Jensen, Aabenraa (110 mejerier).

Sønderjydsk Smøreksporforening, Vojens

Formand: Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog pr. Skodborg. Dir.:
Sophus Thomsen, Haderslev. (49 mejerier).

Sønderjyske Landm. Andels Smøreksporfor., Sønderborg

Formand: Gdr. Chr. Speggers, Miang.
Direktør: S. Røygård Petersen, Sønderborg. (43 mejerier).

Dansk Mejeristforening

Kontor: Johannevej 10, Odense.

Formand: Mejeribest. L. Laursen, Moselund pr. Randers.

Sekretær: M. Jeppesen, Odense.

Aabenraa amtskr.: Formand: mejeribest. K. Frosch, Rødekro.

Haderslev amtskr.: Mejeribest. O. Damgaard, Øsby.

Sønderborg amtskr.: Formand: Mejeribest. T. F. Hansen,
Dybbøl pr. Ragebøl.

Tønder amtskr.: Formand: Mejeribest. P. Petersen, Løgum-
gaard, Løgumkloster.

III. Handelsorganisationerne

III. HANDELSORGANISATIONERNE

Grosserer-Societetets Komité, Børsen.

Formand: Direktør, cand. polit. C. V. Jernert, København.

Provinshandelskammeret

Formand: Konsul K. Sidenius, Nykøbing F.

Kammermedlem: Købmand Alfred Johansen, Graasten.

Sekretariat: Ved Stranden 2, København K.

Jyllands-afdeling: Ny Banegårdsgade 45, Aarhus.

Handelsforeningerne i Sønderjylland

Handelsstandsforeningerne i

Haderslev: Formand: Fabrikant M. Schaumann.

Aabenraa: Formand: Direktør M. Mortensen.

Sønderborg: Formand: Grosserer T. Møller.

Tønder: Formand: Boghandler J. N. Jepsen.

De samv. Købmandsforeninger i Danmark

Formand: Købmand J. P. Jensen, Rungsted.

Med 130 afdelinger, fordelt i 4 centralorganisationer.

Centralorg. for Jylland, fmd.: Købm. Knud Aagaard, Aarhus.

Derunder de samv. sønderjydske Købmandsforeninger.

Formand: Købmand Th. Schultz, Simmersted.

Haderslev og omegn: Form.: Henrik Sørensen, Haderslev.

Rødning og omegn: Form.: Købm. Claus Krogh, Ø. Lindet.

Toftlund og omegn: Form.: Købm. Andr. Petersen, Rangstrup.

Aabenraa og omegn: Form.: Købm. J. Agger, Aabenraa.

Graasten og omegn: Form.: Købm. W. Mortensen, Kværs pr.

Tørstbøl.

Tønder amts Købmandsforening: Formand: Købmand Chr.
Muusmann, Bylderup-Bov.

Tønder Kolonialhandlerforening: Formand: Købmand Niels
Jensen, Tønder.

Sønderborg Detailhandlerforening: Formand: Købmand C.
Degn, Sønderborg.

Sønderborg amts Købmandsforening: Formand: Købmand H.
Sievertsen, Ketting.

Brugsforeningerne

Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, hovedkontor: Njalsgade 15, København S.

Formand for bestyrelsen: Professor, dr. oecon. P. Nyboe Andersen, København. Førstedirektør: cand. polit. Ebbe Groes, København. Bestyrelsens generalsekretær: cand. jur. L. Fabricius, København. Medlem af repræsentantskabet: Gårdejer Laur. Nielsen, Buskmose pr Rinkenæs.

Handelsafdeling i Sønderborg, Kongevej 48—54.

Forretningsfører: Aage Kappel, Sønderborg.

Ialt 1922 brugsforeninger. Heraf i Sønderjylland 70 foreninger.

IV. Håndværk og industri

Håndværksrådet.

Kontor: H. C. Andersens Boulevard 20, København.

Formand: Oldermænd, skræddermester Poul Persson, R., DM. p. p., København. I bestyrelsen: Snedkermester M. Høyberg-Larsen, Aabenraa, tømrermester Chr. Jensen, Bolderslev.

Håndværker- og industriforeninger i Sønderjylland

Aabenraa Haandværker- og Industriforening. Formand: Snedkermester N. Høyberg-Larsen, Aabenraa.

Christiansfeld og omegns Haandværkerforening. Formand: Smedemester N. Holm.

Graasten Haandværkerforening. Formand: Bygmester Manner Jacobsen.

Haderslev Haandværkerforening. Form.: Murermester Johs. Hansen.

Sønderborg Haandværker- og Industriforening. Formand: Bygmester Peter Villadsen.

Tønder Haandværkerforening: Vulkanisør Rasmussen, Tønder.

Håndværkerskolen, Sønderborg: Forstander: Folmer Stevns.

V. Kreditinstitutioner

Sønderjyllands Kreditforening

Kontor: Aastrupvej, Haderslev.

Direktion: P. A. Callø, M. Thuesen.

Repræsentantskabet: Formand: fhv. borgmester Holger Fink, Aabenraa, næstformand: gdr. J. Ravn, Simmersted, gdr. M. Refslund Poulsen, Bøvlund, gdr. H. M. Boesen, Søndernæs, gdr. Hans Lyck, Varnæs, fhv. landdagsmand Nis Nissen, Aabenraa, gdr. Claus Clausen, Havnbjerg, gdr. I. H. Østergaard sen., Gabøl, gdr. H. Petersen, Iller, murermester Johs. Hansen, Haderslev, byg-

mester P. Villadsen, Sønderborg, gdr. N. Petersen, Rørkær, husmand Hans Carl Petersen, Halk, gdr. Laue Frederiksen, Sillerupgaard, købmand A. Hundevadt, Haderslev, gdr. Haakon Fink, Brændstrup, gdr. P. Heisel, Kassøgaard, købmand Chr. Muusmann, Bylderup.

Vest- og Sønderjydsk Kreditforening

Kontor: Ringkøbing.

Direktion: P. H. M. Valcur, Jens Jensen, P. Gundesen.

Formand for repræsentantskabet: Gdr. E. Puggaard, Puggaard pr. Gjørding.

Repræsentanter for Sønderjylland: Gdr. Fedder Mathiesen, Randerup, gdr. Poul Outzen, Ellum, og gdr. Peter Nielsen Pedersen, Øxlundgaard, Harreby pr. Fole.

Jydsk Grundejer Kreditforening, Herning

Direktion: Holger Jepsen, J. Møller, M. Hvirring.

Repræsentanter for Sønderjylland:

Fritz Biehl, Graasten, for Aabenraa-Sønderborg amt.

Jørgen Brodersen, Bredebro, for Tønder amt.

Hans Timmermann, Gram, for Haderslev amt.

Ny jydsk Kjøbstad-Creditforening, Aarhus

Direktion: Landsretssagfører Otto Larsen, adm. direktør, arkitekt, m.a.a., Ejnar Poulsen og exam. jur. J. Juul-Nielsen. Formand for repræsentantskabet: Landsretssagfører Karmark Olsen, Randers.

Medlem af repræsentantskabet: Konsul Jørg. M. Hansen, Aabenraa, dir. J. P. Skøtt, Haderslev, købmand Carl Borch, Tønder, og bankdirektør H. Müller-Kristiansen, Sønderborg.

Jydsk Hypotekforening

Kontor: Aarhus.

Direktion: Dir. LRS Smedegaard-Andersen, Herning, arkitekt Jep Fink, Aabenraa, landsretssagfører Holg. Nielsen, Mariager.

Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland.

Landsretssagfører Aa. Brink Jensen, adm. direktør, medlem af repræsentantskabet for Sønderjylland: Hans Iversen, Steneskær pr. Varnæs, Evald Lorenzen, Skærbæk.

Hypoteklaanefonden.

Kontor: Skibbroen 10, Tønder. Direktør: P. Hinrichsen. Bestyrelse: Dommer H. H. Stegmann, formand, og forpagter H. Linné, Møgeltønder.

Laanekassen for Sønderjylland

Kontor: Niels Juulsgade 11, København K.

Direktion: adm. dir. Olrik Jensen, overretssagfører Axel Hulegaard.

Bestyrelsen: Generaldirektør K. Korst, formand, kammerherre, dr. A. V. Karberg, fhv. bankdirektør O. Bech, direktør O. Buhl og fra Haderslev østeramt: Kreditforeningsdirektør Callø, formand, statshusm. Andreas Friis, Keldet og folketingsmand Simon From, Bygvraa. Fra Haderslev vesteramt: Gdr. Refslund Poulsen, formand, gårdejer Aage Schmidt, Faarkrog, sparekassedirektør P. K. Lyck, Rødding. Fra Aabenraa amt: fhv. borgmester Holger Fink, formand, gårdejer Chr. Christensen, Rødebro, gårdejer Kr. Philipsen, Lundtoftbjerg. Fra Sønderborg amt: Amtsrådsmedlem Anders Schmidt. Faverholm, formand, gårdejer Chr. Schmidt, Dybbøløsten, sparekassedirektør P. Blomgren, Nordborg, og amtsrådsmedlem F. Johansen, Basaa. Fra Tønder amt: Sparekassedirektør V. Beyer, Tinglev, fhv. landstingsmand Alfred Kristensen, Bylderup Bøv.

Landeværnet

Kontor: Tinglev.

Formand: Gdr. Hans Andersen, Kongsbjerg. Sekretær gdr. Kr. Philipsen, Lundtoftbjerg. Forretningsfører: V. Beyer, Tinglev.

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

JAGTTABEL

PATTEDYR

Må jages hele året:

Egern, grævling, husmår (skovmår er totalfredet), hvaler, ilder, kanin, muldvarp, odder (på øerne dog fredet fra 1. marts til 31. juli), ræv, sæler og væseler.

Må jages til følgende tider:

Råbuk og sikahjort	15. maj til 14. juli og 1. okt.—31. dec.
Dåhjort og kronhjort	1. sept.—28. febr.
Hare	1. okt.—18. dec.
Rå og sikahind	1. okt.—31. dec.
Dåhind, kronhind og disses kalve ..	1. okt.—28. febr.

Totalfredet:

Elsdyr, pindsvin, skovmår og flagermus.

FUGLE

Må jages hele året:

Gråspurv, husskade, krage, råge og alle vildgæs (undtagen bramgås og kanadisk gås, der er totalfredet, samt grågås, der kun må jages fra 1. august—31. december).

Må jages til følgende tider:

Fiskehejre	1. juli—31. dec.
Havmåger og skarver	1. aug.—30. april
Blisgås	1. aug.—31. dec.
Regnsponer	1. aug.—31. dec.
Svømmcænder (undtagen gravand, der er totalfredet), grågås, huldue, ringdue, skovskade, vade-fugle (undtagen fiskehejre, klyde, præstekraver, rørdrum, skehejre, skovsneppe, stenvender, storke, trane og trapper) samt vandhøns	1. aug.—31. dec.
Måger (undtagen havmåger) og tafeland	1. aug.—31. jan
Duehøg, spurvehøg og musvåge (alle andre rovfugle er totalfredet)	1. nov.—31. marts
Ederfugl	1. sept.—31. jan.

Dykænder (undtagen ederfugl, der kun må jages fra 1. sept. til 31. jan., rødhovedet and, der er totalfredet, skalleslugere, der kun må jages fra 18. sept. til 31. jan. og taffeland, der kun må jages fra 1. august til 31. jan.)	1. sept.—28. febr
Agerhøne, grouse og vagtel	18. sept.—1. nov.
Urhane (hønen er totalfredet)	18. sept.—31. dec.
Alkefugle, allike, hvepsevåge, kjoever, lappedykkere, lommer, alm. musvåge, skalleslugere, stormfugle, sjægger, solsort og andre drosler	18. sept.—31. jan.
Skovsneppe	24. sept.—7. april

Totalfredet: Bramgås, gravand, gøg, kanadisk gås, klyde, præstekraver, ravn, samtlige rovfugle, der ikke er nævnt forud, altså alle falke (undt. vandrefalk), fiskeørn, glenter, gribbe, vintermusvåge og ørne; dernæst rødhovedet and, rørdrum, skehejre, spætter, stenvender, steppehøne, storke, sule, svaner, tern, tjurhane og -høne, trane, trapper, turdeldue, ugler, urhøne og vendehals.

Desuden er alle i jagtloven ikke særlig nævnte fugle totalfredet.

Dykænder samt andre fugle og pattedyr (undt. sæler) må fra motorbåd ikke jages fra 31. maj—1. oktober og i Øresund overhovedet ikke hele året.

Iøvrigt henvises til meddelelserne i »Dansk Jagttidende«.

FREDNINGSTIDER FOR FERSKVANDSFISK

Gedde	40 cm	ingen
Laks	40 cm	1. okt.—31. marts
Havørred	40 cm	1. novbr.—31. jan.
— (i laksevande)	40 cm	1. okt.—31. marts
Sjørred	40 cm	1. novbr.—31. jan.
Bækørred	25 cm	1. novbr.—31. jan.
Sandart	40 cm	1. maj—31. maj
Ål	34,5 cm	ingen
Helt og Snæbel	35 cm	15. novbr.—14. dec.
Krebs, hun	9 cm	1. okt.—31. juli
— han	9 cm	1. okt.—31. marts

For fisk af nedennævnte art er fastsat følgende mindstemål,
regnet fra snudespids til halefynnens spids (totallængde).

Al	345	mm
Laks	400	mm
Havørred	400	mm
Helt	350	mm
Snæbel	350	mm
Gedde	400	mm

PORTO-TAKSTER

INDLANDET

Breve indtil 50 gr.,	frankerede	30 øre
over 50—250 gr.	—	40 »
over 250—1 kg	—	80 »
Brevkort, enkelte	—	20 »
med betalt svar	—	40 »
Tryksager indtil 50 gr.		12 øre
over 50—250 gr.		20 »
over 250 gr.—1 kg		60 »
do. indtil 7 kg, alene indeholdende reliefskrift til brug for blinde er portofrie.			
Vareprøver og blandede forsendelser			
indtil 50 gr.	frankerede	12 øre
50—250 gr.	—	20 »
250—500 gr.	—	60 »

Brevpakker indtil en vægt af 1 kg koster 60 øre. 45×20×10 cm
Rulleform 45×15 cm. *Må ikke indeholde skriftlige med-
delelser. Skal påtegnes »brevpakke«.*

For anbefaling af breve, brevkort, tryksager, vareprøver og
blandede forsendelser betales yderligere 50 øre; anbe-
falede forsendelser skal forudfrankeres.

»Søndagsbreve«. Foruden den almindelige porto erlægges 30
øre. På konvolutten skal der stå: »Søndagsbrev« og den
forsynes med diagonalkryds.
Søndagsbreve udbringes *kun i postkontorenes by-
distrikter* og ved enkelte postekspeditioner.

Værdibreve, beløb indtil 1000 kr.	70 øre	}	+ brevporto
Beløb 1000—2000 »	80 »	}	som ovenfor an- ført for breve af samme vægt
Beløb 2000—3000 »	90 »	}	
Beløb 3000—4000 »	100 »	}	
o. s. fr. 10 øre mere for hvert 1000 kroner.			

Pakker. Største vægt 50 kg, største mål som regel ikke over
1½ m i nogen retning (rulle- eller stangform 2 m),
største rumfang 1 m³.

	Fjernzone- porto	Nærzone porto
indtil 1 kg	80 øre	70 øre
over 1—3 »	100 »	70 »
» 3—5 »	120 »	90 »
» 5—6 »	170 »	170 »
for hvert kg mere, yderligere	50 »	50 »

Nærzoneporto anv. inden for hvert af følg. områder:

Sjælland med Møn og Lolland-Falster med omliggende øer —
— Bornholm — Fyn med omliggende øer.

Jylland er delt i 6 zoner ved linier fra øst til vest; der gælder her nærzoneporto, når afsendelsesposthus og adresseposthus enten er beliggende i samme zone eller i 2 nabozoner. Endvidere har Fyn med omliggende øer og de to sydligste zoner i Jylland indbyrdes nærzoneporto. Læsø har samme nærzoneporto som Frederikshavn, Anholt som Grenaa og Samsø som Aarhus. Zonefortegnelser for Fyn og for Jylland fås ved henvendelse på posthusene.

Pakker med angiven værdi: Vægtporto som for almindelige pakker + værdiporto 70 øre for det første 1000 kr. af værdien og 10 øre for hvert 1000 kr. mere.

For *anbefaling* af pakker betales yderligere 50 øre; anbefalede pakker skal forudfrankeres.

Ilpakker: Foruden den sædvanlige porto 2 kr. mere for hver 5 kg eller dele deraf.

<i>Postanvisninger.</i>	Beløb indtil 10 kr.	40 øre
	» 10—100 »	60 »
	» 100—300 »	70 »
	» 300—1000 »	80 »

Indbetalingskort (Giro)

<i>Postopkrævninger.</i>	Beløb indtil 25 kr.	90 øre
	» 25—100 »	100 »
	» 100—300 »	110 »
	» 300—1000 »	150 »
	beløb over 1000 til 2000 kr.	225 »

På *postgiroblanketter* indtil 1000 kr. samme takst som ovenfor.
Over 2000—10.000 kr. 60 øre mere for hver overskydende 1000 kr. eller del deraf.

Ekspresudbringning

	i det indre ekspresdistrikt	i det ydre ekspresdistrikt
Pakker	150 øre pr. 5 kg	6 kr.*)
Andre forsendelser	100 øre	5 »

*) Kun af vægt indtil 5 kg.

For udbringning mellem kl. 21,30 og 7 betales det dobbelte.

UDLANDET

	Finland, Island Norge og Sverige	Øvrige udland	
Breve indtil 20 g	30 øre	60 øre	Største vægt
250 g	40 »	pr. overskydende	2 kg
500 g	80 »	20 g 35 øre	
Breve over 500 g takseres som til øvrige udland efter <i>hele</i> vægten.			
Brevkort, enkelte	20 øre	35 øre	
m. svar	40 »	70 »	
Tryksager, indtil 50 g	12 »	pr. 50 gr. 12 »	
»	250 g 20 »		3 kg
»	1000 g 60 »		(en enkelt bog dog 5 kg)

Særlig grænseporto*) til Tyskland. Brevkort og breve indtil 20 gr.: 30 øre.

Udlandspakketakster: Spørg postkontoret.

Banepakker.

Enkelte stykker ilgods af indtil 25 kg's vægt befordres uden fragtbrev mellem alle jernbanestationer og billetsalgssteder samt flere dampskibsselskabers anløbspladser, når de er påklæbet banemærker, som nedenstående skema viser:

Pakker og vægt		Befordringsafstand	
		under 120 km	mindst 120 km
	indtil 5 kg 90 øre	120 øre
over 5 kg	» 10 » 150 »	200 »
» 10 kg	» 15 » 200 »	275 »
» 15 kg	» 20 » 250 »	350 »
» 20 kg	» 25 » 300 »	425 »

*) Om grænseportoområdets udstrækning spørg postkontoret.

Drægtigheds-kalender

Finder parring sted	kan fødslen ventes hos			Finder parring sted	kan fødslen ventes hos		
	hoppe	ko	so		ko	får	so
1. 1.	2. 12.	7. 10.	23. 4.	1. 7.	7. 4.	30. 11.	23. 10.
5.	6.	11.	27.	5.	11.	4. 12.	27.
9.	10.	15.	1. 5.	9.	15.	8.	31.
13.	14.	19.	5.	18.	19.	12.	5. 11.
17.	18.	23.	9.	17.	23.	16.	9.
21.	22.	27.	13.	21.	27.	20.	13.
25.	26.	31.	17.	25.	1. 5.	24.	17.
29.	30.	4. 11.	21.	29.	5.	28.	21.
2. 2.	3. 1.	8.	24.	2. 8.	8.	1. 1.	24.
6.	7.	12.	28.	6.	12.	5.	28.
10.	11.	16.	2. 6.	10.	10.	9.	2. 12.
14.	15.	20.	6.	14.	20.	13.	6.
18.	19.	24.	10.	18.	24.	17.	10.
22.	23.	28.	14.	22.	28.	21.	14.
26.	27.	2. 12.	18.	26.	2. 0.	25.	18.
2. 3.	3. 2.	8.	24.	30.	6.	29.	22.
6.	7.	12.	28.	3. 9.	9.	2. 2.	25.
10.	11.	16.	2. 7.	7.	13.	6.	29.
14.	15.	20.	6.	11.	17.	10.	3.
18.	19.	24.	10.	15.	21.	14.	7.
22.	23.	28.	14.	19.	25.	18.	11.
26.	27.	2. 1.	18.	28.	29.	22.	15.
30.	2. 3.	6.	22.	27.	8. 7.	26.	19.
3. 4.	5.	9.	25.	1. 10.	7.	1. 3.	23.
7.	8.	13.	29.	5.	11.	4.	27.
11.	12.	17.	3. 9.	9.	15.	8.	31.
15.	16.	21.	7.	13.	19.	12.	5. 2.
19.	20.	25.	11.	17.	23.	16.	9.
23.	24.	29.	15.	21.	27.	20.	13.
27.	28.	3. 2.	19.	25.	31.	24.	17.
1. 5.	2. 4.	7.	23.	29.	4. 8.	28.	21.
5.	6.	11.	27.	2. 11.	8.	1. 4.	24.
9.	10.	15.	1. 9.	6.	12.	5.	28.
13.	14.	19.	5.	10.	16.	9.	3. 3.
17.	18.	23.	9.	14.	20.	13.	7.
21.	22.	27.	13.	18.	24.	17.	11.
25.	26.	2. 3.	17.	22.	28.	21.	15.
29.	30.	6.	21.	26.	2. 9.	25.	19.
2. 6.	3. 5.	9.	24.	30.	6.	29.	28.
6.	7.	12.	28.	4. 12.	10.	3. 5.	27.
10.	11.	16.	2. 10.	8.	14.	7.	31.
14.	15.	20.	6.	12.	18.	11.	4. 4.
18.	19.	24.	10.	16.	22.	15.	8.
22.	23.	28.	14.	20.	26.	19.	12.
26.	27.	2. 4.	18.	24.	30.	23.	16.
30.	31.	6.	22.	28.	4. 10.	27.	18.

Beregningsskema: Hoppe 336 dage (÷ 1 måned + 1 dag)
 Ko 280 dage (÷ 3 måneder + 6 dage)
 Får 153 dage (+ 5 måneder)
 So 114 dage (+ 3 måneder, 3, uger og 1 dag)

1 måned = 30,5 dage.

MARKEDSFORTEGNELSE 1958

Vejle amt.

Blaahøj, 9. sept. heste.

Brande, 4. marts, 1. april, 6. maj, 25. juli, 2. sept. og 14. nov. heste.
Egtved, 28. april og 2. okt. heste.

Give, 18. febr., 18. marts, 25. april, 11. juli, 5. sept., 23. okt. og 20. nov. heste. Hver tirsdag marked med kreaturer.

Jelling, 23. sept. heste.

Kolding, hver tirsdag eksportmarked med heste og kreaturer.

Vejle, hver mandag eksportmarked med kreaturer; 6. febr., 10. og 24. april og 25. sept. heste.

Ringkøbing amt.

Dalager, 9. april, 28. aug. og 10. okt. heste.

Herning, 8. jan., 7. febr., 7. marts, 8. april, 6. maj, 27. juni, 19. juli, 29. aug., 3. okt., 7. nov. og 10. dec. heste. Torvedag hver tirsdag og lørdag, grisemarked hver torsdag. Hver tirsdag eksportmarked for kreaturer.

Holstebro, hver mandag eksportmarked for kreaturer. Hver torsdag marked for tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg og grisemarked, 10. jan., 14. febr., 21. marts, 18. april, 7. maj, 12. juni, 25. juli, 11. sept., 10. okt. og 21. nov. heste samt tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.

Lemvig, hver torsdag marked for heste og kreaturer.

Skjern, 13. febr., 17. marts, 25. juli og 11. nov. heste. Hver onsdag marked for heste og kreaturer. Hver lørdag marked for tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.

Tarm, 22. april, 10. sept. og 8. okt. heste samt tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.

Ulfborg, 23. april, 27. aug. og 9. okt. heste og tuberkulosefrit samt kastningsfrit levkvæg.

Videbæk, 3. marts, 25. april, 25. aug. og 17. okt. heste.

Vinderup, 29. april og 1. okt. heste.

Ribe amt.

Brørup, hver mandag marked for heste og kreaturer. 8. marts, 1. maj og 25. sept. heste.

Bække, 14. maj og 19. sept. heste.

Esbjerg, hver mandag eksportmarked med kreaturer.

Grindsted, 13. marts, 24. april, 8. maj, 25. juni, 26. juli, 4. sept., 14. okt. og 15. nov. heste. Hver mandag marked for heste og kreaturer. 24. jan., 28. marts, 25. april, 11. juli, 26. sept., 24. okt., tuberkulose- samt kastningsfrit levkvæg. Torvedag samt grisemarked hver torsdag.

Holsted, 6. jan., 10. april, 25. aug. og 12. nov. heste og kreaturer.

Ribe, 14. marts, 18. april, 3. maj, 1. aug., 12. sept., 10. og 24. okt. og 14. nov. marked med heste og tuberkulose- samt kastningsfrit levkvæg. Hver mandag marked for kreaturer.
Varde, 9. og 23. jan., 13. og 27. febr., 13. og 27. marts, 2., 10., 17. og 24. april, 1. og 14. maj, 12. juni, 10. juli, 14. aug., 4. og 18. sept., 2. og 16. okt., 6. og 20. nov. samt 11. dec. heste og tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg. Torvedag hver torsdag.
Vejen, 16. april, 27. juni og 10. sept. heste.
Vorbasse, 5. april, 24. juli og 13. okt. heste.
Ølgod, hver mandag heste og kreaturer.

DE SØNDERJYDSKE LANDSDELE

Haderslev amt.

Gram, 14. maj, 16. juli og 15. okt. heste samt tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.
Haderslev, hver mandag eksportmarked med kreaturer. Hver mandag grisemarked.

Aabenraa amt.

Aabenraa, hver tirsdag eksportmarked med kreaturer. 18. febr., 15. juli og 16. dec. heste.
Hellevad, 7. maj og 8. okt. tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg og heste.
Kliplev, 10. april og 11. sept. heste samt tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.

Sønderborg amt.

Sønderborg, hver tirsdag eksportmarked med kreaturer.
Skovby (Als), 26. sept. heste.

Tønder amt.

Arnum, 5. maj og 8. okt. heste samt tuberkulose- og kastningsfrit levkvæg.
Løgumkloster, 18. marts, 17. juni samt 19. aug. heste.
Rømø, fåremarked, 16. august (afholdes hvert år 3. lørdag i aug.)
Skærbæk, hver onsdag marked med heste og kreaturer.
Tønder, hver tirsdag eksportmarked med kreaturer.

Andelsbanken

A. m. b. A.

Aabenraa — Telefon 2 14 55

Haderslev — Telefon 2 13 13

Jels — Telefon 49

Vamdrup -- Telefon 310

Vojens — Telefon 4 12 56

*Alle
bankforretninger
udføres
for såvel
andelshavere
som
ikke-andelshavere*

I N D H O L D

<i>Kelvin Lindemann: Hjem til Gaarden</i>	1
<i>Martin N. Hansen: Rejsen</i>	13
<i>Cai M. Woel: Lines lykkelige jul</i>	21
<i>Martin N. Hansen: Fjernsyn</i>	39
<i>L. Barløse: Tro som guld</i>	42
<i>Marie Dorothea Boesen: En Soldat fra 1848</i>	46
<i>Poul Hansen: Ved gadekæret</i>	51
<i>Inge Margrethe: Fo'vondring</i>	63
' ' Lild Bro'e	63
<i>Marie Brodersen: Stednavne fortæller eventyr</i>	64
M i n d e o r d:	
<i>M. Refslund Poulsen: Hans Hansen, Aabenraa</i>	70
<i>N. P. Nielsen: Maren Sørensen, Valsbøl</i>	72
<i>Kai Edv. Larsen: Svend Anker Hanssen, Nørremølle</i>	74
<i>Ingeborg Refslund Thomsen: Magdalene Moos</i>	76
<i>L. P. Chr.: Andreas M. C. Holst, Flensborg</i>	78
<i>Gustav Lindstrøm: Andreas Lorenzen, Vestre Mark</i>	79
<i>Nicolai Svendsen: Niels Madsen Carlsen, Nordby</i>	80
<i>L. P. Chr.: A. C. Steenholdt, Flensborg</i>	82
<i>Marie Boesen: Hans Lund, Københoved</i>	83
<i>K. M. G.: Anders L. Skov, Bevtoft</i>	84
<i>Jens Holdt: Enne Madsen Gantzel, Bredebro</i>	86
<i>Frederik Heick: Kristian Petersen, Rørkær</i>	87
<i>Ingeborg Refslund Thomsen: Christian Lassen, Kegnæs</i>	89
<i>N. P. Nielsen: Jes Michelsen, Jejsing</i>	90
<i>Jes Christiansen: H. H. Jessen, Peberbjerg</i>	92
Regering og Folketing	94
Nationale foreninger og institutioner	95
Erhvervs-institutioner og organisationer	102
Jagtabel	113
Porto-takster	116
Drægtighedskalender	119
Markedsfortegnelse	120
Kendingsbogstaver for motorkøretøjer	124
Det danske kongehus (se efter kalendarium)	

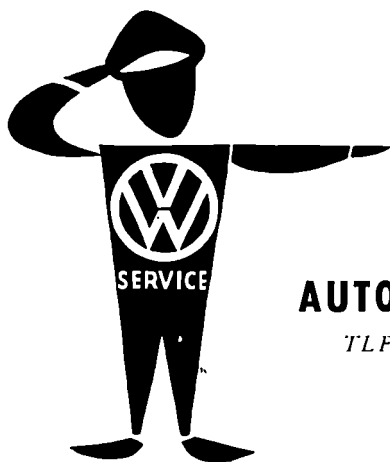
Kendingsbogstaver for motorkøretøjer

K	København		R	Skanderborg amt
A	Københavns amt		S	Thisted »
B	Frederiksborg »		T	Viborg »
C	Holbæk »		U	Aalborg »
D	Haderslev »		V	Randers »
E	Sorø »		X	Aarhus »
H	Præstø »		Y	Vejle »
J	Bornholms »		Z	Ribe »
L	Maribo »		Æ	Sønderborg og Tønder »
M	Odense »		Ø	Ringkøbing »
N	Aabenraa »		FØ	Færøerne »
O	Svendborg »		DK	nationalitets- bogst. for Danmark
P	Hjørring »			

Udenlandske motorkøretøjer, der ikke i hjemlandet er internationalt indregistreret, forsynes med dansk kendingsbogstav, udført i rødt med en smal hvid kant, ved indkørsel her i landet. Nummeret er hvidt på sort bund, og kendingsbogstavet er det som hører hjemme i den jurisdiktion, hvor køretøjet indføres.

Automobil- og cyklelygternes tændingstider

er fra ½ time efter solnedgang til ½ time før solopgang samt i tæt læge.

AUTOMOBILHUSET

TLF. 23464 — 23465

AABENRAA

MARTIN A. HANSEN:

Af Folkets Danmarkshistorie

Seks kapitler fortalt for ungdommen

Før sin død fortalte Martin A. Hansen i skoleradioen nogle historier om det ældste Danmark, om vore forfædres liv og livssyn, som blev aflyttet ikke bare af den skoleungdom, udsendelserne var beregnet for, men af tusinder af Martin A. Hansens voksne læsere. Disse radiofortællinger samles nu i en bog, og til dem slutter sig et par kapitler af Danmarks ældste historie, fortalt ved forskellige lejligheder for ungdommen. Foruden indledningen »Folkets Danmarkshistorie« — som er for de voksne — bringer bogen ialt seks afsnit, rækkende fra jægerens tid i ældre stenalder til middelalderen, da jyske lov blev til. Hvert afsnit er illustreret med ypperlige fotografier af de danske egne og fortidsminder, som teksten omtaler. Bedre introduktion til et stort forfatterskab for unge læsere kan næppe tænkes. Rigt illustreret. Fås i alle boglader.

GYLDENDAL

BØGER

for Sønderjyder . . .

Jacob Kronika:

Lys i Vinduet

Slesvigske Dagbogsblade fra Berlin 1933-39
206 sider kr. 14,75

M. Refslund Poulsen:

Erindringer I

Opgangstider i Nordslesvig
387 sider kr. 12,75

· M. Refslund Poulsen:

Erindringer II

Genforeningen i Nordslesvig
336 sider kr. 15,75

M. Refslund Poulsen:

Minder

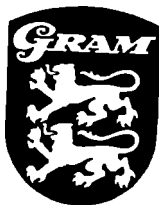
Person- og Folkelivsskildringer fra Nordslesvig
292 sider kr. 7,75

Johs. Hoffmeyer og Bent A. Koch (red.):

Sydslesvig i tekst og tal

En håndbog — 104 sider, ill., kr. 6,75

— DET DANSKE FORLAG —

I MERE END 50 ÅR

Specialfabrik for
køleanlæg og iskremmaskiner

BRØDRENE
GRAM A/S
VOJENS

Grænselandets sang,

grænselandets liv —

det møder De i

Tydske Tidende

Aabenraa

**LANDBRUGSMASKINER
og REDSKABER**

til heste og traktor leveres altid bedst og billigst fra

Dansk Maskinoplæg A/S

Jørgen M. Hansen

Aabenraa - Telf. 22044 - Nørreport 3

Største lager af alle slags reservedele i Sønderjylland

C. BORREGAARD NIELSEN

Haderslevvej 8, Aabenraa, tlf. 22950 - 22815 (overfor Folkehjem)

Mejeriartikler . Tekn. forretning

Statsanstalten for Livsforsikring

Hovedagenturet for Aabenraa

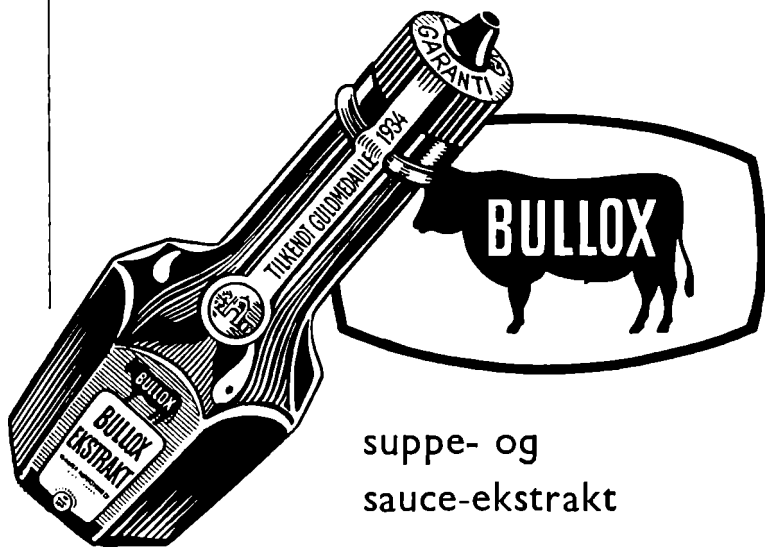
v/ Hans Martin Hansen

Vestergade 12

Telf. 225 88

*... prøv den nye, fikse
husholdningsflaske med*

BULLOX

suppe- og
sauce-ekstrakt

-flere og flere bruger **BULLOX**

Central-Mejeriet, Aabenraa

anbefaler sine 1. kl.s produkter

Palo

PLANTEMARGARINE

Forlang den hos

Deres købmand . . .

Aabenraa Margarinefabrik

Telefon 22469

J. P. Top's Eftf. A/S

Aabenraa

Telefon 2 13 63* — grundlagt 1897

Jern og stål

Smedeartikler

Landbrugsredskaber

Centralvarme- og

Sanitets-artikler

Moderne briller leveres efter lægerecept

Leverandør til sygekassen

Carl A. Lassen

Urmager og guldsmed. Nørreport 20, Aabenraa. Telf. 2 30 58

**At sidde godt og
ligge vel kræver
møbler fra**

JENSEN & LARSEN

INDEHAVER N. HØYBERG-LARSEN

STOREGADE 5, AABENRAA

Den Nordslesvigske Folkebank

Aktieselskab

Oprettet 1872

A A B E N R A A

Telefon nr. 2 12 22 (5 linier)

Aktiekapital	kr. 1.000.000,00
Reserver	ca. kr. 2.000.000,00

Afdelinger:

Bolderslev	Telefon 4 65 26
Felsted	Telefon 4 06 09
Hellevad	Telefon 4 93 13
Varnæs	Telefon 8 01 45
Hjordkær	Telefon 6 65 21
Krusaa	Telefon 7 15 49
Padborg	Telefon 7 33 33
Røde Kro	Telefon 6 22 16
Løjt Kirkeby	Telefon 4 21 27

LANDBRUGSMASKINER

Køb Deres maskiner, hvor De
kan få Deres reservedele —

Indhent tilbud fra

ALFRED PAULSEN A/S

Ramsherred 1

AABENRAA

Telf. 2 39 73

Aabenraa
Andels-Svineslagteri

Telefon 2 39 23

Cimbria

Tømmerhandel — Aktieselskab

Telefon 2 20 00*

Aabenraa

HARALD BO BOJESENS BOGHANDEL

TELF. 23352 og 23353

AABENRAA

C. F. Rosenvold

SADELMAGER

Søndergade 6

AABENRAA

Telefon 2 21 16

Magasin *Brød. Andersen* **AABENRAA**

C. C. Rode Grundlagt 1855 - Indehaver Chr. Rode
JUVELER og GULDSMED

Storegade 28 - AABENRAA - Telf. 2 22 60

Stort lager i guld-, sølv-, tin- og nikkelvarer

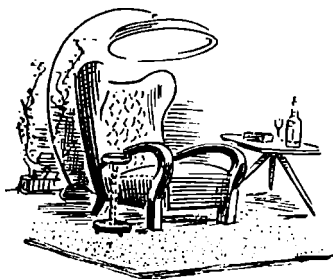
Landbrugsbøger — Regnskabsbøger — Faglitteratur

PETER N. ANDRESEN

B o g h a n d e l

AABENRAA

Telefon 2 20 69

Har De en **hyggekrog**,
hvor De rigtig kan
slappe af efter dagens
arbejde?

Hviler De ordentlig i
Deres **senge**, og giver
Deres øvrige møbler
Deres sind ro og hvile?
Det er meget vigtigt i
vor forjagede tid at
have et harmonisk sted
at trække sig tilbage
til —

Lad

J. Skovs Møbellager — v. Th. Iversen — Aabenraa
hjælpe Dem med at montere Deres hjem med

møbler, De kan li'
fra Nybro nr. 1 0

Mangler De kontorartikler og kontormaskiner?

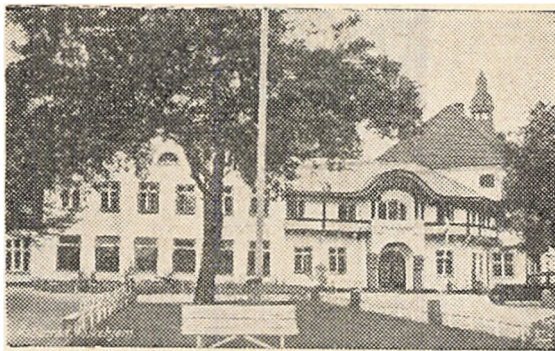

Asmus Schultz
William Boje's Eftf
Grundlagt 1905

Aabenraa - Telefon 2 35 26

har det hele!

HOTEL OG RESTAURANT *Folkkehjem*

J. Hinrichsen . Aabenraa . Telf. 228 48

„CERES”

Korn- og Foderstofforretning . Aktieselskab

Aabenraa - Telefon 2 13 21*

Vi har det største udvalg i imiteret gulvbelægning i metermål, afmålte tæpper, løbere i flere bredder, voks-dug for enhver smag, gulvmåtter i alle størrelser, og gælder det tapet, er dette også vort speciale.

NIELS A. NIELSEN & SØN

Tapet- og farvehandel.

Indeh. H. H. Nielsen.

Ramsherred 10

AABENRAA

Telf. 2 31 28

Radioapparater - lysekroner og elektriske artikler

Lorenz Hansen jr.

AABENRAA

TELEFON 2 21 38

Det NYE fra . . .

Hoffgaard
AABENRAA

Grundlagt 1844

Gælder det TRICOTAGE — så

Sønnichsens Varehus

Storegade 13

Aabenraa

Telf. 2 27 09

J. Thorsmark

Indeh.: Brdr. Thorsmark

Aabenraa

Telefon 2 26 23

Guld- og sølvvarer

Ure og optik

Briller leveres efter

lægerecept

Jasmunds

Kiosker og Papirhandel

Telefoner 2 28 12 - 2 22 44 - 2 28 88 - 2 28 09

AABENRAA

HERRE *Magasin* ★ ★ ★
CHR · J · CHRISTIANSEN

AABENRAA . TELEFON 22405

A/S Sønderjydsk Frøforsyning

Frøavl og frøhandel

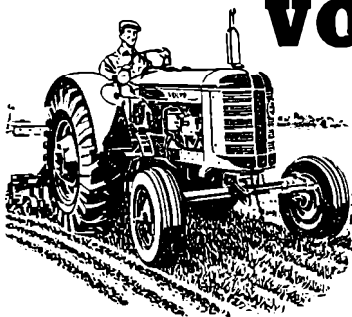
Klinkbjerg 1

Aabenraa

Telf. 2 30 47

KONTOR - LAGER - RENSERI

Antager avlere af kløver-, græs- og roefrø. Fordelagtige vilkår. Sælger markfrø af de bedste, i forsøgene fastslåede sorter og stammer. Samtlige leveringer underkastes statsfrøkontrollens selvvirkende kontrol.

VOLVO T 24/25

har 2,2 l motor - vægt 1550 kg.
- her er den rigtige vægtfor-
deling i forhold til motorkræf-
terne.

Derfor: Står den fast - Ingen
hjulslip - Lavt benzinforbrug.

Landbrugets vigtigste faktor
afgjort en VOLVO traktor!

Eneforhandler for Sønderjylland:

Udenfor kontortid teli. 21337

HUSK! at alt i herrekonfektion, arbejdstøj, skotøj og gummistøvler til damer og herrer køber De BEDST og BILLIGST hos

Christian Jacobsen
Herre Garderobe & Sko

Søndertorv. Tlf. 22356. Aabenraa

Chr. Nissen
URI-OPTIK
REPARATION
TEMPUS

Vestergade 29

Telf. 2 35 20

Aabenraa

Det store udvalg
til de små priser

Anton Nielsen

Søndergade 7 - Aabenraa - telf. 2 23 27

ENESTE SPECIAL-HVIDEVARE- og
UDSTYRSFORRETNING på pladsen

A. Weibeck
AABENRAA
Telf. 13480

Specialforretning i
tobaksvarer
og spirituoser

Stort udvalg i
piber

Alt i ISENKRAM og SPORT

Andr. Petersen
♂

Aabenraa

COLOSSEUM

Telf. 2 32 21

Graasten

Magasin du Nord

Alfred Johansen

Graasten — Telefon *5 16 74

Uldall-Jessen

Graasten - Telefon 5 10 56

Alt i manufaktur

Graasten Bank

Telefon 5 14 15 (5 lin.)

med afdelinger i Padborg, Krusaa, Kliplev,
Ullerup, Bovrup, Egersund og Holbøl

UDFØRER ALLE BANKFORRETNINGER

J. LAUSTEN

Isenkram - Glas - Porcelæn - Dukkevogne

Telefon 5 10 44 - Graasten

Graasten Bog- og Papirhandel

v./ Chr. L. Thiesgaard

Nygade 1

Graasten

det er dog stadig
den bedste

Andreas M. C. Holst's
Efterflg., Graasten

Carl C. Biehl

Graasten

Telf. 5 10 16 - 5 10 17

PAPIR EN GROS - BOGTRYKKERI

BØGER - PAPIR - FYLDEPENNE

N. C. BOCKS BOGHADEL

yens ældste

TELEFON 51234

FOLMER BERENTZEN

GRAASTEN

FOTO - KONTORARTIKLER - LYS

Helmer & Jørgensen

Sønderborg - Nordborg

Bedste indkøbssted for manufakturvarer,
konfektion, udstyr, herre- og drengebeklædning

Axel Helmer

Kongelig hofleverandør

Telefon * 2 37 77

Isenkram - Glas - Porcelæn

Jørgen Otsens Bogtrykkeri

Kastanieallé - Sønderborg - Telefon 2 29 69

Andreas Clausen

Bog- og kunsthandel - Sønderborg - Telefon 2 38 00

Bøger i stuen — Kunst på 1. sal

Den Danske Landmandsbank

Hypotek- og Vekselbank

Aktieselskab

Sønderborg afdeling

ALLE BANKFORRETNINGER UDFØRES

A/S **BROK & CO.**

Sønderborg - Telefon * 2 31 76

BYGGEMATERIALER og STØBEGODS

Alsisk

Frøavl A/S

Sønderborg

KONTOR - LAGER - RENSERI og TØRRERI
Frøsalg af de bedste stammer under statsfrøkontrollens
selvvirkende kontrol — Pålidelige avlere antages af
mark- og roefrø. — Endvidere tegnes avl af rapsfrø m. m.

Henvendelse til kontoret, telefon 2 36 18,
eller til konsulent Fr. Slipsager, telefon Sønderborg 2 41 66

KØB GODT — KØB BILLIGT — KØB HOS

Hans Hansen & Co. ^A/_S

SØNDERBORG

Det førende handelshus

Kulhandel Aktieselskab

SØNDERBORG

Telefon 2 21 41 (fl. linier)

J. H. Kock ^A/_S

Sønderborg

Grundlagt 1897 - Telefon 2 30 31 (fl. lin.)

Manufaktur

Udstyr

Trikotage

Tøj til hele familien

MAGASIN
JØRGEN ANDERSEN A/S

... det betaler sig

Telf. 2 1945

Sønderborg

Haderslev - Vojeus

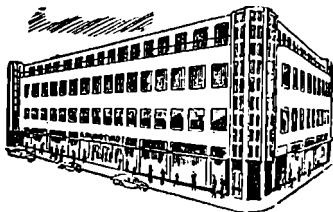
Haderslev Kul- & Koks-Kompagni A/S

AKTIESELSKAB

Kulimport — Shell brændselolie

Telefon 22012 (3 lin.)

Kontor: Nørregade 27

Når De vil
spare penge

bør De købe Deres manufakturvarer, trikotage, skotøj hos

A. Hundevadt - Haderslev

Landsdelens stormagasin

Aktieselskabet »HANSBORG«

Haderslev

Trælast

Kul, koks og briketter

Holm & Molzen $\frac{1}{5}$

Haderslev

Telefon 23701 (3 lin.)

H. O. Knudsen

1. klasses skotøjsreparationsværksted

Jomfrustien 2

Haderslev

Aut. værksted for ortopædisk fodtøj

Haderslev Bys Spare- og Laanekasse

Nørregade 32 — Telf. 21122

udfører alle slags sparekasseforretninger

Carl Nielsens Boghandel

Grundlagt 1765

Nørregade 25

Haderslev

Telefon 22371

Paul Christiansen & Søn

BYGNINGSARTIKLER

Haderslev

Telefon 23570

J. B. Jørgensen

Telefon 22729 — Haderslev — Telefon 22729

GARN OG TRIKOTAGE

V. Fahrendorff & Søn

GULD — SØLV — URE — OPTIK

Nørregade 20

Haderslev

Telefon 22644

Ole Jensen's bageri

anbefales

Gaaskærgade

Haderslev

Telefon 22670

Filial: Hjortebrovvej — Telf. 22433

Haderslev Amts Sparekasse

Gravene 7

Telefon nr. 22544

Indlån:

modtages til bedst mulig forrentning

Udlån:

hypoteker, håndpant, kaution, kassekreditter

RESERVERET

Michelsen & Jacobi

Haderslev

Telefon *21014

Skab en

KONTAKT...

tal med os om oprettelse af en konto for pristalsreguleret aldersomsparing og opnå den store skatteletelse...

HADERSLEV BANK
Aktieselskab

Sparekassen for Haderslev Byes Omegn

(Hjørnet Gravene-Nørregade)

modtager indskud til højeste forrentning på folio

Indlån på opsigelse

Afdeling »Egne Hjem« — Afdeling for skolesparekasser
Som gaver ved hjemmets fester (dåb, fødselsdag og
konfirmation) anbefales sparekassebøger i pragtbind

Hotel Norden

Store og små selskabslokaler

Nyd maden i smukke omgivelser — Moderne værelser

Telefon *24030

ALPINA

PETER HENNINGSEN

Haderslev - Telefon 22169

URE, GULD- og SØLVVARER

Julius Nielsen - Vojens

Korn — Foderstoffer — Kunstgødning — Trælasthan del

Vojens — Telefon 41315

Gå strøgtur hos

A/S M.C. Brinckens & Søn

DEN BEDSTE
DANSKE SENNEP

MØBLER
TÆPPER

GARDINER og
SENGEUDSTYR

A. C. Riedel

Slotsgade . Haderslev

Toftlund - Brandrup - Agerskov

Eva Margarine

A. BERG — TOFTLUND — TELF. 45
TUBORG-DEPOT

A. H. Ullerup & Søn — TOFTLUND

Kolonialafdelingen: telf. 20 - Postgiro 42923
Isenkramafdelingen: telf. 190 - Postgiro 8599

Chr. Tandrup

Urmager- og guldsmedeforretning
Toftlund — Telefon 102

Velklædt — så

Otto Frej

Toftlund, tlf. 58 — Skræddermester — Herreekvipering

Peter Henriksen

Aut. forhandler

Toftlund — Telf. 110

Ducolakerøri

Bedre kaffe næppe end den fra

JEPPE

telefon Toftlund 180

FROSCH's HOTEL

Toftlund — Telefon 17

Værelser med varmt
og koldt vand

1. kl.s køkken

Reel betjening

Godsk Hansen & Søn

MØBELFORRETNING

Toftlund — Telefon 68

CHR. JENSEN

v. Søren Jensen

Grundlagt 1877

MANFAKTUR — KONFEKTION

Toftlund — Telefon 37

Toftlund og Omegns Sparekasse

Telefon 38

Indskud modtages til forrentning

Indbetalingssteder: Tirslund, Branderup, Arrild

Haglskade-Forsikrings-Foreningen for Nordslesvig

(oprettet 18/5, gensidig) reservekapital ca. 200.000

Indmeldelser modtages af tillidsmændene,

kredsformændene og ved henvendelse til D. Sørensen,

TOFTLUND - Telefon 28 (bedst mellem 9—12)

(Efter kl. 17 ved telefon 319)

Mathias P. Høeg

Toftlund

Butiksmontering for kolonial og
manufaktur m. m.

Butiksinventar

P. OLESEN

Telefon 35 — Toftlund

KOLONIAL og KØKKENUDSTYR

Toftlund Trælasthandel

LASSEN SCHMIDT

BYGGEMATERIALER — BRÆNDSEL

TOFTLUND — TELEFON 2

Anton Petersen

KORN — FODERSTOFFER — BRÆNDSEL

Toftlund — Telefon 36 (2 linier)

M. Skov

FJERNSYN og RADIO

Telf. Toftlund 145

H. WOBESER

BLIKKENSLAGER- OG INSTALLATIONSFORRETNING

Toftlund — Telf. 126

Toftlund Korn- og Foderstofforretning $\frac{A}{S}$

Telefon 46

Byens og oplandets største
specialforretning i
kjoler og konfektion

P. A. Laurrup
DAMERNES MAGASIN

Toftlund — Telf. 116

Thomas Bojsen, »Frem«
Branderup . Telefon 1

KOLONIAL
KORN- og
FODERSTOFFORRETNING

Tirslund Brugsforening

Telefon Bevtoft 44230

Agerskov Sogns Spare- og Laanekasse
Telf. Agerskov 13

Carl Truelsen

v/ Peter Truelsen — Agerskov — Telefon 3

KOLONIAL og ISENKRAM

Agerskov og Omegns Brugsforening

v/ V. MADSEN — bringes i velvillig erindring

KOLONIAL: TELEFON 15

Andelsbanken

RØDDING — TELEFON NR. 75

Rødning Tømmerhandel

Chr. J. Ravn

Telf. 49

Telf. 209

P. Lindberg

Traktor- & maskinforretning

Rødning

Telefon 34

Colfach, Rødning Telf. 8 - 216

Herre- og drenge-ekvipering
1. kl.s herreskrædderi
Grundlagt 1880

Broderi
Kunstafdeling
Eneforhandling af kgl. kunst

Rødning Andels-Slagteris udsalg

Rødning: Telefon 9

Gram: Telefon 75

Carl Overbeck

Optik — Ure — Sølv — Guld

Rødning Telefon 169

**Frøs Herreds Sparekasse
i Rødning**

Stiftet 1872

Telefon nr. 36

Sæt præg på Deres hjem
med et gedigent stykke

møbel

i fin håndværksmæssig
udførelse

Brødrene Nørgaard

SNEDKERMESTRE

Rødning — Telefon 20

M. HANSEN 's

manufaktur- og konfektionsforretning

Rødning

Telefon 55

Holst's Boghandel

Rødding

Telefon 133

Kunst — Papir — Fyldepenne — Kontorartikler

Skodborg

Skodborg og Omegns Spare- og Laanekasse

Stiftet 1884

Skodborg

Telefon 6

Garantikapital og reserve 340.000 kr.

Skodborg Korn- og Foderstofforretning $\frac{A}{S}$

Telefon 4

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Gram

Gram Teglværk

anbefaler sine DRÆNRØR OG MURSTEN

Gram Tæppefabrik a/s

Gram

Tlf. 28

Olaf Aastrup's Efterflg.

Julius Hansen

Gram — Telf. 43

Mode

Manufaktur

Konfektion

ALT I

PRIMA SENGETØJ

N. TIMMERMANN Gram Savværk

Trælast og savværk
Alle bygningsartikler — Kul

Kontor:
Telefon Gram
26 og 260

Privat:
Telefon Gram
162

URE — GULD — SØLV — JUVELER

PETER JESSEN - Gram

Slotsvejen

Telefon 70

Tønder

Den Danske Landmandsbank

Hypotek- og Vekselbank

Aktieselskab

TØNDER AFDELING

Enhver art af bankforretninger udføres

AKSEL MICHELSEN

KUL & TRÆLAST . BYGNINGSARTIKLER . STØBEGODS

Telf. Tønder 21111*

Formbrændselsfabrik

Cementvarefabrik

Johs. Naulsen Schmidt

Østergade 2

Tønder

Telefon 21349

Papirvarer — kontorartikler — fotoartikler — regne- og
skrivemaskiner — duplikeringsanstalt

Ehm Christensen
NY CARL EHM CHRISTENSEN

STOREGADE 12 TØNDER TLF. 21143

*Specialhuset
på strøget -*

Tønder Landmandsbank ^{A/s}

TØNDER

Kontorer i Skærbæk, Ballum, Brede, Brøns,
Byllerup-Bov, Frifelt, Højer og Tinglev

Vekselkontor ved grænseovergangene i Sæd og Rudbøl

Alle bankforretninger udføres

Tønder Kafferisteri ^{A/s}

Telefon 2 2317

TØNDER

Telefon 22318

Tønder Mejeri

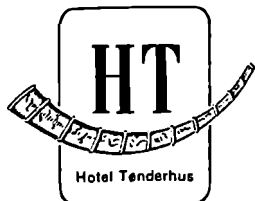
v/ Chr. Petersen

anbefaler 1. klasses produkter

J. N. Jepsen, Storegade 5, Tønder

Telefon 22341

Bøger, papir, kunst - Anbefaler alt i skøn- og faglitteratur

Tønder — Telf. 22222

Johs. Thomsen's Eftf.

Indeh. PETER CHRISTENSEN

Tlf. privat 21451

Tønder

Tlf. 21450

Trælast

Bygningsartikler

Støbegods

Kul og brændselolier

Alltid gode,

rene olier

fra eget elektrisk

tankanlæg

Tønder Andelsslagteri

Tønder

Telf. 22356 - 22357

Var Bager

Konditori — Café — Konfektur

TØNDER — v. CHR. BUCH

Th. Laursens Bogtrykkeri

Jernbanegade 8

TØNDER

Telefon 21550

BOGTRYKKERI — BOGBIND

Højer

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. Kjærby A/S

Højer

Leverer kun gennem forhandlere

Romo

ALFRED SCHMIDT

Kongsmark, telf. Romo 5 52 10

Kolonial — Isenkram — Tekstilvarer
Kaffe i bedste kvaliteter — Fineste vine

Turistvarer

Stort udvalg i vellagrede tobaksvarer

Løgumkloster

Kolonial — Konserves — Vin — Spirituosa

købes hos

H. BLAABJERG — Løgumkloster — Telf. 43505

HOLM HANSEN'S

Boghandel

Løgumkloster — Telf. 43557

Alt i skøn- og faglitteratur

Billeder — Keramik

Fotoartikler

RUDOLF PRASSE - Skrædderforretning

Vindmøllegade . Telf. 43656 . Løgumkloster

Løgumkloster Bank

Aktieselskab

Kontortid: 9—12 og 14—16

lørdag 9—12

telefon 43518*

Agentur i Bedsted Lø — Alle bankforretninger udføres

Enhver husmoders ønske er at få vasket hos

CENTRALVASKERIET · Løgumkloster

Telefon 43647

Hurtigt — behageligt — økonomisk!

De kender vognen — den kommer overalt!

MANUFAKTUR . SENGEUDSTYR . TRIKOTAGE
DAME- og HERREKONFEKTION

Conrad Langwadt . Løgumkloster . Telefon 43332

HUSK: Julehefter - lommebøger - almanakker — Største udvalg i
nye bøger — Kontorartikler og Mont Blanc penne

Løgumkloster Boghandel v. Gunder Nissen — Telefon 43338

Lager og værksted for: Cykler, symaskiner, barnevogne, knallerter og
batterier til høreapparater!

KNUD LARSEN — Løgumkloster — Telefon 43521

GRAASTEN ANDELS- SLAGTERI

TELEFON *5 12 11

Udsalg i:

GRAASTEN

Telefon 5 16 55

TINGLEV

Telefon 4 40 07

PADBORG

Telefon 7 33 03

